

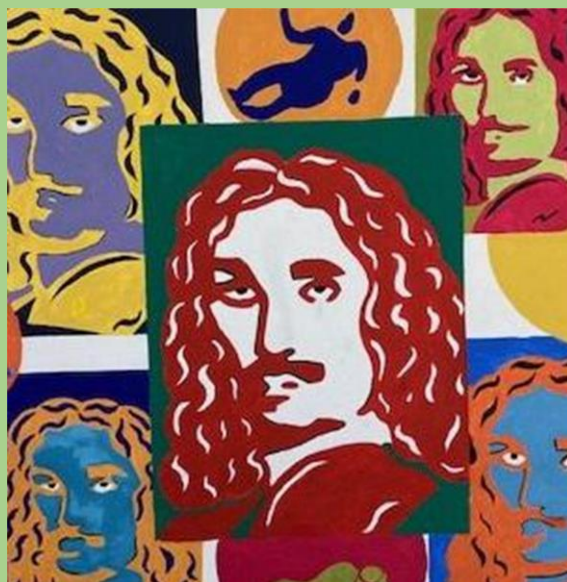
2022-2023

PROGRAMACIÓ GENERAL

INSTITUT
D'EDUCACIÓ
SECUNDÀRIA
JOSEP DE RIBERA.

DEPARTAMENT DE
FILOSOFIA.

ἡ φύσις οὐδὲν ποιεῖ ἄλματα

"La naturaleza no hace nada a saltos".

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

- 1.1 Justificació de la programació*
- 1.2 Contextualització.*
- 1.3. Normativa bàsica.*

2. EL DEPARTAMENT DE FILOSOFIA

- 2.1 La composició del Departament de Filosofia. [Situació administrativa dels professors i/o altres circumstàncies.]*
- 2.2 Distribució entre el professorat amb destinació definitiva els règims, els cursos i les matèries a impartir pels diversos professors del departament.*
- 2.3 Horari de reunions del Departament.*

3. ELEMENTS COMUNS A LA PROGRAMACIÓ DOCENT DEL DEPARTAMENT. (LOMCE)

- 3.1. Objectius Generals a l'etapa de l'ESO*
- 3.2. Competències Clau. [ESO i Batxillerat]*
- 3.3. Objectius Generals a l'etapa de Batxillerat.*
- 3.4. Metodologia. [ESO i Batxillerat]*
- 3.5. L'avaluació des de l'enfocament per competències.*
- 3.6. La resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb alumnat que requereixi actuacions per a la compensació de les desigualtats.*
- 3.7. Temes transversals.*

4. MATÈRIES DE FILOSOFIA AL CURRÍCULUM DE SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA. (2n i 4t ESO.)

- 4.1. Educació en Valors.*
- 4.2. Optativa de Filosofia a 4t ESO.*

5. MATÈRIES DE FILOSOFIA AL CURRÍCULUM DE BATXILLERAT (LOMCE)

- 5.1 Filosofia de 1r de Batxillerat*
- 5.2. Història de la Filosofia a segon de Batxillerat*
- 5.3. Optativa de Psicologia a segon de Batxillerat.*

6. ALUMNAT AMB MATÈRIES PENDENTS DE CURSOS ANTERIORS

7. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT A TRAVÉS D'INDICADORS D'ÈXIT

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Justificació de la programació.

Con a conseqüència del canvi legislatiu que implicarà la implantació dels nous currículums per aplicació de la **Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOMLOE)** el Ministeri d'Educació ha decidit establir una aplicació progressiva de les modificacions proposades en el seu articulat, que es concreta de la següent manera:

- a) Per als cursos primer i tercer, d'Educació Secundària Obligatòria i primer de Batxillerat seran aplicables els decrets del Consell que regulen l'ordenació i el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat, desenvolupades a partir del Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatòria (BOE 76, 30.03.2022), i la seua correcció d'errades, i el Reial decret 243/2022, de 5 d'abril, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims del Batxillerat (BOE 82, 06.04.2022).
- b) Per als cursos segon i quart, d'Educació Secundària Obligatòria i segon de Batxillerat, el que disposa el Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana (DOGV 7544, 10.06.2015), modificat pel Decret 136/2015, de 4 de setembre, del Consell (DOGV 7611, 09.09.2015), i el Decret 51/2018, de 27 d'abril, del Consell (DOGV 8284, 30.04.2018).

No obstant això, els estàndards d'aprenentatge avaluable que figuren en els annexos a l'esmentat Reial decret 1105/2014, de 26 de desembre, tenen caràcter merament orientatiu per als cursos d'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat a què es refereix l'apartat b) durant l'any acadèmic 2022-2023.

En conseqüència, en aplicació de la normativa actual, aquesta programació tindrà una doble maquetació sentit seguint l'aplicació progressiva anteriorment enumerada a l'índex.

Si bé és cert que hi ha diferents accepcions del terme programar, en el seu sentit més ampli s'entén com idear i ordenar les accions necessàries per realitzar un disseny de com volem orientar l'acció abans que aquesta ocorri improvisadament o de forma rutinària. Així, podríem dir que la programació didàctica consisteix en l'organització de tots els elements que intervenen en el procés d'ensenyament-aprenentatge amb una coherència interna metodològica, orientada a

guiar la pràctica educativa, de manera directa durant un període de temps determinat. En aquest sentit, la programació és, abans de res, un instrument de planificació de l'activitat de l'aula. Per això és necessari que tinga unes característiques generals de les quals podem destacar :

- L'adequació: La programació ha d'adequar-se a un determinat context, com és l'entorn social i cultural, les característiques de l'alumnat.
- La concreció : La programació ha de concretar el pla d'actuació que s'ha de dur a terme a l'aula perquè resulti un instrument realment útil.
- La flexibilitat: La programació, encara que concreta, deu entendre's com un pla d'actuació obert, com una hipòtesi de treball que puga ser revisat quan es detectin problemes o situacions no previstes que requereixin canvis en el procés d'ensenyament-aprenentatge.
- La viabilitat : És necessari que la programació siga viable perquè puga complir amb les seues funcions, és a dir, que s'ajuste al temps disponible, que es compte amb els recursos i els espais previstos per dur a terme les actuacions programades i que la realització de les diferents actuacions estiga a l'abast de tots els alumnes als quals vagin dirigides.

Convé ressaltar que mentre l'elaboració de les programacions didàctiques és responsabilitat del departament, la programació de l'aula és competència de cada professor/a.

En definitiva, les programacions constitueixen la via més propera i directa a la pràctica educativa. Així, la programació va a permetre als departaments, als professors/res que ho integren i als alumnes abordar la tasca educativa sabent què, com i quan van a ensenyar-aprendre, així com avaluar o ser avaluats.

1.2 Contextualització.

L'IES Josep de Ribera de Xàtiva és un centre d'E.S.O. i Batxillerat, de titularitat pública, fundat el curs 1933-34. És, per tant, un dels centres d'educació més antics de la Comunitat Valenciana, ja que fins a 1965 només hi havia instituts a València, Castelló, Alacant, Alcoi, Requena i Xàtiva.

D'acord amb la documentació que es conserva en la Universitat de València, va ésser fundat com a Institut Nacional i va a funcionar des de 1868 fins a 1875. En eixa època, entre altres personalitats, va exercir com a professor D. Eduardo Boscà, fundador del Museu Paleontològic, i va ser alumne, el futur Cardenal, D. Enric Reig i Casanova.

Durant la segona República, l'any 1933, va tenir lloc la seua refundació. Aquesta etapa, en la qual va rebre el nom de "Doctor Simarro", va durar fins a l'any 1939. Després de la Guerra Civil va haver una gran remodelació del professorat amb una gran quantitat de professors represaliats. Uns varen ser traslladats, en contra de la seua voluntat, fora de Xàtiva, com va a ser el cas de D. Francisco Carreño posteriorment nomenat fill il·lustre de la ciutat. Altres es varen incorporar obligatòriament a este institut per complir amb "l'exili" imposat en la nostra ciutat.

L'Institut va estar ubicat, inicialment, al Convent de St.Francesc. Després va passar al Palau de l'Arquebisbe Mayoral. El Claustre de 2 de març de 1945 va proposar el nom de "Josep de Ribera". En aquest palau es va a impartir el vell batxillerat fins l'any 1958. El dia 4 d'octubre d'eixe any va ser inaugurat l'edifici actual. Al llarg de la seua història ha desenvolupat un gran paper com a referent formatiu i cultural per a la ciutat i per les comarques que envolten La Costera. Per tenir una idea de la importància del centre cal assenyalar que a l'any 1966 hi havia 1470 alumnes oficials i 2793 lliures, que procedien de les tres províncies i, molts d'ells, dels Col·legis Lliures Adoptats, que es transformarien després en instituts, d'Albaida, Alberic, Alzira, Canals, Enguera, Tavernes,...

El 15 de novembre de 1984 es va commemorar el cinquantenari de la fundació de l'Institut. Entre els actes programats per a la celebració cal destacar l'edició d'un llibre col·lectiu al voltant de la seua història. Després de més de vint-i-cinc anys d'utilització ininterrompuda i massificada, l'edifici necessitava una reforma urgent. En 1993 es redactà un projecte de remodelació completa, tanmateix, l'adaptació als estudis de la LOGSE va paralitzar l'esmentat projecte fins a l'any 1997. Després d'un llarg període de negociacions s'iniciaren les obres, el mes d'agost de l'any 1.999. Així ens van obligar a traslladar-nos a l'IES Dr.Simarro on estudiaren els nostres alumnes de l'ESO, al torn del matí, en 24 aules prefabricades, i els de batxillerat, per la vesprada, a l'edifici principal. Finalment, el mes de setembre de l'any dos mil vàrem poder tornar al nostre centre remodelat i ampliat. S'havia satisfet una de les nostres reivindicacions més cobejades. Així, doncs, el centre esta;

- situat a Xàtiva, comarca de la Costera, en un àmbit urbà, tot i que prop del medi rural. La ciutat té actualment gairebé 30.000 habitants i actua com a capital de la comarca i dels pobles adjacents.
- En aquest centre estudien durant aquest curs 997 alumnes (el 10% dels quals, aproximadament, amb nacionalitat estrangera), distribuïts en les unitats següents:

1. ESO: 6 de 1r, 6 de 2n, 6 de 3r i 5 de 4t

2. BATXILLERAT: primer de Batxillerat: 7 diürn i 1 nocturn; segon de batxillerat: 6 diürn i 1 nocturn .
3. Formació Bàsica: 23 alumnes entre primer i segon FPB

- c) El claustre de professorat està format per aproximadament 100 docents.
- d) L'alumnat i les seues famílies és majoritàriament valencianoparlant. També l'entorn social. La qual cosa ens permet dissenyar a nivell de centre una política lingüística que afavorís l'ús del Valencià dins del PLC, recentment aprovat pel centre.
- f) Es duen a terme diferents programes d'atenció a la diversitat, per a respondre a les necessitats de l'alumnat que ho requerisca.

1.3. Normativa bàsica.

- La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, és la llei bàsica del sistema educatiu. Aquesta ha estat modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre (BOE 340, 30.12.2020), i les seues modificacions entren en vigor d'acord amb el calendari d'implantació que s'estableix en la disposició final cinquena d'aquesta llei. La disposició transitòria cinquena de la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, en referència a l'aplicació de les normes reglamentàries, estableix que les matèries en la regulació de les quals aquesta llei orgànica remet a ulteriors disposicions reglamentàries, i fins que aquestes no es dicten, seran aplicables, en cada cas, les normes d'aquest rang que s'aplicaven fins a l'entrada en vigor de la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre.
- El Reial decret 217/2022, de 29 de març, estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatoria (BOE 76, 30.03.2022) i la seua correcció d'errades.
- El Reial decret 243/2022, de 5 d'abril, estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims del Batxillerat (BOE 82, 06.04.2022).
- El Reial decret 984/2021, de 16 de novembre, pel qual es regulen l'avaluació i la promoció en l'Educació Primària, així com l'avaluació, la promoció i la titulació en l'Educació Secundària Obligatoria, el Batxillerat i la Formació Professional (BOE 275, 17.11.2021).

- DECRET 51/2018, de 27 d'abril, del Consell, pel qual es modifica el Decret 87/2015, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat a la Comunitat Valenciana. [2018/4258]
- Decret 136/2015, de 4 de setembre, del Consell, pel qual es modifiquen el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Primària en la Comunitat Valenciana, i el Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat en la Comunitat Valenciana.
- Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat en la Comunitat Valenciana.
- Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat.
- RESOLUCIÓ de 12 de juliol de 2022, del secretari autonòmic d'Educació i Formació Professional, per la qual s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat durant el curs 2022-2023.

2. EL DEPARTAMENT DE FILOSOFIA

2.1 La composició del Departament de Filosofia. [Situació administrativa dels professors i/o altres circumstàncies.]

El Departament de Filosofia està compost aquest curs pels professors/es següents :

NOM i COGNOMS	SITUACIÓ ADMINISTRATIVA	FUNCIONS
José Enrique Pérez	Professor Educació Secundaria, amb destinació definitiva	Tutor
Héctor Vizcaíno	Professor Educació Secundaria, amb destinació definitiva Actualment es troba en Comissió de Serveis.	
Balbina Ferrando	Professora Educació Secundaria, amb destinació definitiva Actualment es troba en Comissió de Serveis.	

Neus Cholvís	Funcionaria Interina curs 2022-2023	Tutora
Roberto Salamánques	Funcionari Interí curs 2022-2023	
Jaume Tuset i Andújar	Professora Educació Secundària, amb destinació definitiva.	Cap de Depart.

2.2 Distribució entre el professorat amb destinació definitiva els règims, els cursos i les matèries a impartir pels diversos professors del departament.

Diürn

Jaume Tuset i Andújar	José Enrique Pérez	Roberto Salamánques.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2n Batx. (2 grups) (D continuïtat) ▪ 1r Batx (2 grups) ▪ 4t ESO Filosofia (1 grup) ▪ 2n ESO Valors Ètics (1 grup) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2n Batx. (2 grups) ▪ 2n Batx Psicologia ▪ 1r Batx (1 grup) ▪ Tutoria 1r Batxillerat ▪ 4t ESO Valors Ètics (1 grup) ▪ 1r ESO Projecte Interdisplinar (3 grups) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1r Batx (4 grups) ▪ 4t ESO Valors Ètics (2 grups) ▪ 2n ESO Valors Ètics (2 grups) ▪ 1r ESO Projecte Interdisplinar (2 grups)

Nocturn

Elena Cholvís		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2n Batx. (1 grups) ▪ 2n Batx Psicologia (1 grup) ▪ 1r Batx (1 grup) ▪ Tutoria 1r Batxillerat ▪ Repàs 2 h ▪ Mediació 5h 		

2.3 Calendari de reunions del Departament.

Dia; dimecres, Hora: 14:05 – 15:00 h

3. ELEMENTS COMUNS A LA PROGRAMACIÓ. (LOMCE)

La concreció del currículum escolar es realitza a diversos nivells:

- En primer lloc, el centre s'ha de plantejar quines són les grans línies del seu desplegament curricular que han de contemplar-se en el PEC.
- En segon lloc, s'han d'elaborar les programacions anuals, és a dir, la planificació de la tasca educativa adreçada a l'alumnat de cada cicle o curs de l'etapa i per a cada àrea, matèria o àmbit, mantenint una coherència interna i entre les diferents matèries de l'etapa.
- En tercer lloc, un cop establerta la programació anual, els departaments didàctics i els equips docents han de prendre decisions sobre les unitats didàctiques en què es concreta l'ensenyament i aprenentatge a l'aula. La programació s'ha d'entendre com l'explicitació de les intencions educatives i del pla d'actuació o intervenció d'un equip docent durant un període temporal determinat.

És, per tant, una eina al servei del professorat, ja que l'ajuda a anticipar i concretar què ha de fer a l'aula i com ho ha de fer, i també és un mitjà de comunicació professional, en tant que permet fer el seguiment de les actuacions previstes i esdevé una eina útil perquè els equips docents reflexionin sobre la seva tasca educativa i sobre la progressió dels aprenentatges de l'alumnat. També permet garantir la continuïtat educativa quan es donen canvis en l'equip docent.

Els components de les programacions, com passa en tots els processos d'intervenció reflexiva en qualsevol altre àmbit, són els que donen resposta a les preguntes bàsiques que es plantegen a l'hora d'afrontar una planificació rigorosa. Aquestes preguntes, aplicades a l'ensenyament, són el per a què, el què, el quan i el com ensenyar i avaluar.

Els components de la programació

PER A QUÈ ENSENYEM?

✓ Objectius

QUÈ ENSENYEM?

✓ Continguts d'aprenentatge

QUAN I COM ENSENYEM?

✓ Seqüència didàctica

✓ Metodologia

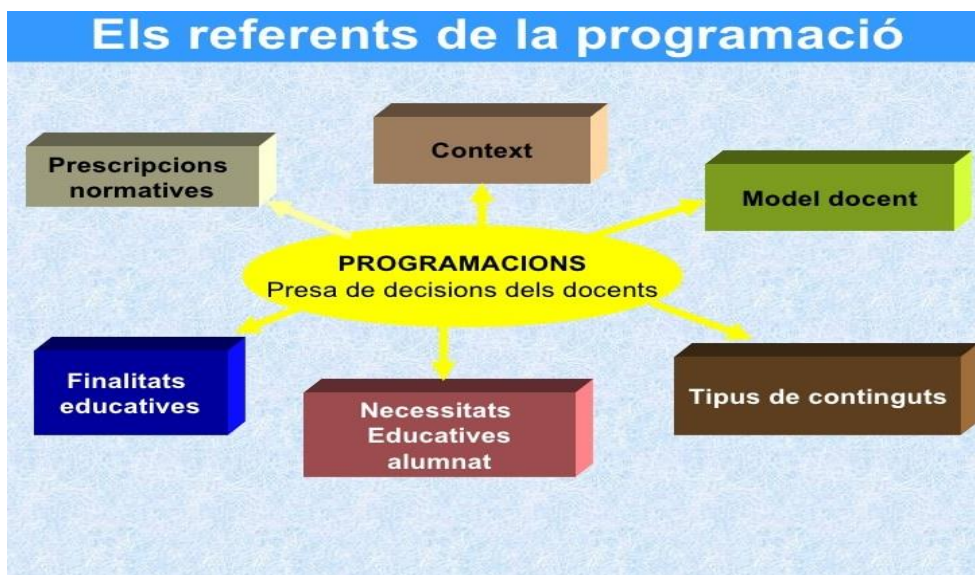
PER A QUÈ, QUAN I COM AVALUEM?

✓ Avaluació

C
o
m
b
p
à
e
s
t
i
q
u
e
c
e
s
i
s

En conseqüència, la programació ha de constar bàsicament d'aquests components, però la manera concreta com es formalitzin no determinarà la validesa de la intervenció pedagògica. El que resulta clar és que una programació no té sentit si no es reflecteix en la intervenció a l'aula. Això sí, s'haurà d'elaborar una proposta prou flexible perquè es pugui anar adaptant a les situacions canviants i complexes que es donen a l'aula en el procés de la seva aplicació. D'aquesta manera, en finalitzar el cicle, el curs o la unitat didàctica, s'hauran pogut extreure unes conclusions que ens serviran per a la millora de la proposta inicial i per a la identificació de les mesures a prendre en la planificació d'altres programacions.

Els referents de la programació

Així, la base normativa sobre la que sostenim el nostre argumentari se situa en el Reial decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat.

3.1. OBJECTIUS GENERALS A L'ETAPA DE L'ESO.

A l'Article 11 del Reial Decret 1105/2014, Capítol II, s'estableix els objectius de la Educació Secundària Obligatòria. Aleshores, L'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes i les alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg consolidant els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.
- d) Enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.
- f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.

- g) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en la llengua castellana i, si n'hi ha, en la llengua cooficial de la comunitat autònoma, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.
- i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, així com el patrimoni artístic i cultural.
- k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura dels éssers vius i el medi ambient, i contribuir a la seva conservació i millora.
- l) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, i utilitzar diversos mitjans d'expressió i representació.

3.2 COMPETÈNCIES CLAU

Les competències són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa, amb la finalitat d'aconseguir la realització adequada d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos.

En Educació Secundària Obligatoria i en Batxillerat, així com en la formació bàsica de les persones adultes, els continguts curriculars i els criteris d'avaluació han d'estar orientats cap a l'assoliment de les competències clau:

- a) Comunicació lingüística.
- b) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.
- c) Competència digital.
- d) Aprendre a aprendre.

- e) Competències socials i cíviques.
- f) Sentit de la iniciativa i esperit emprenedor.
- g) Consciència i expressions culturals

La qüestió és saber, què s'inclou en cadascuna de les competències clau? Anem a explicar-ho:

- a) Competència en comunicació lingüística (CCLI) Habilitat per usar el llenguatge com a instrument per a:

- La comunicació oral i escrita
- La comprensió de la realitat
- La construcció del coneixement
- La regulació de conductes i emocions

- b) Competència matemàtica i competència bàsica en ciència i tecnologia (CMCT) Habilitat per utilitzar els nombres i les operacions bàsiques, els símbols i les formes d'expressió i raonament matemàtic per:

- Produir i interpretar informacions
- Conèixer més sobre aspectes quantitatius i especials de la realitat
- Resoldre problemes relacionats amb la vida diària i el món laboral.

A més a més, també es l'habilitat per interactuar amb el món físic tant en els seus aspectes naturals com en els generats per l'acció humana de manera que:

- Faciliti la comprensió de successos,
- La predicció de conseqüències i la conservació i millora del medi natural
- L'actuació de manera que es millorin les condicions de vida pròpia, de les altres persones i de tots els éssers vius.

- c) Competència digital (CD) Habilitat per:

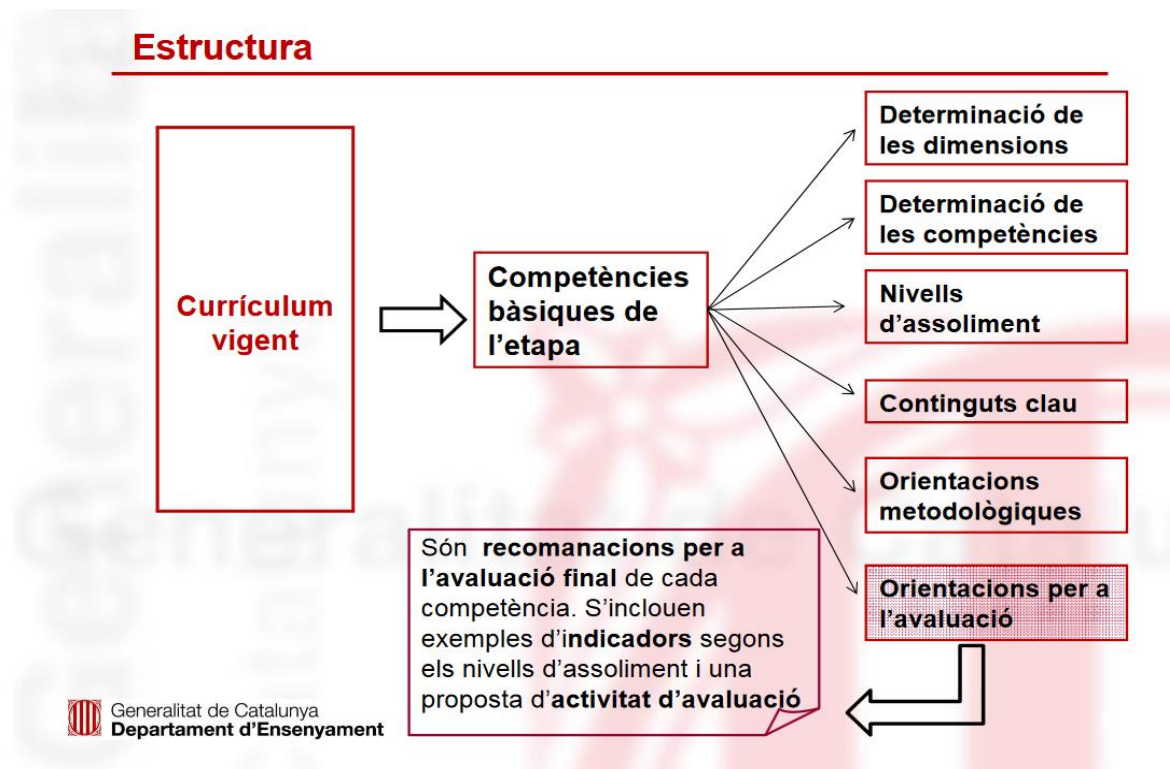
- Cercar, obtenir, usar i processar la informació de manera crítica i sistemàtica.
- Transformar la informació en coneixement
- Usar les TIC com a generadores i transmissores de coneixements i de comunicació.

- d) Competències socials i cíviques (CSC) Habilitat per:

- Saber comunicar-se d'una manera constructiva en diferents entorns i mostrar tolerància. o Manifestar solidaritat i interès per resoldre problemes.
- Participar de manera constructiva en les activitats de la comunitat.

- Prendre decisions en els contextos local, nacional o europeu mitjançant l'exercici del vot.
- e) Competència per aprendre a aprendre (CAA) Habilitat per:
- Iniciar-se en l'aprenentatge i ser capaç de continuar aprenent de manera autònoma
 - Desenvolupar-se davant les incerteses intentant cercar respostes i admetent diverses solucions davant un mateix problema.
 - Mostrar estratègies de planificació, resolució de tasques i d'avaluació del resultat i del procés que s'ha desenvolupat.
- f) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor (SIEE) Habilitat per:
- Optar amb criteri propi i dur endavant les iniciatives necessàries per al desenvolupament de l'opció elegida fent-se responsable tant en l'àmbit personal com en el social o laboral
 - Mostrar capacitat d'anàlisi, planificació, organització i gestió.
 - Tenir capacitat d'adaptació al canvi i resolució de problemes.
 - Saber comunicar, presentar, representar i negociar.
 - Realitzar avaluació i autoavaluació.

Estructura

D'aquesta manera, la concreció dels currículums que realitzi el centre s'ha de dirigir a facilitar l'adquisició d'aquestes competències i la consecució de la resta d'elements curriculars.

3.3. OBJECTIUS GENERALS A L'ETAPA DE BATXILLERAT

El desenrotllament i la concreció curricular que elaboren els centres docents com a part del

seu projecte educatiu garantirà la consecució dels objectius establits per a l'etapa en l'article 25 del Reial Decret 1105/2014.

Així mateix, esta concreció del currículum s'orientarà a la consecució dels fins següents:

- a) Aprofundir en l'acció educativa, per a proporcionar a l'alumnat formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements i habilitats que els permeten desenrotllar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència.
- b) Capacitar l'alumnat per a accedir a l'educació superior.
- c) Dotar l'alumnat d'una formació i uns coneixements generals en relació amb les competències de caràcter més transversal; junt amb una preparació especialitzada, en el marc de la modalitat, i si és el cas via, de Batxillerat triada.
- d) Consolidar bones pràctiques que afavorisquen un bon clima de treball i la resolució pacífica de conflictes, així com les actituds responsables i de respecte pels altres.
- e) Consolidar una escala de valors que incloga el respecte, la tolerància, la cultura de l'esforç, la superació personal i la responsabilitat en la presa de decisions per part de l'alumnat, la igualtat, la solidaritat, la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència de gènere.
- f) Potenciar la participació activa i democràtica de l'alumnat en l'aula i en el centre, així com en l'exercici de drets i obligacions.
- g) Desenrotllar metodologies didàctiques actives i innovadores que incloguem l'ús de mètodes i tècniques d'investigació per part de l'alumnat per a aprendre per si mateix, el treball autònom i en equip, l'aplicació dels aprenentatges en contextos reals, i l'ús sistemàtic de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- h) Basar la pràctica docent en la formació permanent del professorat, en la innovació educativa i en l'avaluació de la pròpia pràctica docent.
- i) Elaborar materials didàctics orientats a l'ensenyança i l'aprenentatge basats en l'adquisició de competències.
- j) Utilitzar el valencià, el castellà i les llengües estrangeres com a llengües vehiculars d'ensenyament, valorant les possibilitats comunicatives de totes estes.

3.4. METODOLOGIA. [ESO I BATXILLERAT]

S'entén per metodologia el camí o estratègia que es tria per a gestionar el procés d'aprenentatge tenint en compte tots els elements que intervenen en aquest procés. Respon a la qüestió de com ensenyar. La metodologia és la resultant i síntesi de les opcions realitzades respecte a totes les variables que intervenen en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

L'enfocament de l'educació basada en competències és fruit de la contribució multidisciplinària i de les demandes socioeconòmiques i pedagògiques perquè l'educació forme per a la vida i transcendisca la mera transmissió de coneixements.

No se secunda de manera exclusiva en alguna de les teories del coneixement o de l'aprenentatge, sinó que totes les teories poden tindre el seu camp d'aplicació depenent de la mena d'aprenentatge que es desitge promoure. Per exemple, serà d'utilitat la inspiració conductista i cognitivista per a l'ensenyament i aprenentatge dels continguts que s'adquireixen per repetició (dades, fets, procediments algorítmics i instrumentals, alguns comportaments). No obstant això, la inspiració constructivista i soci constructivista serà de major ajuda per a l'ensenyament i aprenentatge dels conceptes i principis i, en general, per a l'assimilació i acomodació dels procediments mitjançant els processos de metacognició i autoregulació de forma contextualitzada.

Partint de l'afirmació que en l'enfocament de l'educació per competències són compatibles les aplicacions de diferents teories del coneixement, el constructivisme i el socioconstructivismo tenen major pertinència en aquest enfocament, en el qual la formació dels éssers humans per a l'acompliment idoni en els diversos contextos culturals i socials, requereix fer de l'estudiant protagonista de la seua vida i del seu procés d'aprenentatge.

El constructivisme postula que el coneixement no és el resultat d'una recepció passiva d'objectes exteriors, sinó fruit de l'activitat del subjecte. El subjecte construeix els seus coneixements contrastant i adaptant els seus coneixements previs amb els nous. El socioconstructivismo, que és una manera d'entendre el constructivisme, planteja que es precisa la intervenció conjunta i indissociable de tres dimensions per a aprendre en el context escolar:

1. Dimensió social (S). Es tracta dels aspectes relacionats amb l'organització de les interaccions socials amb els altres alumnes i alumnes i amb el docent i de les activitats d'ensenyament que es realitzen sota el control del docent.
2. Dimensió constructivista (C). Es tracta dels aspectes relacionats amb l'organització de

l'aprenentatge, situant a l'alumne i a l'alumna en condicions perquè construïska els seus coneixements a partir del que coneix, establint una relació dialèctica entre els antics i nous coneixements.

3. Dimensió interactiva (I). Es tracta dels aspectes relacionats amb l'organització del saber escolar objecte d'aprenentatge, adaptant les situacions d'interacció amb el medi físic i social, d'acord amb les característiques de l'objecte d'aprenentatge. Dit d'una altra manera, el que determina l'aprenentatge no són els continguts disciplinars, sinó les situacions en les quals l'alumnat utilitza els sabers per a resoldre tasques.

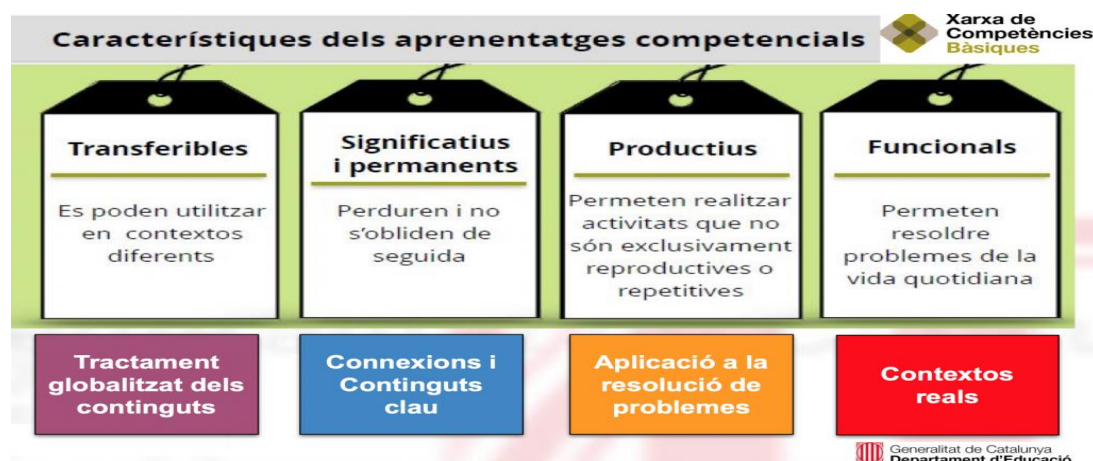
L'experiència de l'aula es configura com una construcció dels propis coneixements. En les últimes dècades s'han agregat perspectives culturals i socials que minoren el caràcter individualista que tenen alguns postulats inicials constructivistes. Al seu torn, des de l'aprenentatge situat, les situacions, contextos o cultura són part essencial del coneixement i de l'aprenentatge. D'acord amb aquest enfocament, hi ha una estreta relació entre el que s'aprèn i el context en què es produeix, la qual cosa se sap es relaciona amb les situacions en què es va produir. Això afecta directament a l'aprenentatge de competències, perquè si les tasques i situacions són exclusivament escolaritzades ("pràctiques succedànies"), impedirà la seua transferència i mobilització en altres situacions de la vida quotidiana.

Finalment, el coneixement i l'aprenentatge tenen una dimensió social i cultural. L'aprenentatge està immers en una forma de participació social determinada, que condiciona l'aprés. Les activitats autèntiques són definides simplement com les pràctiques ordinàries de la cultura. Aprendre, com a procés d'enculturació, no és una cosa que esdevé aïlladament en una ment individual, és participar en pràctiques d'una comunitat sociocultural. La interacció social és, doncs, un component crític d'aprenentatge situat. Denominadors comuns dels diversos enfocaments metodològics.

Dins d'aquesta varietat no totes les opcions es poden incloure dins de l'enfocament de la pedagogia per competències. Entre les variables que intervenen en el procés d'ensenyament-aprenentatge que incideixen en les decisions metodològiques, destaquem com a aspectes diferencials de l'enfocament per competències:

- L'acció competent consisteix en la resolució de situacions-problema mobilitzant els recursos disponibles de forma integrada.
- La pretensió central del dispositiu escolar no és transmetre informacions i coneixements, sinó provocar el desenvolupament de competències bàsiques.

- Els continguts de tipus declaratiu, procedimental i actitudinal són recursos, però recursos necessaris i imprescindibles, per a la resolució de situacions problema.
- Per a desenvolupar les competències bàsiques es requereix proposar activitats autèntiques focalitzades en situacions reals, vinculant el coneixement als problemes importants de la vida quotidiana.
- Per a provocar l'aprenentatge rellevant de les competències bàsiques es requereix la implicació activa de l'estudiant en processos de cerca, estudi, experimentació, reflexió, aplicació i comunicació del coneixement.
- La funció docent basat en el desenvolupament de competències pot concebre's com la tutorització de l'aprenentatge dels estudiants, la qual cosa implica dissenyar, planificar, organitzar, estimular, acompanyar, avaluar i reconduir els seus processos d'aprenentatge. Un enfocament per competències portat a l'aula representa un canvi metodològic, ja que, entre altres, exigeix treballar regularment per tasques, considerar els sabers com a recursos a mobilitzar, un aprenentatge basat en problemes o per projectes, noves formes d'avaluació, etc. La pràctica docent consisteix, a més d'ensenyar coneixements, a plantejar situacions-problema vinculades al context dels alumnes, que suposen mobilitzar continguts declaratius, procediments i actituds. L'enfocament per competències altera determinats rols i tasques docents, així com li atorga un paper més actiu a l'alumnat. Així, passar de la transmissió i memorització del coneixement al desenvolupament de competències, fa més enriquidor el paper del professorat. El docent exerceix més el rol de facilitador o mediador, guia o acompanyant, per al que ha de ser capaç de dissenyar “tasques” o situacions d'aprenentatge que possibiliten resoldre problemes, aplicar els coneixements i promoure l'activitat dels estudiants.

No obstant això, d'acord amb al PCC el departament assumeix que les estratègies metodològiques, o seqüència ordenada de totes aquelles activitats i recursos que utilitza el professor en la pràctica educativa han de tenir en comú, partint de l'enfocament globalitzador abans esmentat, els següents criteris generals:

- a) Ordenació i flexibilitat: aquest criteri és indispensable per ensenyar a alumnes que han cursat els ensenyaments obligatoris en centres diversos i implica la necessitat d'adaptació a cada circumstància específica, de forma que el professor les utilitzi d'una manera distinta segons la realitat que li rodeja i la percepció que té de la situació d'ensenyament i de cada alumne concret (programació de cursos alternatius d'acció docent). D'altra banda, s'ha de seqüenciar el material didàctic de manera que facilite l'assimilació de nous conceptes, tenint en compte les idees prèvies de l'alumne i els coneixements ja treballats, i la seua aplicació a noves situacions.
- b) Lògica interna disciplinar: a partir de l'anàlisi de l'estructura pròpia de l'àrea de coneixements filosòfics, s'introduiran diferents estratègies d'aprenentatge segons la naturalesa del contingut.
- c) Fins i objectius: adaptació al patró o model de persona que el sistema educatiu i el centre persegueixen (explicitat en el PEC).
- d) Alumnes: adequació a la maduresa (condicions psicològiques) dels subjectes als que va dirigit l'aprenentatge, així com als seus interessos, necessitats i opinions sobre què i com aprendre, de forma que es creen situacions d'aprenentatge motivadores. A més, s'estructuraran les activitats d'aprenentatge de manera que s'expliciten les tasques concretes i específiques a complir (i les seues fases/passos).
- e) Currículum: atenció al currículum (continguts didàctics) vigent en cada etapa educativa
- f) Recursos: disponibilitat de migs i materials curriculars i/o del Centre
- g) Descobriment guiat i experimentació personal: es tracta d'afavorir la recerca autònoma d'explicacions dels diversos fenòmens estudiats, fomentant l'anàlisi i la reflexió, mitjançant la presentació d'activitats que el faciliten. A més, es fomentarà la utilització dels propis errors per a generar noves situacions d'aprenentatge (autoavaluació).

h) Clima de classe: propiciar un ambient en l'aula que afavorisca la valoració de l'activitat intel·lectual, la capacitat d'esforç personal i el treball cooperatiu

3.5. L'AVALUACIÓ DES DE L'ENFOCAMENT DE L'EDUCACIÓ PER COMPETÈNCIES.

Tenint en compte que el model educatiu pedagògic que es proposa se situa dins de l'enfocament de l'educació per competències i que es planteja com a perfil d'eixida de l'alumnat l'adquisició de les competències clau o bàsiques, l'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat ha de ser coherent amb aqueix pressupost.

L'avaluació, com a manifesta (Mateo, 2000), pot definir-se com un procés ininterromput de recollida i anàlisi d'informació rellevant i exhaustiva que s'inicia amb el diagnòstic de la situació, avaluació inicial, es millora mitjançant l'observació i reflexió cooperativa, avaluació contínua, i es completa amb la retroalimentació i millora de tot el procés educatiu, l'avaluació final. Estem davant un procés que permet secundar i afermar judicis de valor sobre l'objecte avaluat que finalment servirà per a reconduir, si fóra necessari, les situacions educatives i per a una posterior presa de decisions en matèria de qualificació i certificació.

L'avaluació té com a finalitat verificar l'adequació del procés d'ensenyament a les característiques i necessitats educatives de l'alumnat i realitzar les millores pertinents en l'actuació docent amb un caràcter continu i formatiu. Per això, haver de passar de ser una cosa intuïtiva i no planificat a un procés reflexiu i sistemàtic que permeté prendre decisions per a millorar el procés d'ensenyament- aprenentatge i corroborar la seua adequació a les necessitats educatives de l'alumnat.

L'avaluació ha de considerar-se com un component més del procés de ensenyança aprenentatge, perquè orienta aquest procés en el seu conjunt. Un component curricular que està al servei dels qui participen en el mateix (alumnat, professorat, comunitat educativa, etc.) amb la finalitat de facilitar-los la comprensió i la millora de l'acció educativa. En el sistema d'avaluació hauríem de considerar, en termes generals, qüestions com ara:

- Subratllar la constatació i valoració de les millores i encerts en el procés d'aprenentatge.
- Localitzar objectivament per part de l'alumnat i professorat errors, necessitats i llacunes.
- Donar a conèixer a l'alumnat les seues pròpies estratègies, possibilitats i limitacions

davant l'aprenentatge (metacognitiu).

- Facilitar als alumnes i alumnes hàbits de treball que l'ajuden a rendibilitzar el seu esforç acadèmic.
- Potenciar la motivació intrínseca de l'alumnat, de tal manera que valore més l'après que les qualificacions obtingudes.
- Promoure la valoració de l'esforç i la satisfacció per superar dificultats d'aprenentatge.

L'avaluació ha d'abastar el ventall total de possibles aprenentatges, la qual cosa suposa no limitar-se al terreny dels coneixements sinó també de les habilitats i actituds, així com aquells aprenentatges que potser no es tenien previstos però que de fet es produeixen. En qualsevol cas, el procés avaluatiu dels aprenentatges dels alumnes i alumnes haurà de desenvolupar-se sobre la base de:

- a) Establiment d'objectius d'avaluació: establir el domini de continguts que es pretén comprovar.
- b) Assignació de tasques a realitzar per l'alumnat: el domini a avaluar ha de ser concretat en la mena de tasca.
- c) Fixació de criteris de realització de tasques: les tasques ofereixen moltes variants de realització, per la qual cosa cal establir criteris sobre la seua realització de manera que permeten en avaluar concretar la focalització de la informació avaluativa.
- d) Explicitació dels estàndards o nivells d'assoliment: establir els nivells que permeten afirmar que la tasca s'ha realitzat d'acord amb els nivells d'assoliment preestablits.
- e) Presa de mostres de les execucions dels alumnes: seleccionar els procediments o estratègies per a recaptar la informació. De la qualitat de la informació recollida dependrà la substantivitat de la presa de decisions.
- f) Valoració de les execucions dels alumne: assignació dels judicis a valorar respecte de les execucions realitzades (moment pròpiament avaluatiu).
- g) Retroalimentació adequada: la informació recollida ha de ser usada extensiva i intensivament, molt especialment per a retro alimentar els processos formatius dels alumnes. Només des de la reflexió avaluativa és possible capacitar a l'alumne perquè prenga consciència de la seua situació en el contínuum traçat pel procés d'aprenentatge. Situar-se en aqueix context resulta primordial per a graduar l'esforç, incrementar l'atenció sobre els elements que el precisen i dirigir l'acció de manera intel·ligent i apropiada.
- h) Presa de decisions: la informació avaluativa haurà de situar-se en el context estratègic de

la institució per a analitzar i desenvolupar el cúmul de decisions que es deriven d'aquesta, bé directament o indirectament.

Convé assenyalar que no sols s'ha d'avaluar l'aprenentatge de l'alumne, tenint en compte que aquest apareix condicionat per una sèrie de factors que, en aquest cas, també convé avaluar (actuació del professor, ús dels materials didàctics, estratègies didàctiques desenvolupades, contextos de ensenyança aprenentatge, etc.). Igual que Santos Guerra (1998), pensem que no sembla raonable, per exemple, atribuir íntegrament el fracàs dels alumnes a l'esforç, capacitat o interès d'aquests.

Si la funció de l'avaluació de l'alumnat és proporcionar informació rellevant sobre l'evolució del seu procés i dels resultats d'aprenentatge, referida tant a l'adquisició dels recursos com de competències, es fa necessari diferenciar i, alhora, plantejar de manera complementària diferents tipus d'avaluació i les seues finalitats:

- L'avaluació inicial o diagnòstica té com a objectiu fonamental conèixer la situació de partida de cada estudiant abans d'iniciar un determinat procés d'ensenyament i aprenentatge i poder així dissenyar la intervenció educativa de la manera més ajustada possible. En conseqüència, el referent per a aquesta mena d'avaluació ha de ser, el nivell competencial previst per a l'estadi concret al qual es refereix, intentant evidenciar sobretot el diagnòstic dels continguts declaratius, procedimentals i actitudinals que es precisen com a recurs per a l'actuació competent.
- Per part seua, l'avaluació processual o formativa de l'alumnat té com a finalitat informar sobre el desenvolupament i l'evolució del conjunt del procés d'aprenentatge, referit tant a l'adquisició de continguts com a la capacitat d'aplicar-los en situacions específiques, a fi de prendre les decisions necessàries per a ajustar aquest als punts forts i febles que s'aprecien i ajudar l'alumnat a superar els obstacles en espais de temps pròxims al moment en què es detecten, afavorint el procés d'autoregulació. Aquest tipus d'avaluació és la més important per als resultats de l'aprenentatge, ja que es tracta d'introduir les correccions necessàries durant el procés per a afavorir que l'avaluació final resulte satisfactòria abans que aquesta es materialitze.
- L'avaluació sumativa o final conclou generalment en la qualificació de l'alumnat, mitjançant una expressió codificada conforme a una escala estandarditzada i establida normativament. Té, per tant, un caràcter de verificació i, a vegades, de certificació que ha de ser objectiva. Però no pot per això veure's com un fet aïllat i independent

de la resta del procés d'aprenentatge de l'alumne o alumna, sinó com el resultat del mateix en un moment donat. Aquesta última avaluació pot realitzar-se pel propi centre educatiu o, a vegades, per organismes externs. I és sobre la base d'ella que es realitza la presa de decisions de tipus eminentment administratiu de superació de nivell o etapa, promoció, titulació... A més, el conjunt dels resultats de les avaluacions sumatives de tot l'alumnat constitueixen un element important, encara que no l'únic, en l'altre procés necessari de l'avaluació del propi centre i, fins i tot, com a element de diagnòstic per a orientar la planificació del període següent. En qualsevol cas, el centre educatiu haurà de determinar dins del seu propi disseny del procés d'aprenentatge els tipus d'avaluació i els moments d'aquesta, respectant en qualsevol cas els mínims que puguin establir-se amb caràcter normatiu general.

En termes de coherència interna una qüestió clau, des de l'enfocament de l'educació per competències, és la coherència del conjunt del dispositiu d'avaluació, de tal forma que les avaluacions amb funció diagnòstica, formativa i certificativa, es realitzen en el mateix esperit i les mateixes modalitats.

En l'enfocament de l'educació per competències cal avaluar totes les competències bàsiques, tant les específiques o disciplinades com les transversals, ja que totes elles resulten necessàries per a l'assoliment de les finalitats educatives. Les competències bàsiques disciplinades són avaluables en l'acompliment de situacions d'integració específiques relacionades amb una o diverses competències bàsiques disciplinades. Les competències bàsiques transversals no són avaluables en si mateixes, sinó integrant-les en l'acompliment de les situacions d'integració de les competències bàsiques disciplinades. En conseqüència, per a avaluar les competències bàsiques és necessari que el tipus de tasca sol·licitada a l'alumnat requereixi per a la seua resolució l'ús de procediments i actituds transversals i s'expliciti la referència a ells en els indicadors d'assoliment.

D'acord amb l'enfocament de “aprenentatge situat” que pretén donar als estudiants l'oportunitat de connectar els seus aprenentatges i aplicar-los en situacions de la vida real, l'avaluació de competències bàsiques per a la vida s'inscriu en un enfocament que s'ha anomenat “avaluació autèntica”, entesa com una avaluació que planteja tasques que simulen situacions complexes que ocorren en la vida. L'avaluació es planteja, llavors, en connexió amb situacions habituals que una persona sol afrontar en la vida normal. Avaluar competències comporta comprovar si l'alumnat sap aplicar sabers diversos per a interpretar i resoldre situacions contextualitzades diferents a les treballades a l'aula. Per tant, és necessari crear situacions d'integració específiques d'avaluació, que simulen d'alguna manera les que es poden donar en la

realitat, que possibiliten demostrar en actuar la capacitat de l'alumnat de mobilitzar de manera coherent i eficaç diferents sabers. Això no obsta perquè s'avalua també l'adquisició dels nombrosos i variats recursos que es precisen com a base per a l'acció competent. Els continguts dels coneixements declaratius constitueixen una part important dels recursos a avaluar, però són igualment importants i han de ser objecte d'avaluació els continguts procedimentals i actitudinals.

El que no ha de perdre's de vista és que en un sistema educatiu inspirat en l'enfocament per competències, a l'hora de ponderar la qualificació de l'alumnat, el pes relatiu de l'avaluació de la resolució de les situacions complexes d'integració ha de ser major que la que correspon a l'avaluació de l'adquisició de recursos.

3.6. LA RESPUESTA EDUCATIVA PER A LA INCLUSIÓ DE L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB ALUMNAT QUE REQUERISCA ACTUACIONS PER A LA COMPENSACIÓ DE LES DESIGUALTATS.

L'atenció a la diversitat és un element fonamental en la concepció integradora de l'ensenyament a l'ESO. En aquesta etapa educativa, s'ha de mirar de donar a tot l'alumnat l'oportunitat de fer uns mateixos aprenentatges i d'assolir uns mateixos objectius, tot i que aquesta igualtat d'objectius i continguts no implica un mateix tractament pedagògic. En aquest sentit, el nostre departament preveu per als grups d'ESO unes directrius generals d'actuació metodològica que miren de diversificar la manera com l'alumne/a d'aquests cursos s'ha d'apropar a l'adquisició de continguts (l'ordre en el tractament de continguts, la interacció entre l'alumnat, el tipus d'activitat programada,

etc.) des de diferents punts de vista:

- Així, doncs els materials seran diversificables, és a dir, un mateix material per a tot l'alumnat, però amb diferents propostes per treballar-los. Els materials es presenten en seqüències progressives que permeten a l'alumnat un aprenentatge quasi autònom, amb intervencions puntuals del professorat, qui té un paper d'orientador de les activitats més que no pas de mer transmissor de coneixements.
- A banda d'aquests materials també consideren important diversificar les activitats, és a dir, dissenyar activitats diferents per a alumnes diferents d'acord amb les seues característiques pròpies.

Per tant, es fonamental conèixer amb precisió les necessitats educatives de l'alumne/a per a tractar d'elaborar, amb les orientacions dels professionals pertinents i el gabinet de psicopedagogia, una adaptació d'accés al currículum. No es tracta de rebaixar el nivell d'exigència sinó de posar a la seua disposició instruments que els permeten realitzar els aprenentatges pertinents.

3.6.1. Mesures generals de suport o compensació educativa.

A més de les mesures que requereixen traure l'alumne/a de l'aula per a rebre una ajuda més especialitzada o de les Adaptacions Curriculars que tenen un contingut més formal, en l'aula s'han mostrat eficaços, si no imprescindibles, les mesures següents:

- Col·locar l'alumne en un lloc de fàcil accés.
- Facilitar que se sent al costat de companys amb què puga comunicar-se en qüestions acadèmiques.
- A l'inici del curs presentar-li una panoràmica de la programació del curs: objectius, forma de treball i avaluació. Així com de les mesures d'atenció específica que se li van a prestar.
- Convidar-lo a intervindre, a formular preguntes i demanar aclariments cada vegada que ho necessite.
- En cas de diversitat auditiva, explicar de cara a l'alumne, perquè puga llegir en els llavis. Per a captar l'atenció de l'alumne utilitzar gestos com alçar la mà o assenyalar la pissarra o a un alumne que té la paraula.
- Acompanyar les explicacions orals d'anotacions en la pissarra: termes, noms propis, idees fonamentals, etc.

- En cas de diversitat visual, dirigir-se a l'alumne cridant-lo pel seu nom, descrivint en veu alta els gestos o les anotacions que es fan en la pissarra. En la pissarra.
- Proporcionar-li un esquema previ del que es va a explicar cada dia.
- En el cas de diversitat visual, contactar amb el tutor de l'alumne a través de correu electrònic, de manera que pugui passar prèviament els materials didàctics al Braille.
- Utilitzar un llapis de memòria personalitzat per a introduir els exàmens i altres treballs en el seu ordinador (adaptat a les seues necessitats) de manera que l'alumne els realitze directament en el llapis i pugui entregar-los una vegada acabats.
- Donar-li a l'alumne les instruccions per a realitzar els exercicis o treballs per escrit: en la pissarra o en paper.
- Preguntar-li oralment per a saber si ha entès bé el que se li pregunta i el que ha de fer.
- Per a ajudar-lo en la comprensió i memorització dels continguts conceptuals facilitar-li: quadros, vocabularis, subratllat de les idees fonamentals d'un text, aclariments terminològics, sinònims, exemples, il·lustracions, resums breus utilitzant oracions curtes i d'estructura senzilla.
- Corregir-li els apunts, no sols assenyalant el que és incorrecte o insuficient, sinó rectificat-los i afegint-hi la informació que li falta. Tornar a corregir-los després de la seua reelaboració per a eliminar qualsevol error d'informació a l'hora d'estudiar.
- En els exercicis o exàmens aclarir-li amb detall el que ha de fer, el sentit del que se li pregunta. Si necessita més temps que a la resta dels seus companys per a realitzar-los, fer-li un exercici més curt seleccionant algunes preguntes o donar-li més temps per a completar-ho.
- A l'hora de corregir un exercici o un treball diferenciar entre el que és falta del coneixement mínim que ha de tindre per a aprovar, de la qual cosa poden ser les limitacions característiques de la seua diversitat funcional.
- Si hi ha problemes de concentració o memorització reduir els continguts donant-los una forma més esquemàtica.
- Tindre en compte que hi ha casos en què un alumne/a si centra l'atenció en un aspecte no pot controlar altres. Per exemple: si es concentra en l'anàlisi d'un text no podrà centrar-se al mateix temps en l'ortografia. Per tant és necessari diferenciar allò que volem avaluar en una determinada prova.

Nivell de resposta:

NIVELLS DE RESPOSTA PER A LA INCLUSIÓ (Caràcter sumatori i progressiu)					
NIVELL	A QUI S'ADREÇA	RESPONSABLES	SUPORTS	MESURES	DOCUMENTS
I	Comunitat educativa i a les relacions del centre amb l'entorn sociocomunitari	Òrgans de govern, coordinació i participació.	Del centre i col·laboració d'agents externs si escau	Planificació, gestió general i organització dels suports.	PEC PAM
II	Tot l'alumnat del grup classe	Equip docent coordinat pel tutor-a, assessorat per orientadora i professorat especialitzat de suport i si escau agents externs.	Ordinaris	Disseny i aplicació de programacions didàctiques que donen resposta la diversitat de tot l'alumnat del grup, activitats de reforç/ ampliació per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge. Actuacions transversals que fomenten la igualtat, la convivència, la salut i el benestar.	Programacions didàctiques PAT Pla d'igualtat i convivència i la concreció en el PAM.
III	Alumnat amb resposta diferenciada, individualment o en grup	Equip docent coordinat pel tutor-a, assessorat per orientadora i professorat especialitzat de suport i si escau agents externs)	Ordinaris addicionals	Mesures adreçades a l'alumnat que requereix una resposta diferenciada ((individual o en grup). Activitats d'enriquiment o reforç. Adaptacions d'accés ordinàries. Adaptacions metodològiques o de l'avaluació dirigides a un alumne concret. Enriquiment en les AA CC (aquest últim amb informe i PAP)	PADIE PAT Pla d'igualtat i convivència i la concreció en el PAM. Plans: ALDIX, TDAH, de Trastorn Greu de Conducta.
IV	Alumnat que requereix una resposta personalitzada i individualitzada de caràcter extraordinari	Equip docent coordinat pel tutor-a amb l'assessorament de l'orientadora i del personal específic de suport i si escau d'agents externs.	Especialitzats addicionals	Mesures adreçades a l'alumnat amb NESE: resposta individualitzada de caràcter extraordinari (requereix avaluació sociopsicopedagògica). ACIS, Adaptacions d'accés amb materials singulars, personal especialitzat, i mesures extraordinàries (PT, AL, educador-a)	PAP

De manera específica cada professor o professora haurà d'adaptar la programació d'aula a les necessitats específiques de l'alumnat que tinga a l'aula en cada moment. No obstant això, és important que els docents centren la seva atenció en les mesures de nivell III i IV.

NIVELL III

A) accés:

- Seguiment intensiu del **control de l'assistència**, i desenvolupament d'actuacions específiques del pla d'absentisme.
- **Adequació i accessibilitat dels materials didàctics i curriculars** específics d'una actuació o programa.
- **Coordinació del tutor/a amb el professorat** del centre i els professionals externs que participen en les mesures addicionals, juntament amb orientació.

B) Participació:

- Activitats de programes **preventius** per a la promoció de la igualtat, la convivència positiva i la valoració de la diversitat dirigits a un **grup determinat d'alumnes**.
- Mesures educatives de disciplina **positiva**.
- **Acompanyament personalitzat** per a desenvolupar la **implicació, autoestima** i confiança en les pròpies fortaleeses.
- **Acompanyament personalitzat** per a desenvolupar l'autoregulació del comportament.

C) Aprenentatge:

- Ajustos metodològics personalitzats de les unitats didàctiques.
- Actuacions i programes d'enriquiment curricular.
- Plans personalitzats i programes de reforç per a alumnat que repeteix curs.

NIVELL IV

A) Accés:

- Material didàctic i curricular adaptat. Per exemple:
- Presentació de la informació de forma concreta.
- Incorporació d'ajudes visuals / manipulatives per a una millor presentació de la informació.
- Productes de suport tècnics i tecnològics.
- Coordinació amb professionals de salut i altres serveis, amb orientació.

B) Participació:

- Pla personalitzat per a desenvolupar la implicació, autoestima i confiança en les pròpies fortaleeses.
- Donar-li responsabilitats.
- Mantindre altes expectatives sobre allò que és capaç de realitzar.
- Situar-ho amb algun company/a, fet que li faciliti seguir les activitats en les quals puga participar amb les adaptacions pertinents.
- Pla personalitzat per a desenvolupar l'autoregulació del comportament.

C) Aprenentatge:

- Adquisició i ús funcional del **llenguatge i la comunicació**.
- **Flexibilització curricular** (per a altes capacitats)

- **Pròrroga extraordinària** en l'etapa ESO.
- Adaptació curricular individual significativa (***ACIS**).
- **Curriculum personalitzat** per a estimulació sensorial i cognitiva / l'aprenentatge motor / hàbits d'autonomia personal.
- Per a l'aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal: Entrenament sistemàtic dels processos de planificació, execució i control d'activitats.
- Per a compensar la dificultat d'adquisició i manteniment dels aprenentatges: Seqüenciar metes i tasques en passos.
- Oferir-li més temps per a realitzar-les.
- Oferir-li oportunitats per a participar activament en l'aprenentatge.
- Usar reforços positius per a incrementar la motivació.
- Autoinstruccions.
- Per a compensar les dificultats per a transferir/generalitzar els aprenentatges:
- Prioritzar aprenentatges i activitats funcionals.
- Utilitzar models i exemples en número suficient.
- Crear situacions d'aprenentatge en contextos reals i amb elements significatius.

3.7. TEMES TRANSVERSALS.

Els Temes transversals son un tipus de contingut interdisciplinari, és a dir, que no s'imparteix exclusivament dins d'una àrea, matèria o disciplina concreta. Els temes, eixos o continguts transversals no són objecte d'ensenyament i avaluació com a assignatures independents; no obstant això, han de ser presents en totes les matèries, de manera que qualsevol docent pot abordar-los dins de la seua.

Així, en Educació Secundària Obligatòria, sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les matèries de cada etapa, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, les Tecnologies de la Informació i la Comunicació, l'emprenedoria i l'educació cívica i constitucional es treballaran en totes les matèries.

Les Administracions educatives fomentaran el desenvolupament de la igualtat efectiva entre homes i dones, la prevenció de la violència de gènere o contra persones amb discapacitat i els valors inherents al principi d'igualtat de tracte i no discriminació per qualsevol condició o circumstància personal o social. Les Administracions educatives fomentaran l'aprenentatge de la prevenció i resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social, així com dels valors que sustenten la llibertat, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític, la pau, la democràcia, el

respecte als drets humans, el respecte als home i dones per igual, a les persones amb discapacitat i el rebuig a la violència terrorista, la pluralitat, el respecte a l'Estat de dret, el respecte i consideració a les víctimes del terrorisme i la prevenció del terrorisme i de qualsevol mena de violència. La programació docent ha de comprendre en tot cas la prevenció de la violència de gènere, de la violència contra les persones amb discapacitat, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència, racisme o xenofòbia, inclòs l'estudi de l'Holocaust jueu com a fet històric. S'evitaran els comportaments i continguts sexistes i estereotips que suposen discriminació.

Els currículums d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat incorporaran elements curriculars relacionats amb el desenvolupament sostenible i el medi ambient, els riscos d'explotació i abús sexual, l'abús i maltractament a les persones amb discapacitat, les situacions de risc derivades de la inadequada utilització de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació, així com la protecció davant emergències i catàstrofes. Els currículums d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat incorporaran elements curriculars orientats al desenvolupament i finançament de l'esperit emprenedor, a l'adquisició de competències per a la creació i desenvolupament dels diversos models d'empreses i al foment de la igualtat d'oportunitats i del respecte a l'emprenedor i a l'empresari, així com a l'ètica empresarial.

Les Administracions educatives fomentaran les mesures perquè l'alumnat participe en activitats que li permeti afermar l'esperit emprenedor i la iniciativa empresarial a partir d'aptituds com la creativitat, l'autonomia, la iniciativa, el treball en equip, la confiança en un mateix i el sentit crític. Les Administracions educatives adoptaran mesures perquè l'activitat física i la dieta equilibrada formen part del comportament juvenil. A aquest efecte, aquestes Administracions promouran la pràctica diària d'esport i exercici físic per part dels alumnes i alumnes durant la jornada escolar, en els termes i condicions que, seguint les recomanacions dels organismes competents, garantisquen un desenvolupament adequat per a afavorir una vida activa, saludable i autònoma. El disseny, coordinació i supervisió de les mesures que a aquest efecte s'adopten en el centre educatiu seran assumits pel professorat amb qualificació o especialització adequada en aquests àmbits.

En l'àmbit de l'educació i la seguretat viària, les Administracions educatives incorporaran elements curriculars i promouran accions per a la millora de la convivència i la prevenció dels accidents de trànsit, amb la finalitat que l'alumnat conega els seus drets i deures com a usuari de les vies, en qualitat de vianant, viatger i conductor de bicicletes o vehicles de motor, respecte les normes i senyals, i s'afavorisca la convivència, la tolerància, la prudència, l'autocontrol, el diàleg i l'empatia amb actuacions adequades tendents a evitar els accidents de trànsit i les seues seqüeles.

D'acord amb el que s'estableix en l'article 6 del Decret 111/2016, de 14 de juny, i sense

perjudici del seu tractament específic en les matèries de l'Educació Secundària Obligatòria que es vinculen directament amb els aspectes detallats a continuació, el currículum inclourà de manera transversal els següents elements:

a) El respecte a l'Estat de Dret i als drets i llibertats fonamentals recollits en la Constitució Espanyola i en l'Estatut d'Autonomia per a Andalusia.

b) El desenvolupament de les competències personals i les habilitats socials per a l'exercici de la participació, des del coneixement dels valors que sustenten la llibertat, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític i la democràcia.

c) L'educació per a la convivència i el respecte en les relacions interpersonals, la competència emocional, l'acte-concepte, la imatge corporal i l'autoestima com a elements necessaris per a l'adequat desenvolupament personal, el rebuig i la prevenció de situacions d'assetjament escolar, discriminació o maltractament, la promoció del benestar, de la seguretat i de la protecció de tots els membres de la comunitat educativa.

d) El foment dels valors i les actuacions necessàries per a l'impuls de la igualtat real i efectiva entre dones i homes, el reconeixement de la contribució de tots dos sexes al desenvolupament de la nostra societat i al coneixement acumulat per la humanitat, l'anàlisi de les causes, situacions i possibles solucions a les desigualtats per raó de sexe, el respecte a l'orientació i a la identitat sexual, el rebuig de comportaments, continguts i actituds sexistes i dels estereotips de gènere, la prevenció de la violència de gènere i el rebuig a l'explotació i abús sexual.

e) El foment dels valors inherents i les conductes adequades als principis d'igualtat d'oportunitats, accessibilitat universal i no discriminació, així com la prevenció de la violència contra les persones amb discapacitat.

f) El foment de la tolerància i el reconeixement de la diversitat i la convivència intercultural, el coneixement de la contribució de les diferents societats, civilitzacions i cultures al desenvolupament de la humanitat, el coneixement de la història i la cultura del poble gitano, l'educació per a la cultura de pau, el respecte a la llibertat de consciència, la consideració a les víctimes del terrorisme, el coneixement dels elements fonamentals de la memòria democràtica vinculats principalment amb fets que formen part de la història d'Andalusia, i el rebuig i la prevenció de la violència terrorista i de qualsevol altra forma de violència, racisme o xenofòbia.

g) El desenvolupament de les habilitats bàsiques per a la comunicació interpersonal, la capacitat d'escolta activa, l'empatia, la racionalitat i l'acord a través del diàleg.

h) La utilització crítica i l'autocontrol en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació i els mitjans audiovisuals, la prevenció de les situacions de risc derivades de la seua utilització inadequada, la seua aportació a l'ensenyament, a l'aprenentatge i al treball de l'alumnat, i els processos de transformació de la informació en coneixement.

i) La promoció dels valors i conductes inherents a la convivència viària, la prudència i la prevenció dels accidents de trànsit. Així mateix es tractaran temes relatius a la protecció davant emergències i catàstrofes.

j) La promoció de l'activitat física per al desenvolupament de la competència motriu, dels hàbits de vida saludable, la utilització responsable del temps lliure i de l'oci i el foment de la dieta equilibrada i de l'alimentació saludable per al benestar individual i col·lectiu, incloent conceptes relatius a l'educació per al consum i la salut laboral.

k) L'adquisició de competències per a l'actuació en l'àmbit econòmic i per a la creació i desenvolupament dels diversos models d'empreses, l'aportació al creixement econòmic des de principis i models de desenvolupament sostenible i utilitat social, la formació d'una consciència ciutadana que afavorisca el compliment correcte de les obligacions tributàries i la lluita contra el frau, com a maneres de contribuir al sosteniment dels serveis públics d'acord amb els principis de solidaritat, justícia, igualtat i responsabilitat social, el foment de l'emprenedoria, de l'ètica empresarial i de la igualtat d'oportunitats.

l) La presa de consciència sobre temes i problemes que afecten a totes les persones en un món globalitzat, entre els quals es consideraran la salut, la pobresa en el món, l'emigració i la desigualtat entre les persones, pobles i nacions, així com els principis bàsics que regeixen el funcionament del medi físic i natural i les repercussions que sobre el mateix tenen les activitats humanes, l'esgotament dels recursos naturals, la superpoblació, la contaminació o el calfament de la Terra, tot això, a fi de fomentar la contribució activa en la defensa, conservació i millora del nostre entorn com a element determinant de la qualitat de vida.

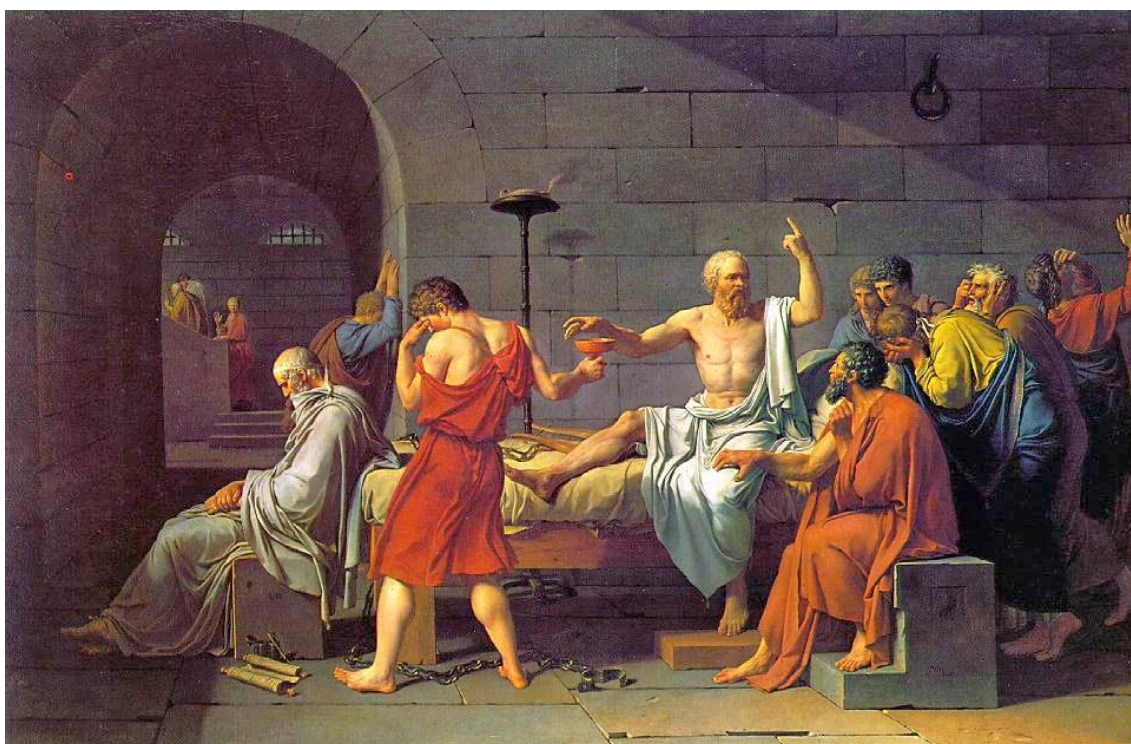
Per a enriquir encara més si cap la informació legislativa anterior ressenyarem la definició que ens ofereix el Sr. Carlos *Rosales López, professor de la Universitat de Santiago de Compostel·la (2015)[3]:

“El concepte de «temes transversals» constitueix una denominació tècnica amb la qual es fa referència a continguts d'ensenyament i aprenentatge que per la seua rellevància formativa no poden confinar-se en l'àmbit d'una determinada disciplina o àrea curricular, sinó que han de ser objecte de tractament en totes o en una pluralitat d'elles. Es tracta perquè, de continguts que es desenvoluparan «a través de» la majoria d'activitats que l'alumne realitza en el centre escolar (...) Podríem dir de manera sintètica que en el transversal cap tot aquell tipus de continguts i processos formatius no fàcilment incluïbles en una àrea o disciplina convencional, sinó que precisen per al seu desenvolupament de la col·laboració coordinada de diverses o totes elles”

Per altra banda, hem de reconèixer que el tractament dels elements transversals ha de tenir coherència amb el que està determinat al Projecte Educatiu de Centre (PEC) i a la Concreció Curricular (CC) del centre. *[Qüestió que no he abordat en aquest moment, però que caldria fer-ho per dotar a la programació de la necessària coherència interna.]*

Per als cursos segon i quart, d'Educació Secundària Obligatòria i segon de Batxillerat, el que disposa el Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana (DOGV 7544, 10.06.2015), modificat pel Decret 136/2015, de 4 de setembre, del Consell (DOGV 7611, 09.09.2015), i el Decret 51/2018, de 27 d'abril, del Consell (DOGV 8284, 30.04.2018).

4. MATÈRIES DE FILOSOFIA AL CURRÍCULUM DE SECUNDARIA OBLIGATÒRIA. (2n i 4t ESO, LOMCE)

4.1. VALORS ÈTICS [2n i 4t ESO]

4.1.1 INTRODUCCIÓ.

La matèria Valors Ètics pretén promoure la reflexió ètica com a activitat fonamental i pròpia del ser humà, a partir de la qual orientem la nostra conducta i les relacions interpersonals. Per això, el seu objectiu principal és que els alumnes i les alumnes arriben a sentir-se artífexs de la seua persona, de la societat en què viuen, així com del món que els agradaria construir, ajudant-los a desenrotllar tant les seues capacitats cognitives com afectives per a consolidar la reflexió

com un hàbit necessari en la consecució de la seua autonomia i la justificació racional de les seues eleccions com a guia de la seua conducta en tots els àmbits de la vida. Des d'esta àrea s'aporten les bases d'una formació civicosocial que ajudarà a desenrotllar les competències necessàries per a situar-se en una realitat social diversa i globalitzada, contribuint a promoure el pensament crític i una actitud responsable amb la seua vida i el seu entorn social i natural. A través d'esta matèria l'alumnat s'inicia en el coneixement i l'assumpció responsable dels seus drets i deures com a persona, com a membre d'un grup, i com pertanyent a una societat mundial i per tant en la pràctica del respecte, la solidaritat i la cooperació com a valors ètics fonamentals. La integració d'estos aprenentatges al seu dia a dia reverteix de manera positiva en la seua formació acadèmica i en la consecució d'una vida aconseguida i digna.

Les quatre assignatures han de promoure valors de convivència i tolerància, partint del desenvolupament d'actituds ètiques personals que permeten la construcció de projectes morals vitals i fomentant actituds més tolerants i cíviques amb l'entorn. Per a això:

- S'ha de tindre en compte, en primer lloc, que esta és una etapa d'educació obligatòria i gratuïta, comú i d'atenció a la diversitat, per la qual cosa s'han de reforçar i desenrotllar el coneixement dels aspectes bàsics de la nostra cultura, els hàbits fonamentals d'estudi i treball i l'exercici dels seus drets i obligacions com a ciutadans.
- Els continguts no s'han de presentar de mode tancat i definitiu, perquè un element substancial de l'educació cívica és la reflexió encaminada a enfortir l'autonomia dels alumnes per a analitzar, valorar i decidir des de la confiança en si mateixos, contribuint a la construcció d'un pensament i un projecte de vida propis. En este sentit, és necessari desenrotllar, junt amb els coneixements i la reflexió sobre els valors democràtics, els procediments i estratègies que afavorisquen la sensibilització, presa de consciència i adquisició d'actituds i virtuts cíviques.
- S'ha de partir del coneixement de les circumstàncies personals i de la identitat per a després ampliar al coneixement del medi familiar i social més immediat. Ha d'arreglar el marc polític i jurídic en el que es desenrotllen les nostres activitats, així com conèixer problemes més recents i d'índole global.
- És imprescindible fer dels centres i de l'aula espais en què es practique la participació, l'acceptació de la pluralitat i la valoració de la diversitat, espais que ajuden als alumnes a construir-se una consciència moral i cívica d'acord amb les societats democràtiques, plurals, complexes i canviants en què vivim.

4.1.2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA DE VALORS SOCIALS

La matèria Valors Ètics pretén promoure la reflexió ètica com a activitat fonamental i pròpia del ser humà, a partir de la qual orientem la nostra conducta i les relacions interpersonals. Per això, el seu objectiu principal és que els alumnes i les alumnes arriben a sentir-se artífexs de la seua persona, de la societat en què viuen, així com del món que els agradaria construir, ajudant-los a desenrotllar tant les seues capacitats cognitives com afectives per a consolidar la reflexió com un hàbit necessari en la consecució de la seua autonomia i la justificació racional de les seues eleccions com a guia de la seua conducta en tots els àmbits de la vida.

Des d'esta àrea s'aporten les bases d'una formació civicosocial que ajudarà a desenrotllar les competències necessàries per a situar-se en una realitat social diversa i globalitzada, contribuint a promoure el pensament crític i una actitud responsable amb la seua vida i el seu entorn social i natural.

A través d'esta matèria l'alumnat s'inicia en el coneixement i l'assumpció responsable dels seus drets i deures com a persona, com a membre d'un grup, i com pertanyent a una societat mundial i per tant en la pràctica del respecte, la solidaritat i la cooperació com a valors ètics fonamentals. La integració d'estos aprenentatges al seu dia a dia reverteix de manera positiva en la seua formació acadèmica i en la consecució d'una vida aconseguida i digna.

Objectius:

1. Conèixer la dimensió individual i social de la condició humana i acceptar la pròpia identitat respectant les diferències amb els altres.
2. Desenvolupar l'autoestima, l'afectivitat i l'autonomia personal en les relacions amb les altres persones, així com una actitud contrària a la violència, als estereotips i als prejudicis.
3. Apreciar els valors i les normes de la convivència per aprendre a actuar amb rigor tenint-los en compte i preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania, i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.
4. Fomentar habilitats emocionals, comunicatives i socials per actuar amb autonomia i participar activament en les relacions de grup, mostrant sempre actituds constructives i altruistes.
5. Descobrir que la diversitat enriqueix i que no ha de ser un obstacle per a la convivència, i mostrar respecte pels costums i per les maneres de viure de persones i poblacions diferents de la pròpia.

6. Assumir els mecanismes fonamentals de funcionament de les societats democràtiques i valorar el paper de l'Administració pública per garantir els serveis públics i l'obligació dels ciutadans de contribuir a mantenir-los i complir les seves obligacions cíviques.
7. Reconèixer-se membres d'una ciutadania global i identificar i valorar la pluralitat de les societats actuals com a enriquidora de la convivència.
8. Identificar i rebutjar situacions d'injustícia i de discriminació, mostrar sensibilitat per les necessitats de les persones i els grups més desfavorits i desenvolupar comportaments solidaris i contraris a la violència.
9. Prendre consciència de la situació del medi ambient i desenvolupar actituds de responsabilitat en la protecció de l'entorn immediat.
10. Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitat.
11. Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.
12. Reconèixer els principals conflictes socials i morals del món actual, analitzar-ne les causes i els efectes i jutjar-los des de les teories ètiques.

4.1.3. CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA DE VALORS ÈTICS AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES CLAU.

La matèria de valors ètics contribueix al desenvolupament de les competències clau següents:

- Comunicació lingüística [Afavoreix la utilització tant del llenguatge verbal oral com de l'escrit i la valoració crítica dels missatges explícits i implícits que apareixen en diverses fonts, i possibilita també l'enriquiment del vocabulari.]
- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia [S'estudien la percepció i el coneixement de l'espai físic i natural en què es desenvolupen l'activitat i la convivència humanes, tant en grans àmbits com a l'entorn immediat, així com la interacció que es produeix entre tots dos.]
- Aprendre a aprendre. [Fomenta la consciència de les pròpies capacitats. També fomenta l'estímul de les virtuts i habilitats socials, la feina en equip, la informació i

la opinió, que afavoreixen també els aprenentatges posteriors.]

- Competències socials i cíviques. [Propicia l'adquisició d'habilitats i virtuts cíviques per viure en societat i per exercir la ciutadania democràtica. També contribueix a millorar les relacions interpersonals pel fet de formar l'alumne perquè prengui consciència dels propis pensaments, valors, sentiments i accions.]
- Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor [Es desenvolupen iniciatives de planificació, presa de decisions, participació i assumpció de responsabilitats. Consciència i expressions culturals Es relaciona principalment amb el fet de conèixer i valorar les manifestacions i els assoliments rellevants i el significat que tenen en diferents grups i societats.]

Competències bàsiques de l'àmbit d'educació en valors

DIMENSIÓ PERSONAL

Competència 1. Actuar amb autonomia en la presa de decisions i assumir la responsabilitat dels propis actes.

Competència 2. Desenvolupar habilitats per fer front als canvis i a les dificultats i per assolir un benestar personal.

Competència 3. Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i consolidar el pensament propi.

DIMENSIÓ INTERPERSONAL

Competència 4. Mostrar actituds de respecte actiu envers les persones, les seves idees, opcions, creences i les cultures que les conformen.

Competència 5. Aplicar el diàleg com a eina d'entesa i participació en les relacions entre les persones.

Competència 6. Adoptar hàbits d'aprenentatge cooperatiu que promoguin el compromís personal i les actituds de convivència.

DIMENSIÓ SOCIAL

Competència 7. Analitzar l'entorn amb criteris ètics per cercar solucions alternatives als problemes.

Competència 8. Mostrar actituds de servei i de compromís social, especialment davant de les situacions d'injustícia.

4.1.4. CONTINGUTS.

El currículum bàsic s'ha formulat partint del desenrotllament cognitiu i emocional en què es troba l'alumnat en esta etapa, de la concreció del seu pensament, de les seues possibilitats cognitives, del seu interès per aprendre, de la relació amb els seus iguals i amb l'entorn i finalment, del seu pas cap a un pensament abstracte cap al final de l'etapa. Per això, s'han seqüenciat els continguts i els criteris d'avaluació i s'han distribuït per cursos considerant les característiques de l'alumnat de cada nivell educatiu.

En conseqüència el currículum s'organitza en dos cicles:

El currículum s'organitza en 2 cicles.

[1r cicle]: 1r, 2n i 3r ESO (2 blocs de contingut per curs)

1r ESO: els dos blocs de contingut reflexionen sobre la construcció de la identitat personal a través de la relació amb els altres en el seu entorn més pròxim.

2n ESO: el bloc 1 planteja qüestions de fonamentació de l'acció individual i social, que conduïx a la necessitat de projectar la reflexió a l'àmbit de la justícia, dret i l'acció política (bloc 2).

3r ESO: es tracta la internacionalització dels drets universals expressada en la DUDH i de l'anàlisi dels problemes del nostre món a fi que l'alumnat siga conscient de la importància de la reflexió ètica en una societat globalitzada

[2n cicle]: 4t ESO (5 blocs de contingut)

4t ESO: analitzar l'aplicació de tot l'anterior, partint de la dignitat humana com a fonament de la DUDH i, una vegada reconeguda la validesa de tal document, fer-se conscient de la necessitat de participar per a aconseguir la seua vigència; la seua realitat efectiva.

Valors ètics 2n ESO

Bloc 1: La reflexió ètica

- La dimensió moral del ser humà. Llibertat com a fonament de la moral. Racionalitat comunicativa i racionalitat instrumental com a criteris de decisió i de valoració de l'acció humana.
- Distinció entre ètica i moral.
- El llenguatge de la moral. Distinció entre juís de fet i juís de valor. Especificitat dels valors morals. Historicitat i universalitat dels valors: intents de superar el relativisme moral. Drets i jerarquia de valors. L'enjudiciament de l'acció moral: juís morals. Justificació de l'acció moral: normes morals. Justificació de l'acció moral: normes morals. Etapes en el desenrotllament de la consciència moral (Piaget-Kohlberg). Distinció entre normes i principis. Normes morals com a expressió de drets i valors.

- Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Tipus de text [consultar el document de tipologies textuais per a comprovar les que són habituals en l'assignatura]. Planificació de textos orals. Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.
- Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text [consultar el document de tipologies textuais per a comprovar les que són habituals en l'assignatura].
- Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescriptura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.). Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.

Bloc 2: La Justícia i la política

1. Ètica, moral i política.
2. Justícia en l'eticitat: la justícia com a virtut. El punt de vista moral: justícia i drets dels altres. Justícia i política: democràcia i la inclusió de l'altre. Dret, facticitat i validesa de la Justícia.
3. El caràcter artificial de la realitat humana (physis/nomos); caràcter convencional del dret. Origen i validesa del dret. Teories del dret: iusnaturalisme, convencionalisme, positivisme jurídic. El problema de la fonamentació de les normes jurídiques: Legalitat i legitimitat.
4. De la polis a l'Estat Modern: El ser humà com a zoon politikon (Aristòtil). Individualisme modern: problemes de legitimació del poder polític.
5. Estratègies de busca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Eines digitals de busca i visualització. Busca en banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació.
6. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític.

Valors ètics 4t ESO

Bloc 1: La dignitat de la persona: fonament de la DUDH

1. Anàlisi de la DUDH: La dignitat de la persona com a fonament de la DUDH. Caràcter universal i inalienable dels drets humans. DUDH referència universal en l'articulació de les relacions humanes.
2. Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Tipus de text [consultar el document de tipologies textuais per a comprovar les que són habituals en l'assignatura]. Planificació de textos orals. Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.
3. Ús de les eines més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com blocs, fòrums, wikis... Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció del mateix.
4. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text [consultar el document de tipologies textuais per a comprovar les que són habituals en l'assignatura].
5. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescriptura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.). Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.

Bloc 2: El respecte i la igualtat en les relacions interpersonals: Constitucionalització de la DUDH

1. Constitucionalisme: aplicació de la DUDH en l'àmbit dels Estats.
2. Pluralisme social i mínims de justícia compartits. El liberalisme polític de Rawls: proposta pel respecte i la igualtat entre els ciutadans.
3. Glossari de termes conceptuals del nivell educatiu.
4. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Eines de producció digital en la web.
5. Drets d'autor i llicències de publicació.
6. Riscos associats a l'ús de les tecnologies. Valoració de l'impacte i la longevitat que té la informació digital a l'hora de publicar-la. La identitat digital. Ús de diverses identitats dirigides a la consecució d'objectius diferenciats.

Bloc 3: Aplicació de la DUDH en l'àmbit internacional

1. Aplicació de la DUDH en l'àmbit internacional: Constitucionalització del Dret Internacional. Organismes Internacionals (UE, ONU i els seus organismes, etc.). La labor de les organitzacions no governamentals (ONG). Tractats i declaracions internacionals posteriors a la Declaració de 1948. El Fòrum Social Mundial.
2. Estratègies de busca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en [pe. blocs, wikis, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades...]. Estratègies de filtratge en la busca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i servicis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris.

Bloc 4: La justícia i la política: democràcia i ciutadania global

1. Formació de l'opinió pública mundial: L'ús públic de la raó: Kant, autonomia i il·lustració. Habermas: ètica del discurs. Tribunals internacionals de justícia com referent de l'esfera pública. Democràcia mediàtica i ciutadania global: Ciutadà cosmopolita com a subjecte de la democràcia. La "pau perpètua" com a idea regulativa en una societat global. Formació d'una voluntat política.
2. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu. Pro activitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat. Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític.

Bloc 5: Valors ètics, reptes davant dels problemes del nostre món

1. Problemes globals, solucions globals: Reflexió sobre els fins de la investigació científica i la seua connexió amb interessos econòmics. Pobresa i justícia social global. La consciència ecològica i el desenrotllament sostenible. Conflictes armats i dret internacional. Fronteres, migracions i drets humans.
2. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.

3. Pensament mitjans-fi. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats.
4. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació.

4.1.5. UNITATS DIDÀCTIQUES.

[ORGANITZACIÓ i TEMPORALITZACIÓ]

2n ESO	<ul style="list-style-type: none"> • Unitat 1 Moral i ètica. -Què és moral? - Som morals per naturalesa. - Característiques del fet moral. -L'Ètica. • Unitat 2: Teories ètiques -Les teories ètiques. - Ètiques materials i ètiques formals. Les ètiques materials o de fins. -Les ètiques formals. • Unitat 3: L'argumentació moral. -Els arguments morals. -Argumentant ens entenem. - Arguments contra la intolerància. -Argumentació i desenvolupament moral. • Unitat 4: Els valors ètics. -La realitat i els valors. -Característiques dels valors. -Intenció i obligació moral. -Ensenyament i aprenentatge de valors. • Unitat 5: La llibertat. -La llibertat una necessitat. -Llibertat de qui i per a què. -L'ésser humà racional i lliure. -Llibertat i drets humans. • Unitat 6: Societat, llibertat i valors. -Tendències de l'ésser humà. -Valors ètics i cívics. - Els valors en la democràcia. -Un ciutadà educat. • Unitat 7: Què és la justícia? - Com reconeixem el que és just? -La justícia com a equilibri. • Unitat 8: La política -Reflexió política. -L'objectiu de la política. -La democràcia. -Segle XX: drets i constitucions. • Unitat 9: Drets humans i constitucions -L'ONU i els drets humans. - Democràcia i estat de dret. - Estats constitucionals. -La Constitució i els valors. • Unitat 10: Ser ciutadà en una democràcia. -Política i ciutadania. -Ser ciutadà. -La democràcia. -Els ciutadans en democràcia. • Unitat 11: Què és una constitució? -La constitució és la "lleï de lleis". -Els estats constitucionals. -La llei i la divisió de poders. -La Constitució espanyola del 1978.
--------	---

	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 12: La Unió Europea. -Cada vegada més països. -Com funciona la Unió Europea. - La qüestió de la sobirania. -Ciutadans de la Unió Europea
4t ESO	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1: Dignitat i drets -Dignitat de la persona. -Atributs de la persona i drets. -Conseqüències jurídiques dels drets. -Principis derivats de la dignitat de la persona. Unitat 2: Ciutadans i estat. -Concepte de "ciudadà". -Límits del poder de l'estat. -Drets i llibertats dels ciutadans. -Relació entre obligacions i llibertats. Unitat 3: Socialització global -La globalització. -Reptes de la globalització. - Els mitjans de comunicació -Perills en la societat de la informació. Unitat 4: Reptes del SXXI -Ètica i drets humans -Grups violents i poderosos. -Nous camps de l'ètica. Desenvolupar un projecte personal de vida. Unitat 6: Democràcia. -La pràctica de la democràcia. -Deures dels ciutadans. -Democràcia i justícia. -Democràcia i compromís amb els drets humans Unitat 7: Societat, estat i valors. - Els estats democràtics davant de la globalització. - Dret internacional. -L'ensenyament dels valors. -La justícia en una societat pluralista. Unitat 8: Les lleis jurídiques -La llei: garantia d'un estat just. -Deures ètics i deures cívics. -La justícia com a equitat i imparcialitat. -Els ciutadans i la justícia. Unitat 9: La Declaració Universal dels Drets humans -Ideals irrenunciabls. Drets econòmics i socials. -Tractats i declaracions internacionals. -Reptes actuals. Unitat 10: Pau i seguretat -Conseqüències dels conflictes armats -Sorgiment del dret internacional. -ONU,OTAN i UE. -Missió de les forces armades. Unitat 11: Ciència i tecnologia -Societat, ciència i tecnologia. -El progrés, un dret per a tots. -Màquines, ordinadors i robots. – Tecno ciència, salut i medi ambient. Unitat 12: Ètica aplicada. -L'aplicació de l'ètica. -La necessitat d'una ètica deontològica. -L'ètica en l'empresa. -L'ètica en l'educació.

Cada professora o professor del departament distribuirà les Unitats didàctiques d'acord a la seva organització i planificació personal. No obstant això, cal que considere el ritme d'aprenentatge de l'alumnat que té a classe i el temps que disposa per a ensenyar el contingut de la matèria.

4.1.6. AVALUACIÓ. CRITERIS D'AVALUACIÓ.

a) Seqüenciació dels criteris d'avaluació en relació a la resta dels elements del currículum.

Valors ètics 2n ESO

Bloc 1: La reflexió ètica

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge
BL1.1. Classificar accions de la seua vida quotidiana i de l'àmbit públic distingint aquelles que tenen un caràcter moral i explicar els valors ètics que protegeixen les seues decisions a fi de diferenciar els conceptes d'ètica i moral.	CSC	1.1. Reconeix les diferències que hi ha entre l'ètica i la moral, quant al seu origen i la seva finalitat.
BL1.2. Classificar diferents juís diferenciant aquells que són descriptius dels valoratius assenyalant entre estos últims els que són morals a fi de reconèixer la seua especificitat.	CSC	1.2. Aporta raons que justifiquin la importància de la reflexió ètica, com una guia racional de conducta necessària a la vida de l'ésser humà, expressant de manera apropiada els arguments en els quals es fonamenta.
BL1.3. Evidenciar la importància de respectar les diferents opcions valoratives existents dins del marc dels drets de tots realitzant tasques o projectes individuals o col·lectius.	CSC SIEE	2.1. Distingeix entre la conducta instintiva de l'animal i el comportament racional i lliure de l'ésser humà, destacant la magnitud de les seves diferències i apreciament les conseqüències que aquestes tenen en la vida de les persones.
BL1.4. Resoldre dilemes morals justificant l'opció triada, classificar-la en funció de les etapes del desenrotllament moral (Kolhberg) i determinar si la seua decisió respon a normes convencionals principis ètics.	CSC CAA	2.2. Assenyalen en què consisteix l'estructura moral de la persona com a ésser racional i lliure, raó per la qual aquesta és responsable de la seva conducta i de les conseqüències que tingui.
BL1.5. Descriure les principals idees de les diferents teories ètiques i comparar-les partint de la distinció entre ètiques teleològiques i procedimentals.	CSC CAA	2.3. Explica les tres etapes del desenvolupament moral en l'home, segons la teoria de Piaget o la de Köhlberg, i les característiques de cadascuna d'aquestes, i destaca com es passa de l'heteronomia a l'autonomia.
BL1.6. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut i expressar oralment textos prèviament planificats amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA	3.1. Descriu la relació existent entre la llibertat i els conceptes de persona i estructura moral.
BL1.7. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu i escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i	CCLI CAA	3.2. Analitza i valora la influència que tenen en la llibertat personal la intel·ligència, que ens permet conèixer possibles opcions per elegir, i la voluntat, que ens dona la fortalesa suficient per fer el que hem decidit fer. 3.3. Analitza alguns factors biològics, psicològics, socials, culturals i ambientals que influeixen en el desenvolupament de la intel·ligència i la voluntat, especialment el paper de l'educació, i exposa les seves conclusions de manera clara mitjançant una presentació elaborada amb suports informàtics i audiovisuals. 4.1. Explica què són els valors, les seves característiques principals i aprecia la seva importància en la vida individual i col·lectiva de les

<p>gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>		<p>persones.</p> <p>4.2. Cerca i selecciona informació sobre l'existència de diferents classes de valors, com ara: religiosos, afectius, intel·lectuals, vitals, etc. 4.3. Elabora, en treball grupal, una jerarquia de valors en què explica la seva fonamentació racional, mitjançant una exposició amb l'ús de mitjans informàtics o audiovisuals.</p> <p>5.1. Descriu les característiques distintives dels valors ètics utilitzant exemples concrets d'aquests valors i apreciant la seva relació essencial amb la dignitat humana i la conformació d'una personalitat justa i satisfactòria.</p> <p>5.2. Utilitza el seu esperit emprenedor per crear, en grup, una campanya destinada a difondre la importància de respectar els valors ètics tant en la vida personal com social.</p> <p>6.1. Defineix el concepte de norma i de norma ètica i la distingeix de les normes morals, jurídiques, religioses, etc. 6.2. Assenyala qui van ser els sofistes i alguns dels fets i raons en què es fonamentava la seva teoria relativista de la moral, i assenyala les conseqüències que aquesta té en la vida de les persones.</p> <p>6.3. Coneix els motius que van portar Sòcrates a afirmar l'<i>intel·lectualisme moral</i>, explica en què consisteix i la crítica que li fa Plató.</p> <p>6.4. Compara el relativisme i l'objectivisme moral, aprecia la vigència d'aquestes teories ètiques en l'actualitat i expressa les seves opinions de manera argumentada.</p> <p>7.1. Destaca algunes de les conseqüències negatives que té, en l'àmbit individual i comunitari, l'absència de valors i normes ètiques, com ara: l'egoisme, la corrupció, la mentida, l'abús de poder, la intolerància, la insolidaritat, la violació dels drets humans, etc.</p> <p>7.2. Emprèn, utilitzant la seva iniciativa personal i la col·laboració en grup, l'organització i el desenvolupament d'una campanya al seu entorn amb la finalitat de promoure el reconeixement dels valors ètics com a elements fonamentals del ple desenvolupament personal i social.</p> <p>8.1. Enuncia els elements distintius de les <i>teories ètiques</i> i argumenta la seva classificació com una</p>
--	--	--

		<p>ètica de fins, elaborant un esquema amb les seves característiques més destacades.</p> <p>8.2. Enuncia els aspectes fonamentals de la teoria hedonista d'Epícur i els valors ètics que defensa, i destaca les característiques que la identifiquen com una ètica de fins.</p> <p>8.3. Elabora, en col·laboració grupal, arguments a favor i/o en contra de l'epicureisme i exposa les seves conclusions amb els arguments racionals corresponents.</p> <p>9.1. Explica el significat del terme <i>eudemonisme</i> i el que significa per a Aristòtil la felicitat com a bé suprem, i elabora i expressa conclusions.</p> <p>9.2. Distingeix els tres tipus de tendències que hi ha en l'ésser humà, segons Aristòtil, i la seva relació amb el que ell considera com a bé suprem de la persona.</p> <p>9.3. Aporta raons per classificar l'eudemonisme d'Aristòtil dins de la categoria de l'ètica de fins.</p> <p>10.1. Respon les idees fonamentals de l'ètica utilitarista: el principi d'utilitat, el concepte de plaer, la compatibilitat de l'egoisme individual amb l'altruisme universal i la ubicació del valor moral en les conseqüències de l'acció, entre d'altres.</p> <p>10.2. Enumera les característiques que fan de l'utilitarisme i de l'epicureisme unes ètiques de fins.</p> <p>10.3. Argumenta racionalment les seves opinions sobre l'ètica utilitarista</p>
--	--	---

Bloc 2: La Justícia i la política

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge
BL2.1 Debatre sobre una proposta de llei que poguera tindre vigència en l'entorn del centre evidenciant el vincle entre ètica, política i justícia tal com al seu dia ho va establir Aristòtil.	CSC CCLI	1.1. Explica i aprecia les raons que dóna Aristòtil per establir un vincle necessari entre ètica, política i justícia.
BL2.2 Aportar evidències sobre l'origen convencional del dret i la diferència entre legalitat i legitimitat a través d'exemples literaris, audiovisuals, o a través de la creació d'històries en què el punt de partida siga la d'un grup de persones en una situació absent de normes.	CSC SIEE	1.2. Utilitza i selecciona informació sobre els valors ètics i cívics, i identifica i aprecia les semblances, diferències i relacions que hi ha entre aquests.
BL2.3 Reconèixer les característiques essencials de la política d'Aristòtil recreant situacions socials en què coexistisca el bé comú, la justícia i la felicitat dels seus ciutadans, i comparar-les amb situacions de la societat	CSC	2.1. Elabora, recorrent a la seva iniciativa personal, una presentació amb suport informàtic sobre la política aristotèlica com una teoria organicista, amb una finalitat ètica i que atribueix la funció educativa de l'Estat. 2.2. Selecciona i utilitza informació, en col·laboració grupal, per entendre i apreciar la

<p>actual caracteritzades per l'individualisme i la pluralitat de concepcions del bé.</p> <p>BL2.4 Analitzar situacions de la vida real en què l'absència d'implicació i participació de la ciutadania ha generat discriminació o pèrdua de drets legítims que tota democràcia ha de protegir.</p> <p>BL2.5 Identificar a través de notícies, situacions reals o estudi de casos la vulneració dels drets legítims de les minories (ètniques, religioses, sexuals, etc.) realitzant tasques o projectes individuals o col·lectius que promouen la seua defensa.</p> <p>BL2.6. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada, registrant-la de forma detallada o emmagatzemant-la digitalment i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL2.7. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>SIEE</p>	<p>importància que Aristòtil dona a la <i>justícia</i> com a valor ètic en què es fonamenta la legitimitat de l'Estat i la seva relació amb la felicitat i el bé comú, i exposa les seves conclusions personals degudament fonamentades. 3.1. Fonamenta racionalment i èticament l'elecció de la democràcia com un sistema que està per sobre d'altres formes de govern pel fet d'incorporar en els seus principis els valors ètics que assenyalen la DUDH.</p> <p>3.2. Defineix el concepte d'<i>Estat de dret</i> i estableix la seva relació amb la defensa dels valors ètics i cívics a la societat democràtica.</p> <p>3.3. Descriu el significat i la relació existent entre els conceptes següents: democràcia, ciutadà, sobirania, autonomia personal, igualtat, justícia, representativitat, etc. 3.4. Explica la divisió de poders que proposa Montesquieu i la funció que exerceixen el poder legislatiu, l'executiu i el judicial a l'Estat democràtic, com a instrument per evitar el monopoli del poder polític i com a mitjà que permet que els ciutadans controlin l'Estat.</p> <p>4.1. Assumeix i explica el deure moral i civil que tenen els ciutadans de participar activament en l'exercici de la democràcia, amb la finalitat que es respectin els valors ètics i cívics en el si de l'Estat.</p> <p>4.2. Defineix la magnitud d'alguns dels riscos que existeixen als governs democràtics quan no es respecten els valors ètics de la DUDH, com ara: la degeneració en demagògia, la dictadura de les majories i l'escassa participació ciutadana, entre d'altres, i formula possibles mesures per evitar-los.</p> <p>5.1. Identifica i aprecia els valors ètics més destacats en què es fonamenta la Constitució espanyola, i assenyalen l'origen de la seva legitimitat i la finalitat que persegueix, mitjançant la lectura comprensiva i comentada del seu preàmbul.</p> <p>5.2. Descriu els conceptes preliminars delimitats a la Constitució espanyola i la seva dimensió ètica, com ara: la nació espanyola, la pluralitat ideològica, així com el paper i les funcions atribuïdes a les forces armades, a través de la lectura comprensiva i comentada dels articles 1 al 9.</p> <p>6.1. Assenyalen i comenta la importància dels «drets i llibertats públiques fonamentals de la persona» que estableix la Constitució, com ara: la llibertat</p>
--	---	---

		<p>ideològica, religiosa i de culte; el caràcter aconfessional de l'Estat espanyol; el dret a la lliure expressió d'idees i pensaments; el dret a la reunió pública i a la lliure associació i els seus límits.</p> <p>7.1. Coneix i aprecia, en la Constitució espanyola, la seva adequació a la DUDH, i assenyalava els valors ètics en els quals es fonamenten els drets i deures dels ciutadans, així com els principis rectors de la política social i econòmica.</p> <p>7.2. Explica i assumeix els deures ciutadans que estableix la Constitució, els ordena segons la seva importància i expressa la justificació de l'ordre elegit.</p> <p>7.3. Aporta raons per justificar la importància que té, per al bon funcionament de la democràcia, el fet que els ciutadans siguin conscients no només dels seus drets, sinó també de les seves obligacions com a deure cívic, jurídic i ètic.</p> <p>7.4. Reconeix la responsabilitat fiscal dels ciutadans i la seva relació amb els pressupostos generals de l'Estat com un deure ètic que contribueix al desenvolupament del bé comú.</p> <p>8.1. Descriu, sobre la UE, la integració econòmica i política, el seu desenvolupament històric des de 1951, els seus objectius i els valors ètics en els quals es fonamenta d'acord amb la DUDH.</p> <p>8.2. Identifica i aprecia la importància dels assoliments aconseguits per la UE i el benefici que aquests han aportat per a la vida dels ciutadans, com ara l'anul·lació de fronteres i restriccions duaneres, la lliure circulació de persones i capitals, etc., així com les obligacions adquirides en els diferents àmbits: econòmic, polític, de la seguretat i pau, etc.</p>
--	--	---

Valors ètics 4t ESO

Bloc 1: La dignitat de la persona: fonament de la DUDH

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge
<p>BL1.1. Analitzar el preàmbul de la DUDH i els articles 1, 2 i 30 i reconèixer la dignitat humana com el valor fonamental del que es deriven tots els drets universals i inalienables que s'inclouen en esta Declaració i evidenciar com es manifesta en alguns d'estos drets.</p> <p>BL1.2. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents</p>	CSC	<p>1.1. Identifica en la dignitat de l'ésser humà, com a persona i amb atributs inherents a la seva naturalesa, l'origen dels drets inalienables i universals que estableix la DUDH.</p> <p>1.2. Identifica, a la DUDH, els atributs essencials de l'ésser humà: la raó, la consciència</p>

<p>de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut i expressar oralment textos prèviament planificats amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori</p> <p>BL1.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori, compartir informació i continguts digitals utilitzant eines de comunicació TIC, servicis web i entorns virtuals d'aprenentatge aplicant bones formes de conducta en la comunicació preventives de males pràctiques.</p> <p>BL1.4. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu i escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CCLI CAA	<p>i la llibertat.</p> <p>1.3. Relaciona de manera adequada els termes i les expressions següents, utilitzats a la DUDH: dignitat de la persona, fraternitat, llibertat humana, tracte digne, judici just, tracte inhumà o degradant, detingut arbitràriament, presumpció d'innocència, discriminació, violació de drets, etc.</p>
	CCLI CAA CD	
	CCLI CAA	

Bloc 2: El respecte i la igualtat en les relacions interpersonals: Constitucionalització de la DUDH

Críteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge
BL2.1. Reconéixer en els articles (del 17 al 21) de la DUDH els principis que han de regir les relacions entre els ciutadans i l'Estat com a salvaguarda dels drets i llibertats individuals i posar exemples de la seua vigència en actuacions de l'Estat en diferents àmbits.	CSC	1.1. Comenta, segons el que estableix la DUDH als articles del 12 al 17, els drets de l'individu que l'Estat ha de respectar i fomentar en les relacions existents entre tots dos.
BL2.2. Identificar en la Constitució espanyola la inclusió de l'article 3 de la DUDH i reconéixer el compromís dels espanyols amb la seguretat i la pau a nivell nacional i internacional per mitjà de la lectura del preàmbul i l'article 15 de la Llei de Defensa Nacional i exemplificar tal	CSC CSC CAA	1.2. Explica els límits de l'Estat que estableix la DUDH als articles del 18 al 21, en determinar les llibertats dels ciutadans que aquest ha de protegir i respectar. 1.3. Elabora una presentació amb suport

<p>compromís a través de notícies d'actualitat.</p> <p>BL2.3. Debate partint de casos reals de conflicte entre els principis ètics de l'individu i els de l'orde civil, proposar solucions i contrastar-les amb la resposta que proposa la teoria de la justícia de Rawls.</p> <p>BL2.4. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, crear i editar continguts digitals utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o servicis de la web i protegir la seua identitat digital preservant la privacitat de les dades personals, utilitzant varietat d'estratègies de seguretat i actuant davant de les amenaces. 3r de l'ESO.</p>	<p>CLL</p> <p>CCLI CAA CD</p>	<p>informàtic i audiovisual per il·lustrar els continguts més excel·lents tractats al tema i exposar les seves conclusions de manera argumentada.</p> <p>2.1. Descriu i avalua el procés de socialització global mitjançant el qual es produeix la interiorització de valors, normes, costums, etc.</p> <p>2.2. Assenyala els perills que implica el fenomen de la socialització global si es desenvolupa al marge dels valors ètics universals, i debat sobre la necessitat d'establir límits ètics i jurídics en aquest tema.</p> <p>2.3. Disserta sobre l'impacte que tenen els mitjans de comunicació massiva en la vida moral de les persones i de la societat, expressant les seves opinions amb rigor intel·lectual.</p> <p>2.4. Valora la necessitat d'una regulació ètica i jurídica en relació amb l'ús de mitjans de comunicació massiva, respectant el dret a la informació i a la llibertat d'expressió que tenen els ciutadans.</p>
--	-------------------------------	---

Bloc 3: Aplicació de la DUDH en l'àmbit internacional

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge
<p>BL3.1. Debate sobre l'obligació d'ingerència legitimada pel dret internacional en situacions de violació dels drets humans per part d'un Estat i reconèixer l'efectiva aplicació de la DUDH en casos reals.</p> <p>BL3.2. Descriure la funció i actuacions d'institucions i moviments civils (ONG, FSM, etc.) que treballen per la defensa i el respecte dels drets humans buscant informació sobre estes i exposar públicament els resultats de la seua investigació amb ajuda de recursos diversos</p> <p>BL3.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada, registrant-la en de forma detallada o emmagatzemant-la en paper o dispositius informàtics i servicis de la xarxa i i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell</p>	<p>CSC CLL</p> <p>CSC CLL CAA</p> <p>CCLI CAA CD</p>	<p>1.1. Justifica racionalment i considera la importància de la reflexió ètica al s. XXI com a instrument de protecció dels drets humans davant el perill que poden representar ens posseïdors de grans interessos polítics i econòmics i grups violents que tenen a la seva disposició armament de gran abast científic i tecnològic, capaços de posar en gran risc els drets fonamentals de la persona.</p> <p>1.2. Assenyala alguns dels nous camps als quals s'aplica l'ètica, com ara el professional, la bioètica, el medi ambient, l'economia, l'empresa, la ciència i la tecnologia, entre d'altres.</p> <p>2.1. Descriu i avalua les circumstàncies que l'envolten en el moment actual, identificant</p>

educatiu, citant adequadament la seua procedència.		<p>les limitacions i oportunitats que se li plantegen, des de les perspectives socials, laborals, educatives, econòmiques, familiars, afectives, etc., amb l'objecte de dissenyar, a partir d'aquestes, el seu projecte de vida personal determinant lliurement els valors ètics que l'han de guiar.</p> <p>3.1. Defineix els elements distintius de les ètiques formals i els compara amb els relatius a les ètiques materials. 3.2. Explica les característiques de l'ètica kantiana: formal, universal i racional, així com la importància de la seva aportació a l'ètica universal.</p> <p>3.3. Aprecia, en l'ètica kantiana, el seu fonament en l'autonomia de la persona com a valor ètic essencial i la seva manifestació en l'imperatiu categòric i les seves formulacions.</p> <p>4.1. Identifica l'ètica del discurs com una ètica formal i descriu en què consisteix l'imperatiu categòric que formula, assenyalant les similituds i diferències que té amb l'imperatiu de l'ètica de Kant.</p> <p>4.2. Utilitza la seva iniciativa personal i emprenedora per elaborar una presentació amb suport informàtic sobre les ètiques formals, i expressa i elabora conclusions fonamentades.</p>
--	--	--

Bloc 4: La justícia i la política: democràcia i ciutadania global

Críteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge
BL4.1. Analitzar, partint de situacions reals, l'impacte dels mitjans de comunicació massiva en la formació de l'opinió pública i argumentar sobre la necessitat o no d'una regulació ètica i jurídica en relació amb el seu ús.	CSC	1.1. Comprèn la importància que té per a la democràcia i la justícia que els ciutadans coneguin i compleixin els seus deures, entre ells, la defensa dels valors ètics i cívics, la cura i conservació de tots els béns i serveis públics, la participació en l'elecció dels representants polítics, el respecte i la tolerància a la pluralitat d'idees i de creences, l'acatament de les lleis i de les sentències dels tribunals de justícia, així com el pagament dels impostos establerts, entre d'altres.
BL4.2. Analitzar textos breus d'autors contemporanis que des de distintes perspectives reflexionen sobre la necessitat de fer efectius els drets humans.	CSC	
BL4.3. Argumentar sobre el deure de l'Estat i la necessitat de participació ciutadana per a refermar, a través de processos democràtics, el respecte i defensa dels drets humans davant dels riscos de deshumanització i destrucció del planeta com a possibles conseqüències del fenomen de la	CSC CAA	

globalització. BL4.4. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les aptituds pròpies i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.	SIEE	2.1. Disserta i elabora conclusions en grup sobre les terribles conseqüències que pot tenir per a l'ésser humà el fenomen de la globalització si no s'estableix una regulació ètica i política, com ara: l'egoisme, la desigualtat, la interdependència, la internacionalització dels conflictes armats, i la imposició de models culturals determinats per interessos econòmics que promouen el consumisme i la pèrdua de llibertat humana, entre d'altres.
BL4.5. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències.	SIEE	2.2. Comenta el deure ètic i polític que tenen tots els estats, davant els riscos de la globalització, de prendre mesures de protecció dels drets humans, especialment l'obligació de fomentar l'ensenyament dels valors ètics, la seva vigència i la necessitat de respectar-los a tot el món, com ara el deure de contribuir en la construcció d'una societat justa i solidària fomentant la tolerància, el respecte als drets dels altres, l'honestetat, la lleialtat, el pacifisme, la prudència i la comprensió mútua mitjançant el diàleg, la defensa i protecció de la naturalesa, entre d'altres.

Bloc 5: Valors ètics, reptes davant dels problemes del nostre món

Críteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge
BL5.1. Analitzar els problemes que tracten i les solucions que es proposen en diferents cimere i conferències a escala internacional i avaluar el grau de compliment dels acords aconseguits buscant informació sobre estes.	CSC	1.1. Explica la finalitat i les característiques de les lleis jurídiques dins de l'Estat i la seva justificació ètica, com a fonament de la seva legitimitat i de la seva obediència.
BL5.2. Analitzar informació sobre els índexs de pobresa en el món, moviments migratoris i conflictes bèl·lics i evidenciar les seues relacions recíproques a partir de les dades publicades per fonts fiables.	CSC CAA	1.2. Debat sobre la solució de problemes en què hi ha un conflicte entre els valors i principis ètics de l'individu i els de l'ordre civil, i planteja solucions raonades, en casos com els de desobediència civil i objecció de consciència.
BL5.3. Seleccionar un problema d'entre aquells que requereixen una solució global justificant la seua elecció i simular la negociació de les possibles actuacions que contribuïsquen a la seua resolució.	CSC SIEE	2.1. Cerca informació a Internet amb la finalitat de definir els principals conceptes utilitzats en la teoria de Rawls i estableix una relació entre aquests, com ara: la posició original i el vel d'ignorància, el criteri d'imparcialitat i la funció dels dos principis
BL5.4. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el	SIEE CAA	

<p>diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies</p> <p>BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el p</p>	<p>CSC SIEE</p>	<p>de justícia que proposa.</p> <p>2.2. Elabora un judici crític sobre la teoria de Rawls i explica la seva conclusió argumentada sobre aquesta teoria.</p> <p>3.1. Justifica racionalment la importància dels drets humans com a ideals que han d'assolir les societats i els estats i reconeix els reptes que encara han de superar.</p> <p>3.2. Assenyala alguna de les deficiències existents en l'exercici dels drets econòmics i socials, com ara: la pobresa, la falta d'accés a l'educació, a la salut, al treball, a l'habitatge, etc.</p> <p>3.3. Emprèn l'elaboració d'una presentació, amb suport informàtic i audiovisual, sobre algunes institucions i voluntaris que treballen a tot el món per la defensa i el respecte dels drets humans, com ara l'ONU i els seus organismes, l'FAO, l'OIEA (Organisme Internacional d'Energia Atòmica), l'OMS (Organització Mundial de la Salut), la UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura), entre d'altres, i ONG com Greenpeace, UNICEF, la Creu Roja, la Mitja Lluna Roja, etc., així com el Tribunal Internacional de Justícia i el Tribunal de Justícia de la Unió Europea, entre d'altres.</p> <p>4.1. En petits grups, disserta sobre la seguretat i la pau com un dret fonamental de les persones i aprecia la seva importància per a l'exercici del dret a la vida i a la llibertat, i elabora i expressa les seves conclusions (art. 3r de la DUDH).</p> <p>4.2. Pren consciència del compromís dels espanyols amb la pau, com una aspiració col·lectiva i internacional reconeguda a la Constitució espanyola, i rebutja la violació dels drets humans mostrant solidaritat amb les víctimes de la violència.</p> <p>4.3. Emprèn l'elaboració d'una presentació, amb suport audiovisual, sobre algunes de les noves amenaces per a la pau i la seguretat al món actual, com ara: el terrorisme, els desastres mediambientals, les catàstrofes</p>
--	-----------------	--

		<p>naturals, les màfies internacionals, les pandèmies, els atacs cibernètics, i el tràfic d'armes de destrucció massiva, de persones i d'òrgans, entre d'altres.</p> <p>5.1. Coneix, analitza i assumeix com a ciutadà els compromisos internacionals d'Espanya en defensa de la pau i la protecció dels drets humans com a membre d'organismes internacionals: ONU, OTAN, UE, etc.</p> <p>5.2. Explica la importància de la missió de les forces armades (a l'art. 15 de la Llei de defensa nacional) en matèria de defensa i seguretat nacional, de drets humans, de promoció de la pau i la seva contribució en situacions d'emergència i ajuda humanitària, tant nacionals com internacionals.</p> <p>5.3. Analitza les conseqüències dels conflictes armats en l'àmbit internacional, apreciànt la importància de les organitzacions internacionals que promouen i vigilen el compliment d'un dret internacional fonamentat en la DUDH.</p>
--	--	--

Competències

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica y competència bàsics en ciència y tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques

SIEE: Sentit de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Consciencia y expressions culturals.

b) Estratègies i instruments d'avaluació.

Estratègies:

1. Explicitar sempre de manera clara i comprensible les pautes metodològiques a utilitzar en cada tipus d'activitats i subratllar els continguts essencials a assolir.
2. Corregir en públic sempre les activitats realitzades per tal que l'alumne les pugui autocorregir i realitzar el seu propi procés d'avaluació.
3. Afavorir i incentivar la participació de l'alumnat en aquestes tasques de correcció per a que siguin conscients sempre del seus encerts i els seus errors.

4. Realització de diferents treballs per ser avaluats durant l'avaluació per tal que l'alumne pugui anar veient el seu progrés educatiu.
5. Revisar de manera general, i personalitzada si s'escau, aquelles treballs, controls o exàmens que l'alumne realitzi, amb la inclusió d'anotacions indicatives per part del professor, que assenyalen aquells punts o continguts que han estat satisfactòriament expressats i recollits i aquells que presenten deficiències.
6. Revisar el —Quadern de treball de l'alumne per tal de veure, de manera global, quin és el seu progrés i quines són les seues mancances.
7. Indicar l'alumne/a, quan es crega oportú, que reelabore, després d'haver-li donat les pautes oportunes, aquells treballs que presenten deficiències.

Instruments d'avaluació:

- i. Exàmens escrits i orals: Permeten avaluar alguns dels criteris proposats. No sols els que es refereixen a continguts sinó que permet a més veure el nivell de comprensió lectora, capacitat expositiva i argumentativa, etcètera.
- ii. Observació del treball a classe: permet avaluar la participació i implicació de l'alumne en l'entorn, així com les actituds i les dificultats que este mostra.
- iii. Treball a casa i tasques: Permet avaluar la capacitat de buscar informació, processar-la i comprendre-la així com d'exposar-la.
- iv. Treballs grupals: Inclourien exposicions i debats encara que estos puguin desenvolupar-se de manera individual. Permeten avaluar el treball en equip i el respecte pels altres.
- v. Lectures i textos: Estes dos facetes no sols permeten avaluar la capacitat de comprendre i desenvolupar idees sinó que permet avaluar també els continguts.
- vi. Actitud a classe: Gran part dels objectius de la matèria fan referència a les actituds que han de presentar els alumnes. Donat l'escàs temps amb què es compta, l'observació a classe és una eina necessària però insuficient. No es tracta de controlar la conducta sinó d'observar si l'alumne desenvolupa actituds positives i actives respecte a la matèria.
- vii. Quadern individual de l'alumne/a. És un bon instrument per a valorar el treball diari, ja que permet detectar tant els encerts com les insuficiències, errors i elements poc treballats. En ell podem valorar aspectes com ara: la correcció i coherència en l'expressió escrita, tècniques de treball desenvolupades (anàlisi, comentaris, síntesi, investigacions, etc.), l'orde en la seua presentació, etc.

c) *Criteris de qualificació.*

ASSISTÈNCIA PRESENCIAL La nota trimestral serà la suma dels percentatges següents:
80 % Treball a classe
20 % Actitud

Per aprovar l'assignatura l'alumnat haurà de superar amb 5 punts o més sobre 10. Cal entendre per :

Treball a classe i a casa. Es valorarà :	Actitud. Es valorarà:
<ul style="list-style-type: none"> • Apunts • Activitats • Quadern de classe (ha d'incorporar les correccions realitzades a l'aula, ha d'estar completa) • Controls de lectura. • Treballs orals i/o escrits. • Entrega de les tasques i els treballs en la data indicada. • Tindre cura i portar el material a classe. • Realitzar els deures quan se'n manen per a casa i fer en classe la feina • Altres activitats complementàries. 	<ul style="list-style-type: none"> • Assistència i puntualitat. • Mostrar respecte, tolerància i solidaritat amb l'alumnat i professorat. • Atenció a les explicacions. • Participació. • Intervencions pertinents i respectuoses tant en els debats com al dirigir-se als seus companys o al professor/a. • Preguntar i demanar aclariments. • Fixar-se en la correcció realitzada pel professor/a i no reproduir les mateixes deficiències o errors. • Compliment de les normes establertes.

Els treballs i controls que es demanen en cada avaluació seran corregits seguint els següents apartats:

- Presentació – ordre i respecte dels terminis de lliurament-.
- Ortografia i sintaxi.
- Riquesa i adequació del vocabulari utilitzat.
- Utilització escaient de vocabulari específic ètic-filosòfic.
- Grau de correcció i complexitat de l'argumentació i del contingut del que es diu.
- Capacitat de síntesi i/o anàlisi del material proporcionat.
- Utilització i aprofitament del material presentat o buscat sense repetir-lo textualment.
- Aportacions de reflexió personal i relació amb altres temes.

Depenent del treball demanat – comentari de text, dossier, mural, etc.-, es donarà més pes específic a alguns d'aquests aspectes.

És responsabilitat del professor/a que imparteix l'assignatura de Valors Ètics decidir quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses. Si bé, ha de quedar clar que la nota final s'obtindrà a partir de la mitjana de les tres avaluacions.

d) Avaluació contínua:

En el procés d'avaluació continua, quan el progrés d'un alumne o una no sigui l'adequat, s'establiran mesures de reforç educatiu. Aquestes mesures s'adoptaran en qualsevol moment del curs, tan aviat com es detectin les dificultats, amb un seguiment especial a la situació de l'alumnat amb necessitats educatives especials i estaran dirigides a garantir l'adquisició de les competències imprescindibles per continuar el procés educatiu, amb els suports que cadascun precise.

4.1.6. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos breus, notícies, documents d'actualitat, així com en la visualització de reportatges, documentals o pel·lícules sobre els temes estudiats en el curs.

Els punts centrals en què es basa la metodologia són:

- a) Interacció i aprenentatge: l'objectiu últim és que tots els alumnes i les alumnes sense exclusió, adquirisquen els millors aprenentatges possibles.
- b) Aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària.
- c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que assegurin la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn.
- d) Didàctica específica de l'àrea, ja siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut; atenent la seua singularitat s'utilitzen distints recursos. La lectura i anàlisi de textos tant filosòfics com d'actualitat (notícies), l'anàlisi i composició escrita a partir de materials audiovisuals, són recursos imprescindibles.

Però també és necessari treballar l'expressió oral; treballs individuals o en grup, que requerisca una exposició, debats, etc

Tal com hem posat de manifest anteriorment, la matèria pretén uns objectius formatius que, ells mateixos, orientaran la pràctica educativa a l'aula. L'alumne ha de conèixer, per descomptat, uns continguts determinats, però sobretot ha de reflexionar sobre aquests per a interpretar la realitat actual com una construcció humana al llarg del temps (per consegüent, permanent en la mesura que els ciutadans la vulguen i no desitgen modificar-la). En conseqüència, la socialització pròpia de l'acció educativa i de la institució escolar ha de dotar els alumnes de tots els recursos que necessiten per a comprendre aqueixa realitat en què viuen i per a incidir-hi, si així ho volen i els seus plantejaments ètics i morals ho aconsellen. La tasca de la institució escolar, sobretot en aquesta matèria, no es limita només a fer arribar a l'alumne una sèrie de coneixements, sinó a proveir-lo d'uns recursos personals i intel·lectuals i d'uns valors que faciliten el seu comportament ciutadà, una cosa que es presenta difícil moltes vegades, vistos els comportaments que ixen a la llum periòdicament gràcies als mitjans de comunicació (violència de gènere, violència juvenil, agressions xenòfobes, comportaments incívics i autoritaris...). Els joves no són diferents dels adults quant als comportaments socials: reaccionen amb prejuís semblants al que desconeix (i als desconeguts), pretenen mantenir espais de poder que els asseguruen el control i la influència sobre individus i col·lectius més dèbils, concedeixen carta de naturalesa a fenòmens que no són més que construccions socials mancades de tota lògica, són influïts per tòpics que difonen alguns mitjans de comunicació, i així un llarg etcètera en una multitud d'aspectes. En aquest context, la tasca de la institució escolar es presenta àrdua, perquè ha de competir amb uns rivals ben poderosos: mitjans de comunicació, tecnologies de la informació i de la comunicació, societat hedonista, etc. Totes aquestes consideracions no fan més que condicionar la metodologia del procés d'ensenyament aprenentatge (activa, participativa, amb capacitat perquè l'alumne aprenga i reflexione per si mateix i pugui treballar en equip) i la manera com s'organitzen els continguts curriculars

a) Activitats i estratègies d'ensenyança aprenentatge

1. Exposicions del professor/a: És la millor eina per a introduir continguts de caràcter conceptual.
2. Redaccions: La redacció de textos d'una certa extensió és fonamental per diversos motius. En primer lloc perquè permeten desenrotllar la capacitat d'exposar i enllaçar idees per escrit. D'altra banda els escrits permeten aplicar els conceptes ensenyats així com buscar informació, reflexionant després sobre els mateixos.

3. Debats: Eina fonamental a l'hora de promoure els valors de tolerància i convivència que sustenten l'assignatura. Per un altre costat permeten desenrotllar les facultats lingüístiques de l'alumne. Els debats exigixen, al seu torn, elaboració d'idees per a la seua exposició així com la recerca i processament d'informació.
4. Treballs d'investigació: Estos poden ser elaborats també en grup. D'esta manera es fomenta el treball en equip i la col·laboració. D'altra banda permeten l'elaboració dels continguts impartits i un treball d'aprofundiment que permet reforçar-los. Estos treballs poden ser exposats en classe. D'esta manera seran els alumnes els que, supervisats pel professor/a, expliquen i desenrotllen els continguts. Es fomenta així la participació i la implicació de l'alumnat en el desenvolupament de la mateixa.

Materials audiovisuals: Pot permetre als alumnes documentar-se i reflexionar sobre situacions concretes en què es puguem observar algunes de les situacions de desigualtat, incompliment dels Drets Humans o alguns dels canvis socials a què fan referència els objectius. Per un altre costat és interessant l'ús d'alguns documentals o pel·lícules que ens permeten comprendre alguns dels continguts (per exemple l'estructura de l'estat, la situació en altres racons del planeta, els perills ecològics i socials als que ens trobem exposats, etcètera).

6. Lectura i comentari de textos: Tant els llibres de lectura, com la lectura i comentari de textos breus són una eina important dins de la didàctica de l'Ensenyança Secundària Obligatoria ja que en la seua regulació reconeix el foment de la lectura com un dels seus objectius. Al seu torn, pot complir una funció anàloga a la dels materials audiovisuals. A açò cal afegir que permeten el desenvolupament de la comprensió lectora i milloren aspectes com la redacció o l'ortografia.

7. Exposicions orals. Educar en l'expressió oral, fent que els alumnes preparen al·locucions breus sobre qualsevol qüestió i/o realitzant dramatitzacions o jocs de rols.

8. Exercicis. Fer exercicis semblants als exàmens escrits, però usant els apunts i els llibres de text. D'esta manera el professor/a pot intervenir en el procés d'aprenentatge de l'alumne/a, per mitjà d'una correcció compartida amb l'alumne/a.

8. Quadern de classe. El quadern de classe permet a l'alumne/a construir-se el seu propi "llibre de text". Desenrotlla hàbits d'organització i ordenació dels diferents continguts del procés d'ensenyança - aprenentatge: diferents unitats didàctiques, distintes activitats, treball en grup, conclusions, terminologia o vocabulari, apunts o informació donada pel professor/a, valoració personal d'allò que s'ha après, etc.

Esquema per a l'elaboració d'un quadern didàctic

- Datar el treball de cada dia
- Arreplegar, anotar i contar tot el que es fa a classe o per a casa:
 - el material que aporta el propi estudiant, els seus companys i el professor
 - les diverses activitats (dramatitzacions, debats, visites, exercicis, experiències, jocs, treballs en grup, resolució de problemes, etc.)
 - la informació que dóna el professor/a
- Diferenciar la informació:
 - classificar per mitjà de títols i subtítols
 - diferenciar els diversos apartats, exercicis, activitats, etc. per mitjà de nombres, lletres, etc.
 - subratllar els punts claus: idees principals, hipòtesi, conclusions...etc. de la informació
 - diferenciar les pròpies reflexions d'altres aportacions
 - si s'efectua treball en grup:
 - . davall el rètol "treball en grup" anotar les aportacions del propi grup,
 - . davall "posada en comú" arreplegar les conclusions unificades de tota la classe,
 - . si el professor/a aporta informació o fa comentaris recollir-ho davall "apunts".
 - No es tracta d'una còpia textual del que es diu ni d'una descripció detallada del que
 - es fa. No s'ha d'escriure al dictat, ni automàticament, ha d'arreplegar-se organitzadament allò que es comprèn de forma resumida o abreviada.
- Al final de cada classe l'estudiant ha de disposar d'un temps per a:
 - comparar allò que s'ha escrit en el seu quadern amb el dels seus companys,
 - aclarir els punts foscos,
 - completar les idees importants,
 - comprovar si ha arreplegat bé la informació,
 - si s'ha realitzat algun treball en grup, l'estudiant ha de disposar d'una fitxa d'autoavaluació del grup que arreplegue el seu funcionament, la participació personals i suggeriments per a millorar l'organització del mateix.
- Recreació personal: l'estudiant ha de tornar sobre allò que s'ha realitzat, tindre un temps i un espai per a la integració i reflexió dels coneixements. És una tasca de caràcter individual que requereix l'aprenentatge i l'hàbit de tècniques de tractament de la

informació i d'estudi.

4.1.7. ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS.

Les mesures a adoptar pel professorat per a atendre als alumnes en la seua diversitat seran les següents:

- Programar seqüencialment continguts globalitzadors, bàsics i complementaris (conceptuals, procedimentals i actitudinals), definint activitats graduades (inicials, centrals, culminants i complementàries) i amb referència a uns criteris d'avaluació determinats, adequats i assequibles a l'alumnat, i utilitzar materials curriculars variats.
- Realitzar una avaluació inicial (setembre/octubre) com a punt de partida necessari per a ajustar les programacions a les característiques dels alumnes (a les seues diferents capacitats, interessos i motivacions), al mateix temps que es col·labora amb el Dep. Orientació. en la identificació i valoració d'aquells alumnes que requereixen una resposta educativa més específica (ACIS...).
- Programació de les activitats de reforç i recuperació, especialment dirigides als alumnes que presenten dificultats d'aprenentatge o promocionen de curs amb avaluació no positiva en una o diverses de les àrees instrumentals de matemàtiques, valencià i castellà. El professor de reforç es coordinarà amb el professor d'aquestes àrees en el grup de referència, per a valorar (trimestralment, abans de cada sessió d'avaluació) els procediments seguits i els instruments utilitzats i, si és procedent, modificar-los.
- Organitzar activitats que afavorisquen el coneixement, respecte i valoració de la diversitat social i cultura.

Les estratègies metodològiques a utilitzar:

- Presentar els continguts de forma recurrent i circular.
- Elaborar síntesi i realitzar posades en comú i repassos.
- Realitzar activitats globalitzadores a llarg termini (tallers, projectes de treball...), individualment o en grup cooperatiu, la qual cosa afavorirà la consecució de diferents tipus d'objectius i possibilitarà que els alumnes treballen a ritmes i

nivells diferents.

- Alternar períodes de treball individual amb altres en xicotets grups o parelles
- Utilitzar mètodes que afavorisquen la interacció i comunicació entre tots.
- Seguiment diari, mensual i trimestral del professor dels alumnes amb dificultats, oferint-los ajuda i fent-los conscients dels seus progressos.
- Utilitzar material didàctic pràctic, normalitzat i pròxim als seus interessos: audiovisuals, ordinador, revistes, còmics...
- Proposar activitats obertes (perquè cada alumne les realitze segons les seues possibilitats) i amb una gradació de dificultat (suport, reforç, aprofundiment).

4.1.8.ELEMENTS TRANSVERSALS

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la comprensió i expressió oral, a l'expressió escrita, la comunicació audiovisual, les TIC i l'emprenedoria, i per descomptat els que es refereixen a la igualtat entre homes-dones i la prevenció i resolució de conflictes. A més es tracten de manera explícita elements transversals com el desenvolupament sostenible, els riscos de l'explotació humana, les amenaces per al medi ambient de determinades actuacions i els perills de l'ús indiscriminat de les TIC.

-a) Foment de la lectura

Tant els llibres de lectura, com la lectura de premsa o el comentari de textos breus són una eina important dins de la didàctica de l'educació cívica, permeten el desenvolupament de la comprensió lectora i milloren aspectes com la redacció o l'ortografia. Per tal que aquest objectiu es complisca és necessari potenciar el plaer de la lectura. Per això, és imprescindible fer una selecció adequada dels llibres o textos, usar la literatura, llegir en veu alta tant el professor/a com l'alumnat, incorporar a l'aula lectures suggerides pels estudiants, realitzar controls de lectura creatius, etc.

- Colección “Yo acuso”, editorial Bruño: Se trata de una colección de libros con un hilo conductor común en torno a temas de debate social sobre la discriminación a la mujer, las identidades culturales, etc.
- “Un mundo feliz”, A. Huxley: Es una antiutopía social que describe un mundo futuro dominado por la ingeniería genética.
- “El señor de las moscas”, W. Golding: Cuenta la historia de unos niños perdidos en una isla desierta que tienen que sobrevivir por ellos mismos.

- “El café de los filósofos muertos”, Hoste: Es una historia de investigaciones e intrigas en la que se entremezclan filósofos.
- “Cuando comer es un infierno”, Espido Freire: Cuenta varias historias de jóvenes con problemas de anorexia y bulimia.
- “Iacobus”, Matilde Asensi: Es una novela histórica que se desarrolla en el Camino de Santiago.
- “El alquimista”, Paulo Coello: Cuenta las aventuras de un joven que emprende un viaje en busca de un tesoro prometido. Es un libro que te hará replantearte el sentido de tu existencia.
- “Rebelión en la granja”, G. Orwell: Es una fábula protagonizada por los animales de una granja que se rebelan contra su amo. Orwell dibuja aquí una metáfora del régimen comunista ruso.
- “1984”, G. Orwell: Una de las más famosas y aterradoras antiutopías, que describe una sociedad futura dominada por el autoritarismo y la falta de libertades.
- “Viaje al centro de la tierra”, Julio Verne: Novela de ciencia ficción que describe un hipotético viaje que pretende descubrir el centro del planeta.
- “Frankenstein”, Mary Shelley: El clásico de la literatura que cuenta la historia de un científico que pretende recrear la vida humana.
- “La isla del tesoro”, R. Stevenson: Otro clásico de la novela juvenil, que narra una aventura de piratas.
- “Robinson Crusoe”, D. Defoe: De nuevo otra novela clásica, que nos transporta ahora a una isla desierta donde el protagonista intentará sobrevivir.
- “El misterio del cuarto amarillo”, G. Leroux: Es una novela de intriga y misterio que intenta solucionar un crimen.
- “Diario”, Ana Frank: Novela juvenil que recrea el infierno vivido por los judíos durante el régimen nazi, desde la historia de una chica que tiene que esconderse con toda su familia.
- “2001: Una odisea en el espacio”, A. C. Clarke: Se trata de la novela que inspiró la famosa película de Kubrick; narra una historia futurista de un viaje espacial en el que la nave se rebelará contra su tripulación.
- “El guardián en el centeno”, J.D. Salinger: Constituyó un hito de la literatura juvenil, metáfora de la rebeldía de la adolescencia.
- “Sidharta”, Herman Hesse: Narra la vida del joven Sidharta, en su proceso hasta convertirse en Buda.
- “San Manuel Bueno Mártir”, Miguel de Unamuno: Exquisita novela de la literatura española que afronta la historia de un párroco con serias dudas de fe, que jugará un papel esencial en la vida de sus vecinos.
- “Fahrenheit 451”, R. Bradbury: Otra novela que describe una sociedad futura donde nada es lo que parece.
- “Diario de un skin”, Antonio Salas: La historia la cuenta un periodista infiltrado en una banda de skin-heads, lo que le permite describir directamente las ideas y los comportamientos violentos de estos jóvenes,
- “Juan Salvador Gaviota”, R. Bach: Una historia de libertad y de autorrealización narrada a través de una gaviota que se enfrenta ante las conductas impuestas por sus compañeras.

- “El principito”, A. Saint-Exupéry: El clásico de la literatura francesa que reflexiona sobre la vida humana a través de las conversaciones de un joven príncipe y un zorro.
- “Ética para Amador”, Fernando Savater: Lectura para el alumnado de 4º ESO, que aborda los temas principales que estudiaremos en Educación ético-cívica.
- “Política para Amador”, Fernando Savater: En la misma línea del libro anterior, Savater aborda los temas de política en los que deben iniciarse los jóvenes españoles.
- “Grita libertad”, John Briley: Donald dirige un periódico en Sudáfrica y, además, es blanco. Una mujer le pone en contacto con Steve, un líder negro que aboga pacíficamente por la convivencia entre las dos razas. Basado en una historia real.
- “Me llamo Rigoberta Menchú y así me nació la conciencia”, Elisabeth Burgos: Rigoberta Menchú, india quiché, una de las etnias más importantes de las veintidós existentes en Guatemala, cuenta la historia de su vida. Es más un testimonio sobre la historia contemporánea que sobre Guatemala.
- “Las olvidadas”, Ángeles Caso: Biografía de mujeres científicas, historiadoras y filósofas importantes de distintas épocas históricas que la Historia ha olvidado y siguen siendo desconocidas para la mayoría.
- “Flora Tristán, feminismo y socialismo” Ana de Miguel y Rosalía Romero: Es la biografía de Flora Tristán que nació en París el 7 de abril en 1803, en plena época napoleónica y que fue precursora de los derechos de la mujer.
- “Flor del desierto”, Waris Dirie: Como en un cuento de hadas, Waris Dirie, nacida en Somalia en una familia de pastores nómadas, se convirtió en una de las modelos más solicitadas de la época. Recorrió un camino fascinante hasta pisar las pasarelas más famosas y ser portada de las mejores revistas de moda.
- “Amanecer en el desierto”, Waris Dirie: Son las memorias de una mujer africana en busca de sus raíces, el reencuentro con su país, Somalia, con su familia y el recuerdo de una dura infancia marcada por la mutilación que sufrió a los cinco años.
- “Anne aquí, Selima allí”, Marie Féraud: El día que comienza sus clases en el instituto, Sélima decide llamarse Anne. No desea que sus compañeros la marginen por su condición de inmigrante argelina. Marie Féraud nos sumerge en el actual tema de la inmigración.
- “Lobo negro, un Skin”, Marie Hagemann: El asesinato de un turco por un grupo de skins vertebró el comienzo de esta novela.
- “Vacas, cerdos, guerras y brujas” Marvin Harris: es un amenísimo estudio antropológico y científico que aspira a una mejor comprensión de las causas de los estilos de vida y de las costumbres de las distintas sociedades humanas.
- “Bueno para comer”, Marvin Harris.: ¿Sentís repugnancia si pensáis en comer un estofado de perro? ¿Y un buen plato de chinches fritas? ¿Saltamontes? ¿Hormigas? ¿Serpiente? ¿Carne cruda? ¿Humana? Hay culturas para las que beberse un vaso de leche de vaca sería tan repulsivo como para nosotros un trago de orines.
- “La fuerza de amar” Martin Luther King: En este libro, el autor confiesa que gracias a Gandhi se dio cuenta por primera vez que la doctrina del amor, de la no-violencia, “es una de las armas más potentes de las que dispone un pueblo oprimido en la lucha por la libertad”.
- “Hablaban con las bestias, los peces y los pájaros”, Konrad Lorenz: alude a la leyenda según la cual el rey Salomón podía, gracias a un anillo, entender el lenguaje de los animales y ser entendido por ellos.

- “Mi familia y otros animales”, Gerald Durrell: Primera parte de su divertida trilogía de Corfú, en la que combina el retrato de gentes y lugares, la autobiografía, sus estrafalarias amistades, junto con una serie de animales que son retratos con ternura, inteligencia y un insuperable sentido del humor.
- “Las hijas de la sultana”, Jean Sasson. Se relata aquí la dramática encrucijada que afrontan las hijas de Sultana, la misma que padecen miles de adolescentes saudíes. Educadas en una sociedad intolerante e intransigente
- “Cielo negro sobre Kuwait”, Robert Westall: Una novela que combina la intriga y la acción con una profunda reflexión sobre lo absurdo de la guerra.
- “Diario de una anoréxica”, Valérie Valère : Valérie tiene doce años y es anoréxica. Su madre la ingresa en un pabellón psiquiátrico donde se supone que la curarán, pero no piensa que estará rodeada de niñas locas (algunas agresivas, otras obsesas...)
- “Mil soles espléndidos” Khaled Hosseini : Hija ilegítima de un rico hombre de negocios, Mariam se cría con su madre en una modesta vivienda a las afueras de Herat. A los quince años, su vida cambia drásticamente cuando su padre la envía a Kabul a casarse con Rashid, un hosco zapatero treinta años mayor que ella.

Activitats possibles després de la lectura d'un llibre:

- Ús del llenguatge periodístic: elaboració de notícies o d'un reportatge sobre els esdeveniments del llibre. Redactar una carta al director d'un diari amb la valoració que es fa de la lectura.
- Ús del llenguatge literari: canviar el final, continuar la narració.
- Ús del llenguatge del còmic. Traslladar els aspectes més importants del llibre a vinyetes.
- Ús del *collage*: amb imatges, titulars de premsa, dibuixos.
- Dramatització: representació d'un resum de l'obra.
- Identificació amb algun dels protagonistes i escriure un diari o cartes entre els personatges.

-b) Utilització tecnologies

L'ús dels materials audiovisuals en classe pot permetre als alumnes documentar-se i reflexionar sobre situacions concretes en què es puguin observar algunes de les situacions de desigualtat, incompliment dels Drets Humans o alguns dels canvis socials a què fan referència els objectius. D'altra banda, és interessant l'ús d'alguns documentals o pel·lícules que ens permeten comprendre alguns dels continguts (per exemple l'estructura de l'estat, la situació en altres racons del planeta, els perills ecològics i socials als que ens trobem exposats, desigualtats de qualsevol tipus, etcètera). De la mateixa manera amb l'objectiu de diferenciar críticament les fonts

d'informació es pot treballar amb Internet.

4.2. FILOSOFIA 4t ESO.

4.2.1. INTRODUCCIÓ

La filosofia és una activitat reflexiva i crítica que, a partir de les aportacions de les ciències i d'altres disciplines, pretén realitzar una síntesi global sobre el que és la persona, el coneixement, la conducta adequada i la vida social i política.

Per això, la matèria Filosofia persegueix com a objectiu principal la comprensió per part de l'alumnat de si mateix i del seu món, dotant-lo per a això de ferramentes cognitives tant teòriques com pràctiques. En el pla teòric l'alumnat coneixerà els grans interrogants, els conceptes especialitzats i les teories que intenten donar resposta a les grans qüestions. En la dimensió pràctica la matèria dota a l'alumnat d'una actitud crítica que ajuda a no admetre idees que no han sigut rigorosament analitzades i evidenciades, saber pensar, raonar i argumentar amb fonament,

coherència i de forma autònoma, l'habilitat discursiva per a dialogar i convèncer evitant el pensament únic i dogmàtic, la capacitat per a discernir entre l'evident i l'arbitrari, el substancial i l'accidental, la gestió creativa de les capacitats estètiques o el raonament moral i polític autònom. La fórmula kantiana “atreveix-te a saber” és potser l'expressió més precisa de la tendència filosòfica a la crítica de prejudis i idees dominants majoritàriament acceptades. La filosofia com a saber crític permet que l'alumnat compregui que les seues idees preconcebudes, i en general la tradició, han de ser analitzades com a dades, la veritat de les quals, no pot donar-se per suposada.

L'assignatura de Filosofia de 4t de l'ESO s'entén com el començament d'una reflexió que té continuïtat en el Batxillerat per mitjà de l'assignatura del mateix nom, impartida en el primer curs i a través de la Història de la Filosofia de segon curs. Però també és una matèria que té un sentit propi o autònom respecte d'aquelles assignatures. D'ací que els temes que es tracten en els diferents blocs de què consta tracten qüestions netament filosòfiques junt amb altres de caràcter més psicològic i socialitzador. El que es pretén és dotar aquesta assignatura d'un caràcter propedèutic però també eminentment pràctic, en el sentit que es puga aplicar a la vida i a les diferents circumstàncies de l'alumnat.

Així doncs, aquesta matèria té com a finalitat que els alumnes siguin capaços de treballar les habilitats de pensar i comprendre i que s'abstreguin racionalment del camp concret estudiat en cadascuna de les altres matèries per centrar-se en el que caracteritza específicament la filosofia: reflexionar, raonar i exposar crítiques i arguments, utilitzant la manera de fer preguntes radical i última que li és pròpia, sobre els problemes referits a la totalitat de la vivència humana, sense deixar de costat la capacitat que té aquesta disciplina de transformar i canviar tant l'individu com la societat. Per això, la matèria de filosofia té com a objectiu principal que els alumnes es compreguin a si mateixos i compreguin el seu món. Per aconseguir-ho, els dota d'eines cognitives, tant teòriques com pràctiques. La part teòrica de l'assignatura serveix perquè els alumnes coneguin els grans interrogants, els conceptes especialitzats i les teories que intenten donar resposta a les grans qüestions. La part pràctica permet adquirir habilitats com saber pensar, raonar i argumentar amb fonament i coherència i de forma autònoma, i eines com l'actitud crítica i reflexiva, que ensenya als alumnes a no admetre idees que no han estat rigorosament analitzades i evidenciades, l'habilitat discursiva per dialogar i convèncer evitant el pensament únic i dogmàtic, la capacitat de destriar el que és evident del que és arbitrari, el que és substancial del que és accidental, la gestió creativa de les seves capacitats estètiques o el raonament moral i polític autònom, coherent i fonamentat.

4.2.2. OBJECTIUS

1. Conèixer la dimensió individual i social de la condició humana i acceptar la pròpia identitat respectant les diferències amb els altres.
2. Desenvolupar l'autoestima, l'afectivitat i l'autonomia personal en les relacions amb les altres persones, així com una actitud contrària a la violència, als estereotips i als prejudicis.
3. Apreciar els valors i les normes de la convivència per aprendre a actuar amb rigor tenint-los en compte i preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania, i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.
4. Fomentar habilitats emocionals, comunicatives i socials per actuar amb autonomia i participar activament en les relacions de grup, mostrant sempre actituds constructives i altruistes.
5. Descobrir que la diversitat enriqueix i que no ha de ser un obstacle per a la convivència, i mostrar respecte pels costums i per les maneres de viure de persones i poblacions diferents de la pròpia.
6. Assumir els mecanismes fonamentals de funcionament de les societats democràtiques i valorar el paper de l'Administració pública per garantir els serveis públics i l'obligació dels ciutadans de contribuir a mantenir-los i complir les seves obligacions cíviques.
7. Reconèixer-se membres d'una ciutadania global i identificar i valorar la pluralitat de les societats actuals com a enriquidora de la convivència.
8. Identificar i rebutjar situacions d'injustícia i de discriminació, mostrar sensibilitat per les necessitats de les persones i els grups més desfavorits i desenvolupar comportaments solidaris i contraris a la violència.
9. Prendre consciència de la situació del medi ambient i desenvolupar actituds de responsabilitat en la protecció de l'entorn immediat.
10. Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitat.
11. Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.
12. Reconèixer els principals conflictes socials i morals del món actual, analitzar-ne les causes i els efectes i jutjar-los des de les teories ètiques.

4.2.3. COMPETÈNCIES

L'adquisició de competències és un llarg procés que inclou tota la vida de cada ésser humà. S'inicia en l'etapa acadèmica i continua en la vida adulta. Ara bé, els anys de formació escolar són fonamentals per al desenvolupament personal, social i professional posterior. Precisament per afavorir al màxim aquest desenvolupament, s'han identificat un grup de set competències que, pel seu rol vertebrador, s'han anomenat Competències Clau:

- Comunicació lingüística
- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Competència digital
- Aprendre a aprendre
- Competències socials i cíviques
- Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor
- Consciència i expressions culturals

Tal com es descriu en la LOMQE, totes les àrees o matèries del currículum han de participar en el desenvolupament de les diferents competències de l'alumnat. Resulta evident la importància de la Filosofia en el desenrotllament de les competències.

La competència en **comunicació lingüística** és probablement la més treballada. La Filosofia ajuda a través d'aquesta competència que l'alumne/a adquireixi la seguretat que la paraula és instrument de coneixement i, alhora, vincle cultural entre els éssers humans. El valor del concepte no és merament teòretic, sinó pràctic: individual i col·lectiu.

El curs de Filosofia treballa **la competència digital** en relació a la busca de la informació i la seua interpretació. L'alumnat ha de saber com i què buscar: no tot és igualment rellevant. Serà el professor/a qui orienti i done els criteris i els objectius perquè l'ús de les noves tecnologies siga aprofitable educativament.

La competència **aprendre a aprendre** garanteix que l'individu tinga recursos suficients per a formar-se permanentment. La capacitat d'autonomia personal, d'autoregulació dels processos cognitius i de la conducta en distints contextos fan que aquesta competència siga clau. La Filosofia també desenrotlla aquesta competència gràcies al seu treball per aconseguir l'esperit crític i l'autonomia personal.

La Filosofia sempre ha estat oberta a la realitat i a les inquietuds personals i col·lectives de l'ésser humà. Per això, treballa **les competències socials i cíviques**. La busca de la felicitat individual i el benestar col·lectiu són assumptes que s'aborden en el curs. No són problemes

teòrics, sinó pràctics que involucren l'alumnat perquè lluite per una societat justa i una vida feliç. Actituds com les de confiança en si mateix i en els altres, solidaritat o tolerància són les que es treballen en la matèria de Filosofia. La filosofia dota l'alumne d'un coneixement conceptual sobre la socialització i l'activitat de l'ésser humà com a membre d'un col·lectiu. És un saber teòric, però imprescindible. És un coneixement sobre els fonaments de la nostra convivència, és a dir, un coneixement pròpiament filosòfic. No obstant això, l'elaboració teòrica de la nostra convivència té un fi pràctic: el compromís i la participació de l'individu en la vida ciutadana. Totes aquestes actituds seran les que doten de sentit a la capacitat creadora i innovadora, així com a la gestió de projectes tant individuals com en equip.

La filosofia també ajuda a desenrotllar **el sentit d'iniciativa i l'esperit emprenedor dins d'un marc ètic** ineludible per a una societat que vullga guiar-se per principis que dignifiquen a l'ésser humà, defugint així de la cosificació i mercantilització.

Finalment la filosofia treballa **la competència sobre la consciència i les expressions culturals**. Aquesta competència inclou la consideració de l'art i el seu valor estètic, així com la cultura com a expressió necessària de l'ésser humà. La reflexió filosòfica del curs, en diversos dels seus blocs, presenta a l'alumnat explícitament el fenomen estètic i el ser cultural de l'home com a realitats essencials d'allò humà.

4.2.4. CONTINGUTS.

La matèria s'estructura en cinc blocs. Un introductori (**bloc 1**) en què s'exposa l'especificitat del pensament filosòfic i s'hi exposen les principals àrees en què es divideix la filosofia. Després (**bloc 2**) es passa a l'estudi de les qüestions sobre "qui sóc jo", tot allò que s'ha relacionat amb la identitat personal i el seu desenrotllament. El següent punt és el pas del "jo" al "nosaltres" (**bloc 3**) i s'estudien qüestions relacionades amb la dimensió social de l'ésser humà. Una vegada que ens hem endinsat en l'àmbit de la interrelacionalitat, el següent pas és la qüestió de la transformació tant de la realitat i la societat (**bloc 4**); ací es tractaran qüestions de caràcter ètic i estètic. Finalment (**bloc 5**), s'estudiaran els dos grans interrogants filosòfics, és dir: Què és la realitat? I què puc conèixer?, introduint així qüestions que, encara que s'estudiaran amb més profunditat en cursos posteriors, tenen una importància transcendental per a la comprensió dels temes tractats durant tot el curs.

D'altra banda aquests 5 blocs es componen dels apartats següents:

Bloc 1: La filosofia.
1.1 Origen i fonaments de la filosofia
- El saber filosòfic. La seua especificitat

- L'origen de la filosofia: el pas del mite al logos
- Les primeres elaboracions filosòfiques: els pensadors grecs

1.2 Els interrogants de la filosofia

- La reflexió sobre el ser humà i la seua identitat
- La reflexió sobre la societat
- La reflexió sobre la llibertat i l'acció humana transformadora
- El sentit de l'existència i de la realitat
- La reflexió sobre la realitat i el seu coneixement

1.3 La funció de la filosofia

- L'actitud crítica
- El diàleg democràtic
- La convivència pacífica

1.4 Habilitats per a la cooperació i el diàleg igualitari

- Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques
- Distints rols en equips de treball
- Pensament de perspectiva. Empatia
- Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat
- Tècniques d'escolta activa
- Diàleg igualitari
- Estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu

1.5 Comprensió i expressió oral

- Estratègia de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació
- Tipus de text [expositiu i argumentatiu]
- Planificació de textos orals
- Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses
- Normes gramaticals
- Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió
- Respecte en l'ús del llenguatge.

1.6 Comprensió i expressió escrita

- Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura
- Tipus de text [expositius i argumentatius]
- Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió
- Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescriptura.
- Formats de presentació
- Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació)

- Respecte en l'ús del llenguatge gramatical, i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.

Bloc 2: Identitat personal

2.1 Qui soc? La personalitat.

- La personalitat i el seu desenrotllament
- Teories de la personalitat
- Biologia i personalitat
- Cultura i personalitat
- Identitat i gènere
- La identitat digital. Riscos associats a l'ús de les tecnologies.

2.2 Què és el ser humà?

- La ment i el cervell
- La raó i els sentiments
- La motivació i la voluntat.

2.3 El ser humà en la història

- El ser humà a l'antiga Grècia
- La concepció medieval de persona
- Dualisme cartesià i mecanicisme
- El ser humà com a ser autònom: la Il·lustració
- Noves concepcions antropològiques.

2.4 Identitat digital

- Riscos associats a l'ús de les tecnologies
- Valoració de l'impacte i la longevitat que té la informació digital a l'hora de publicar-la
- Ús de diverses identitats dirigides a la consecució d'objectius diferenciats.

2.5 Autoconeixement i autoregulació d'emocions

- Valoració de fortaleces i debilitats
- Control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació.

2.6 Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat

- Sentit crític

2.7 Maduresa per a la presa de decisions vocacional

- Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea
- Autoconeixement de fortaleces i debilitats de la vida humana, així com la seua relació amb la voluntat i la presa de decisions.

Bloc 3: La socialització
3.1 La dimensió social <ul style="list-style-type: none"> - Els altres: la intersubjectivitat - L'origen de la societat - Societat, cultura i civilització
3.2 La socialització <ul style="list-style-type: none"> - El procés de socialització - Personalitat i socialització
3.3 La comunicació social <ul style="list-style-type: none"> - Comunicació i socialització - La dimensió dialògica del ser humà - El diàleg entre cultures
3.4 Busca, selecció i organització de la informació <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies de busca i selecció de la informació - Procediments de síntesi de la informació - Procediments de presentació de continguts - Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web - Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en p.e. blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades...] - Estratègies de filtrat en la busca de la informació - Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i servicis de la Xarxa - Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació - Organització de la informació seguint diferents criteris
3.5 Interacció oral i digital <ul style="list-style-type: none"> - Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) - Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. - Respecte en l'ús del llenguatge - Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup per tal de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals

d'aprenentatge, com blogs, fòrums, wikis...

- Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques, com el ciberassetjament
- Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció seua.

3.6 Glossari de termes conceptuals

3.7 Edició i creació de continguts digitals

- Realització, formatat senzill i impressió de documents de text
- Disseny de presentacions multimèdia
- Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo
- Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació.

Bloc 4: Transformació ètica i estètica

4.1 La qüestió de la llibertat i la reflexió ètica

- Llibertat negativa i positiva
- Llibertat interior i sociopolítica
- Naturalesa i llibertat
- Llibertat absoluta, condicionada i determinisme

4.2 Ètiques aplicades

- Bioètica
- Ètica de l'empresa
- Ètica de les professions
- Ètica de l'esport

4.3 L'experiència estètica: imaginació, creativitat i originalitat

- La imaginació: característiques i funcionament
- Imaginació i pensament
- La creativitat
- Fases del procés creatiu
- Tècniques de desenrotllament de la creativitat
- La creativitat com a font d'originalitat

4.4 Planificació i avaluació de projectes

- Pensament mitjans-fi
- Estratègies de planificació, organització i gestió
- Selecció de la informació tècnica i recursos materials
- Estratègies de supervisió i resolució de problemes
- Avaluació de processos i resultats
- Valoració de l'error com a oportunitat

- Habilitats de comunicació

Bloc 5: Pensament i realitat

5.1 L'home com ser racional

- La racionalitat i les seues característiques
- Racionalitat teòrica i pràctica
- La veritat i els seus tipus

5.2 Concepcions sobre la racionalitat

- Raó i racionalitats
- Raó i emocions

5.3 La realitat i el seu sentit

- El cosmos
- Determinisme versus indeterminisme
- La pregunta pel sentit

4.2.5. UNITATS DIDÀCTIQUES.

Organització de les unitats didàctiques.

1ª avaluació

Unitat 1. El saber filosòfic

1. 'Filosofia' és 'amor a la saviesa'... teòrica i pràctica [BL 1.1]
2. Filosofia, ciència i religió [BL 1.1]
3. Per a què serveix la filosofia? La filosofia ens fa crítics [BL 1.6, 2.4]

Unitat 2. El naixement de la filosofia

1. Del mite al logos. -Filosofies orientals [BL 1.2]
2. La pregunta per l'origen: Què és la naturalesa? -Presocràtics. Filosofia teòrica [BL 1.4]
3. Els sofistes i Sòcrates. -Gir antropològic: sobre els assumptes humans; l'individu i la societat. Filosofia pràctica [BL 1.3]
4. Plató i Aristòtil. -Els grans filòsofs clàssics [BL 1.3 i 1.4]

Unitat 3. La identitat personal [BL 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 2.7, 2.8, 2.9]

1. Temperament. Caràcter. Personalitat [BL 2.5, 3.1, 3.2]
2. Emoció i motivació
3. Conscient i inconscient. -Psicoanàlisi [BL 2.6]

Unitat 4. L'ésser humà des de la filosofia [BL 2.4]

1. Visions/concepcions de l'ésser humà... al llarg de l'història

2ª avaluació

Unitat 5. Cultura i societat

1. Cultura, societat i civilització [BL 3.1, 3.4, 3.6]
2. Elements de la cultura [BL 3.6]
3. Socialització [BL 3.2, 3.3]
4. Actituds davant la diversitat cultural: etnocentrisme, relativisme cultural... [BL 3.4, 3.5, 3.6]

Unitat 6. La raó i els sentits [BL 5.1, 5.5]

1. Coneixement i opinió. -Raó o sentits (experiència), emocions...?
2. Teories del coneixement
3. Què és la veritat? [BL 5.3]
4. Comprensió de l'intel·ligència. Intel·ligència emocional [BL 5.2]

Unitat 7. Racionalitat teòrica i pràctica [BL 5.1, 5.5]

1. La racionalitat teòrica i els seus límits: filosofia i ciència
2. Primacia de la racionalitat pràctica: filosofia, ètica i política
3. Racionalitat i cultura. Crítica de la racionalitat

Unitat 8. Què és la llibertat [BL 4.6, 4.8]

1. Significats i importància de la 'llibertat' [BL 4.2]
2. Llibertat, 'lliure albir' i determinisme [BL 4.1]

3ª avaluació

Unitat 9. Ètiques aplicades

1. Ètica universal i morals de grups
2. Bioètica
3. Ètica dels negocis
4. Ètica del medi ambient
5. Ètica i tecnologia

Unitat 10. Què és la realitat [BL 5.4, 5.6, 5.7]

1. La concepció metafísica de la realitat
2. La realitat física
3. La ciència i el problema de la llibertat [BL 4.1, 4.6]
4. El sentit de l'existència humana [BL 1.5, 5.8]

Unitat 11. Vida i existència [BL 1.1, 2.8, 5.8]

1. Què entenem per 'vida'? -Concepcions filosòfiques
2. Què significa 'existir'?
3. La dimensió temporal de l'existència

Unitat 12. Creativitat, art i processos creatius

1. El procés creatiu i les fonts de la creativitat [BL 2.10, 4.4, 4.5, 4.7]
2. Estètica i creació artística. Què és la bellesa? [BL 4.3]

-b) Temporalització.

La professora o professor encarregat de impartir aquesta matèria distribuirà les unitats didàctiques d'acord a la seva organització i planificació personal. No obstant això, cal que considere el ritme d'aprenentatge de l'alumnat que té a classe i el temps que disposa per a ensenyar el contingut de la matèria.

4.2.5. AVALUACIÓ. CRITERIS D'AVALUACIÓ DE LA MATÈRIA

a) Seqüenciació dels criteris d'avaluació en relació a la resta dels elements del currículum. (perfil competencial)

Críteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge
BL1.1. Diferenciar què és la reflexió filosòfica, explicant les seues característiques i comparant-la amb altres tipus de sabers que estudien aspectes concrets de la realitat i l'individu.	CEC	Bloc 1. La filosofia 1.1. Defineix i utilitza conceptes com filosofia, mite, logos, saber, opinió, abstracte, concret, raó, sentits, <i>arkhé</i> , causa, monisme, dualisme, pluralisme, substància i prejudici, i elabora un glossari amb aquests termes. 1.2. Distingeix entre conèixer, opinar, argumentar, interpretar, raonar, analitzar, criticar, descobrir i crear. 2.1. Explica les diferències entre l'explicació racional i la mitològica. 2.2. Llegeix textos interpretatius i descriptius de la formació del cosmos i l'ésser humà pertanyents al camp mitològic i al camp racional i extreu semblances i diferències en els plantejaments. 3.1. Descriu les primeres respostes presocràtiques a la pregunta per l' <i>arkhé</i> , en coneix els autors i reflexiona per escrit sobre les solucions d'interpretació de la realitat exposades per Heràclit, Parmènides i Demòcrit. 4.1. Compara la interpretació de l'ésser humà i la societat defensada per Sòcrates amb l'exposada per Protàgores i argumenta la seva pròpia postura. 5.1. Elabora petits assajos i argumenta les seves
BL1.2. Explicar l'origen de la filosofia occidental (on, quan i per què sorgeix), distingir-la dels sabers preracionals (el mite i la màgia), en tant que saber pràctic, i comparar-la amb algunes característiques generals de les filosofies orientals.	CEC	
BL1.3. Exposar algunes de les idees centrals dels filòsofs de l'antiga Grècia per a identificar el gir antropològic de la filosofia en el s. V aC, i justificar l'aplicació pràctica de la filosofia respecte a l'individu i a la societat en què viu.	CSC	
BL1.4. Exposar les primeres respostes dels primers pensadors grecs sobre la pregunta per l'origen i identificar-la com una de les qüestions originals de la cultura occidental.	CEC	
BL1.5. Argumentar sobre la importància d'entendre's a si mateix i a la realitat que et rodeja, per a la construcció de la pròpia identitat.	SIEE	
BL1.6. Reconèixer i contextualitzar en situacions de la vida quotidiana les principals funcions de la filosofia, en tant que saber crític.	SIEE	

<p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	CAA SIEE	<p>opinions de manera raonada.</p>
<p>BL1.8. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i expressar oralment textos prèviament planificats amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical, i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CCLI CAA	<p>6.1. Disserta sobre les possibilitats de la filosofia segons les seves diferents funcionalitats.</p> <p>Bloc 2. Identitat personal</p> <p>1.1. Defineix i utilitza conceptes com personalitat, temperament, caràcter, consciència, inconsciència, conductisme, cognitivisme, psicologia humanística i psicoanàlisi, i elabora un glossari amb aquests termes. 2.1. Defineix i caracteritza què és la personalitat.</p>
<p>BL1.9. Llegir textos de formats diversos, utilitzant les estratègies de comprensió lectora, i escriure textos en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.)</p>	CCLI CAA	<p>3.1. Coneix les tesis fonamentals sobre la personalitat i argumenta sobre això.</p> <p>4.1. Llegeix textos literaris en els quals s'analitza la personalitat dels personatges, hi identifica els trets i els tipus de personalitat i reflexiona per escrit sobre la temàtica.</p>
<p>Bloc 2: Identitat personal</p> <p>BL2.1. Interpretar la profunditat de la pregunta 'qui sóc?', registrar algunes respostes donades des de la psicologia i la filosofia. i reflexionar sobre el desenrotllament de la identitat personal.</p>	CSC SIEE	<p>5.1. Analitza què s'entén per inconscient.</p> <p>6.1. Llegeix i analitza textos filosòfics, literaris o científics que tenen com a punt de reflexió l'herència adquirida en la formació de la personalitat, i incideix en l'autoconeixement d'un mateix.</p>
<p>BL2.2. Explicar les tesis centrals d'algunes teories sobre la personalitat i reconèixer, en el marc de la teoria cognitiva, el valor del coneixement com a element motivador de la conducta humana.</p>	CSC	<p>7.1. Investiga i selecciona informació significativa sobre conceptes fonamentals de filosofia de la ment. 8.1. Defineix i utilitza amb rigor conceptes com motivació, emoció, sentiment, necessitats primàries i secundàries, autorealització, vida afectiva i frustració. 9.1. Explica les tesis més importants de la teoria cognitiva sobre el coneixement i la motivació.</p>
<p>BL2.3. Explicar les idees centrals de les principals teories de la ment humana així com els estudis sobre les emocions humanes i la teoria humanística sobre la motivació, i reflexionar sobre el caràcter de la intel·ligència, els sentiments i la voluntat motivada com a facultats distintives del ser humà enfront del merament animal.</p>	CSC	<p>10.1. Explica les idees centrals de la teoria humanística sobre la motivació i expressa la seva opinió raonada sobre això.</p> <p>10.2. Explica i compara la visió sobre la motivació de la teoria cognitivista i de la teoria humanística sobre la motivació.</p>
<p>BL2.4. Enumerar les principals reflexions filosòfiques que s'han elaborat al llarg de la història sobre aspectes que caracteritzen el ser humà com a tal, i evidenciar la funció de la filosofia com a saber originari i integrador de múltiples perspectives el centre comú de les quals és l'home.</p>	CSC CEC	<p>11.1. Analitza i argumenta sobre textos breus i significatius d'autors rellevants sobre les emocions i argumenta per escrit les opinions pròpies.</p>
<p>BL2.5. Definir què és la personalitat, així com els principals conceptes relacionats i reflexionar sobre la possible incidència en la formació de la personalitat, de l'herència genètica i d'allò adquirit.</p>	CSC	<p>12.1. Analitza textos i disserta sobre la incidència de les emocions, com la frustració, el desig o l'amor, entre d'altres, en la conducta humana.</p> <p>13.1. Argumenta sobre el paper de les emocions per estimular l'aprenentatge, el rendiment,</p>

<p>BL2.6. Analitzar, a partir d'informacions procedents de diverses fonts, què s'entén per inconscient, ment, activitat cerebral, etc., dins del marc del pensament de la psicoanàlisi, de les teories de la personalitat de la filosofia de la ment i la neurociència.</p> <p>BL2.7. Argumentar, en dissertacions i diàlegs de caràcter filosòfic, la funció i la importància de la motivació i les emocions en les múltiples dimensions</p> <p>BL2.8. Exposar la importància de conèixer-se a un mateix i el projecte vital a què s'aspira, i avaluar la importància que té la interrelació entre el racional, l'emotiu i la motivació per a dirigir la conducta humana en diferents direccions i amb distinta intensitat.</p> <p>BL2.9. Ser conscient de la pròpia identitat digital i protegir-la, preservant la privacitat de les dades personals, utilitzar una varietat d'estratègies de seguretat i actuar davant de les amenaces.</p> <p>BL1.10. Tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions quan realitzen tasques o projectes i ser conscient de les fortaleces i de les debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat i buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.11. Reconèixer els estudis i les professions vinculats als coneixements de l'assignatura i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demanen per a relacionar-les amb les fortaleces i les preferències.</p>	<p>CSC CMCT</p> <p>CCLI SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>SIIE</p> <p>CD SIEE</p> <p>SIEE</p>	<p>l'assoliment d'objectius i la resolució de problemes, entre d'altres processos.</p> <p>14.1. Analitza textos en els quals es descriu el paper de les emocions com a estímul de la iniciativa, l'autonomia i l'emprenedoria.</p> <p>15.1. Elabora de manera col·laborativa un glossari per publicar a Internet amb la terminologia filosòfica de la unitat.</p> <p>16.1. Explica la teoria de l'ànima de Plató.</p> <p>16.2. Explica la teoria de l'ànima d'Aristòtil.</p> <p>16.3. Argumenta la seva opinió sobre la relació entre el cos i la ment o ànima.</p> <p>17.1. Explica què és la introspecció segons Agustí d'Hipona i utilitza aquest tipus de pensament en primera persona per descriure's a si mateix.</p> <p>18.1. Exposar el significat de la tesi de Descartes <i>Penso, per tant existeixo</i>.</p> <p>18.2. Exposar les seves reflexions sobre les implicacions del materialisme en la seva descripció de l'ésser humà.</p> <p>19.1. Explica què és la voluntat.</p> <p>20.1. Argumenta, des del pla filosòfic, sobre el paper de les emocions en la consideració de l'ésser humà com a tal.</p> <p>21.1. Expressa i desenvolupa la idea d'home com a projecte.</p>
<p style="text-align: center;">Bloc 3. Socialització</p> <p>BL3.1. Reconèixer les teories sobre la importància de la intersubjectivitat en el desenrotllament de la pròpia personalitat i l'origen de la societat, i expressar el sentit del concepte de civilització, així com les semblances i les diferències respecte del de cultura i societat.</p> <p>BL3.2. Enumerar els diversos elements del procés de socialització i relacionar-los amb la pròpia personalitat.</p> <p>BL3.3. Definir què és la comunicació i distingir la seua importància en el procés de socialització, i analitzar les formes de comunicació no verbal i la incidència de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>BL3.4. Indagar, a partir d'informacions procedents de diverses fonts, sobre el relativisme cultural i l'etnocentrisme, i argumentar sobre el possible paper actiu d'un mateix en la construcció de la cultura.</p> <p>BL3.5. Reconèixer l'altre tal com és en la seua</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>	<p style="text-align: center;">Bloc 3. Socialització</p> <p>1.1. Defineix i utilitza conceptes com individualitat, alteritat, socialització, estat de naturalesa, drets naturals, contracte social, respecte, propietat, Estat, legitimació, institucionalització, rol, estatus, conflicte i canvi social, globalització.</p> <p>2.1. Defineix i explica el significat dels conceptes cultura i societat i fa referència als components socioculturals que hi ha en l'ésser humà.</p> <p>3.1. Expressa alguns dels principals continguts culturals, com ara les institucions, les idees, les creences, els valors, els objectes materials, etc.</p> <p>3.2. Coneix els nivells en els quals té lloc la internalització dels continguts culturals d'una societat, és a dir, el nivell biològic, l'afectiu i el</p>

<p>individualitat i, alhora, identificar-lo com un alter ego que comparteix un espai i unes circumstàncies comunes, donant lloc a la intersubjectivitat i reconeixent, així, la dimensió social i cultural del ser humà.</p> <p>BL3.6. Identificar el procés de construcció, els elements i la legitimació d'una cultura, reconeixent-la no sols com instrument d'adaptació sinó com eina per a la transformació i l'autosuperació.</p> <p>BL3.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada, i registrar-la de forma cuidadosa, o emmagatzemar-la en paper o dispositius informàtics i servicis de la xarxa, i organitzar la informació obtinguda mitjançant diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL3.8. Participar en intercanvis comunicatius, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori; compartir informació i continguts digitals, utilitzant ferramentes de comunicació TIC, servicis Web i entorns virtuals d'aprenentatge, i aplicar bones formes de conducta en la comunicació preventives de males pràctiques.</p> <p>BL3.9. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura utilitzant-la correctament en activitats orals i escrites, i crear i editar continguts digitals utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o servicis de la web.</p>	<p>SIEE</p> <p>CLLI CAA CD</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>CCLI CAA CD</p>	<p>cognitiu.</p> <p>4.1. Descriu la socialització primària i secundària.</p> <p>5.1. Explica les tesis fonamentals sobre l'origen de la societat i l'Estat.</p> <p>6.1. Explica què és una civilització, posant exemples fonamentats, i investiga i reflexiona sobre les semblances i diferències entre Orient i Occident.</p> <p>7.1. Explica què és la comunicació i reflexiona sobre els avantatges i inconvenients quan l'eina utilitzada per a la comunicació són les noves tecnologies.</p> <p>8.1. Reflexiona per escrit sobre el paper actiu d'un mateix en el seu context sociocultural, com ser capaç d'innovar, i genera canvis culturals.</p> <p>9.1. Coneix i reflexiona sobre el relativisme cultural i l'etnocentrisme, expressa conclusions pròpies i aporta exemples amb fets investigats i contrastats a Internet.</p>
<p>Bloc 4. Transformació ètica y estètica.</p> <p>BL4.1. Constatar l'existència de determinisme en la naturalesa, analitzar la possibilitat de ser lliure del ser humà, tenint en compte que és un ser natural i, com a tal, sotmès a les lleis de la naturalesa.</p> <p>BL4.2. Reproduir els dos significats del concepte de llibertat d'acció: la llibertat negativa i la llibertat positiva, i aplicar-los tant en l'àmbit de la societat com en el terreny de la vida personal.</p> <p>BL4.3. Reconèixer l'estètica com la part de la filosofia que estudia el procés creatiu, l'experiència estètica i la bellesa.</p> <p>BL4.4. Identificar què és la imaginació, en tant que facultat específica del ser humà, i explicar com funciona i quines són característiques té.</p> <p>BL4.5. Enumerar les fases del procés creatiu, així com les característiques de les persones creatives, i investigar sobre</p>	<p>CSC, CMCT</p> <p>CSC</p> <p>CEC SIEE</p> <p>SIEE CEC</p> <p>CEC CAA</p>	<p>Bloc 4. Transformació ètica y estètica.</p> <p>niversalitat, sistematicitat, racionalisme, dogmatisme, empirisme, límit, intel·ligència, intel·ligència emocional, certesa i error.</p> <p>1.2. Explica què és la racionalitat i en descriu algunes de les característiques.</p> <p>2.1. Explica la concepció sobre les possibilitats de la raó. 3.1. Identifica les dues possibilitats d'aplicació de la racionalitat: teòrica i pràctica.</p> <p>4.1. Explica les tesis centrals de la teoria de la intel·ligència emocional.</p> <p>4.2. Argumenta sobre la relació entre la raó i les emocions. 5.1. Defineix alguns tipus de veritat, com la veritat com a correspondència, la veritat segons el pragmatisme americà i la veritat des del perspectivisme.</p>

<p>el pensament divergent creatiu, la seua relació amb el pensament lògic racional i la possibilitat de potenciar-lo.</p> <p>BL4.6. Argumentar, a partir d'informació procedent de diverses fonts, sobre la relació entre la llibertat interior i la llibertat social i política, principalment sobre les tres postures sobre el problema de la llibertat (la tesi estoica, la negació del sotmetiment de la voluntat a les lleis naturals de Kant i la posició intermèdia que postula una llibertat condicionada).</p> <p>BL4.7. Aplicar tècniques de desenrotllament de la creativitat i construir narracions de rerefons filosòfic sobre el sentit de l'originalitat creativa i la capacitat innovadora, com a mitjans per a poder evolucionar a nivell personal i social.</p> <p>BL4.8. Descriure què és el lliure albir o llibertat interior, i relacionar-lo amb la possibilitat d'autodeterminació d'un mateix i amb la facultat de la voluntat.</p> <p>BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fer una previsió de recursos i de temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>Bloc 5: Pensament i realitat.</p> <p>BL5.1. Reconèixer la facultat racional com específica del ser humà i les seues implicacions, i analitzar en què consisteix la racionalitat, les seues característiques i els diferents tipus de racionalitats.</p> <p>BL5.2. Explicar la concepció contemporània de la intel·ligència, incidint en la teoria de la intel·ligència emocional.</p> <p>BL5.3. Identificar alguns dels principals tipus de veritat: la veritat com a correspondència, la veritat segons el pragmatisme americà, la veritat des del perspectivisme i el consens, i reflexionar sobre la possibilitat d'aconseguir-la.</p> <p>BL5.4. Descriure el significat del terme metafísica com la principal de les disciplines que componen la filosofia, identificar el seu objectiu fonamental, consistent a fer preguntes radicals sobre la realitat, i exposar la pregunta radical sobre el sentit de la realitat i l'existència.</p> <p>BL5.5. Explicar les tesis bàsiques d'algunes concepcions filosòfiques sobre les possibilitats i els límits de la raó, i diferenciar la racionalitat teòrica de la racionalitat pràctica, així com teoria i experiència.</p>	<p>CSC</p> <p>CAA SIEE</p> <p>SIEE SIEE</p> <p>CAA</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>	<p>5.2. Reflexiona sobre la part positiva d'equivocar-se i la importància de l'error com a possibilitat de recerca de noves estratègies i solucions.</p> <p>Bloc 5: Pensament i realitat.</p> <p>1.1. Defineix i utilitza conceptes com metafísica, realitat, pregunta radical, essència, naturalesa, cosmos, caos, creació, finalisme, contingent, mecanicisme i determinisme.</p> <p>1.2. Defineix què és la metafísica, el seu objecte de coneixement i la seva manera característica de preguntar sobre la realitat.</p> <p>2.1. Expressa les dues possibles respostes a la pregunta per l'origen de l'Univers, si és etern o va ser creat, i exposa les seves reflexions sobre les implicacions religioses i filosòfiques de totes dues.</p> <p>2.2. Exposar les dues postures sobre la qüestió sobre si l'Univers té una finalitat, una direcció, o si no la té, i argumenta filosòficament la seva opinió.</p> <p>2.3. Analitza textos que tenen com a punt de reflexió la realitat física que ens envolta i els interrogants filosòfics que suscita.</p>
---	---	---

<p>BL5.6. Descriure els principals interrogants sobre el que pot ser la realitat, enumerar algunes de les grans respostes metafísiques sobre la naturalesa (l'origen i la finalitat de l'univers, quin orde regeix la naturalesa si és que n'hi ha, el lloc del ser humà en el cosmos, etc.) i reflexionar, amb dissertacions i diàlegs, sobre les implicacions filosòfiques de cada una d'aquestes qüestions.</p> <p>BL5.7. Expressar les implicacions filosòfiques de les concepcions contemporànies sobre l'univers i identificar la importància d'assenyalar si la naturalesa es regeix per lleis deterministes, o bé, si regeix l'atzar quàntic, i argumentar sobre com esta resposta afecta la comprensió de la conducta humana.</p> <p>BL5.8. Reflexionar sobre l'interrogant del sentit de l'existència, exposant les tesis centrals d'algunes teories filosòfiques de la vida, i elaborar dissertacions sobre la vida o la mort, l'esdevindrà històric, el lloc de l'individu en la realitat, etc.</p>	<p>CCLI CSC CMCT</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CCLI SIEE</p>	<p>3.1. Defineix què és el determinisme i què és l'indeterminisme en el marc de la reflexió sobre si existeix un ordre a l'Univers regit per lleis.</p> <p>4.1. Coneix les tesis centrals del vitalisme de filòsofs que reflexionen sobre la vida.</p> <p>4.2. Analitza textos literaris, filosòfics i científics que versen sobre temes metafísics com l'existència, la mort, l'esdevenir històric o el lloc de l'individu en la realitat argumentant, i exposa les seves reflexions sobre aquestes qüestions.</p> <p>Bloc 6. Transformació</p> <p>1.1. Defineix i utilitza conceptes com voluntat, llibertat negativa, llibertat positiva, autodeterminació, lliure albir, determinisme, indeterminisme i condicionament.</p> <p>1.2. Analitza textos breus sobre el tema de la llibertat i argumenta l'opinió pròpia. 2.1. Explica què és el lliure albir i la facultat humana de la voluntat.</p> <p>3.1. Exposa les seves reflexions sobre la possibilitat que existeixi o no el lliure albir, tenint en compte els avenços en el coneixement de la genètica i la neurociència.</p> <p>4.1. Argumenta sobre les possibilitats de l'ésser humà d'actuar lliurement, tenint en compte que és un ésser natural.</p> <p>5.1. Expressa diferents postures de filòsofs al voltant del tema de la llibertat.</p> <p>6.1. Defineix i utilitza conceptes com estètica, creativitat, sinapsi neuronal, imaginació, pensament divergent, pensament convergent i serendipitat.</p> <p>7.1. Llegeix i comenta textos breus i significatius sobre el mecanisme d'aparició d'idees noves.</p> <p>7.2. Explica què és la imaginació i l'exemplifica de manera pràctica mitjançant la redacció de relats breus de rerefons filosòfics.</p> <p>8.1. Analitza textos de literatura fantàstica considerant i reflexionant sobre els elements específicament creatius.</p> <p>9.1. Explica les fases del procés creatiu.</p> <p>10.1. Utilitza la tècnica de desenvolupament de la creativitat coneguda com de revisió de supòsits i inversió, i l'aplica sobre alguna teoria filosòfica o científica.</p>
--	---	--

		<p>10.2. Explica les principals tècniques de desenvolupament de la creativitat.</p> <p>11.1. Utilitza de manera col·lectiva la tècnica de la <i>pluja d'idees</i> per reflexionar sobre temes filosòfics tractats durant el curs.</p> <p>12.1. Argumenta, raonant la seva opinió, sobre el paper de la llibertat com a condició fonamental per a la creació.</p> <p>13.1. Explica les característiques de les persones especialment creatives i algunes de les maneres de potenciar aquesta condició.</p> <p>14.1. Argumenta sobre la importància d'assumir riscos i sortir de l'anomenada zona de confort per assolir metes i obtenir resultats creatius i innovadors.</p>
--	--	---

Competències

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica y competència bàsics en ciència y tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques

SIEE: Sentit de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Consciencia y expressions culturals.

b) Estratègies i instruments d'avaluació.

Estratègies:

1. Explicitar sempre de manera clara i comprensible les pautes metodològiques a utilitzar en cada tipus d'activitats i subratllar els continguts essencials a assolir.
2. Corregir en públic sempre les activitats realitzades per tal que l'alumne les pugui autocorregir i realitzar el seu propi procés d'avaluació.
3. Afavorir i incentivar la participació de l'alumnat en aquestes tasques de correcció per a que siguin conscients sempre del seus encerts i els seus errors.
4. Realització de diferents treballs per ser avaluats durant l'avaluació per tal que l'alumne pugui anar veient el seu progrés educatiu.
5. Revisar de manera general, i personalitzada si s'escau, aquelles treballs, controls o exàmens que l'alumne realitzi, amb la inclusió d'anotacions indicatives per part

del professor, que assenyalen aquells punts o continguts que han estat satisfactòriament expressats i recollits i aquells que presenten deficiències.

6. Revisar el —Quadern de treball de l'alumne per tal de veure, de manera global, quin és el seu progrés i quines són les seues mancances.
7. Indicar l'alumne/a, quan es crega oportú, que reelabore, després d'haver-li donat les pautes oportunes, aquells treballs que presenten deficiències.

a. Instruments d'avaluació:

- i. Exàmens escrits i orals: Permeten avaluar alguns dels criteris proposats. No sols els que es refereixen a continguts sinó que permet a més veure el nivell de comprensió lectora, capacitat expositiva i argumentativa, etcètera.
- ii. Observació del treball a classe: permet avaluar la participació i implicació de l'alumne en l'entorn, així com les actituds i les dificultats que este mostra.
- iii. Treball a casa i tasques: Permet avaluar la capacitat de buscar informació, processar-la i comprendre-la així com d'exposar-la.
- iv. Treballs grupals: Inclourien exposicions i debats encara que estos puguin desenvolupar-se de manera individual. Permeten avaluar el treball en equip i el respecte pels altres.
- v. Lectures i textos: Estes dos facetes no sols permeten avaluar la capacitat de comprendre i desenvolupar idees sinó que permet avaluar també els continguts.
- vi. Actitud a classe: Gran part dels objectius de la matèria fan referència a les actituds que han de presentar els alumnes. Donat l'escàs temps amb què es compta, l'observació a classe és una eina necessària però insuficient. No es tracta de controlar la conducta sinó d'observar si l'alumne desenvolupa actituds positives i actives respecte a la matèria.
- vii. Quadern individual de l'alumne/a. És un bon instrument per a valorar el treball diari, ja que permet detectar tant els encerts com les insuficiències, errors i elements poc treballats. En ell podem valorar aspectes com ara: la correcció i coherència en l'expressió escrita, tècniques de treball desenvolupades (anàlisi, comentaris, síntesi, investigacions, etc.), l'orde en la seua presentació, etc.

c) Criteris de qualificació.

La nota trimestral serà la suma dels percentatges següents:	
30 % Examen (a la puntuació de la prova es descomptaran 0,1 punts per cada falta d'ortografia, fins a un màxim d'1 punt)	
60 % Treball (apunts, activitats, quadern de classe, controls de lectura, activitats complementàries, etc.)	30 % Treball a classe (*)
	30 % Treball a casa
10 % Actitud	

La **nota final** s'obtindrà a partir de la **mitjana de les tres avaluacions**.

Els treballs i controls que es demanen en cada avaluació seran corregits seguint els següents apartats:

- Presentació – ordre i respecte dels terminis de lliurament-.
- Ortografia i sintaxi.
- Riquesa i adequació del vocabulari utilitzat.
- Utilització escaient de vocabulari específic ètic-filosòfic.
- Grau de correcció i complexitat de l'argumentació i del contingut del que es diu.
- Capacitat de síntesi i/o anàlisi del material proporcionat.
- Utilització i aprofitament del material presentat o buscat sense repetir-lo textualment.
- Aportacions de reflexió personal i relació amb altres temes.

Depenent del treball demanat – comentari de text, dossier, mural, etc.-, es donarà més pes específic a alguns d'aquests aspectes.

És responsabilitat del professor/a que imparteix l'assignatura de Filosofia decidir quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses. Si bé, ha de quedar clar que la nota final s'obtindrà a partir de la mitjana de les tres avaluacions. En tot cas, per aprovar l'assignatura l'alumnat haurà de superar amb 5 punts o més sobre 10 cadascun dels anteriors apartats. Aquells alumnes que no es presenten a algun examen d'avaluació hauran de justificar correctament la falta d'assistència per a poder repetir-los-el, en cas contrari perdran el dret a l'examen.

d) L'alumnat amb alguna avaluació suspesa.

El professor/a que imparteix l'assignatura decidirà quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses. Aleshores:

1. L'alumnat que haja suspès dos o més avaluacions, realitzarà una prova de la matèria

de tot el curs i/o treball d'un tema, llibre de lectura...

2. En un trimestre suspès amb una nota de 4, es farà la mitjana amb les altres avaluacions aprovades. Però si la nota del trimestre suspès és inferior a 4, l'alumnat recuperarà el trimestre corresponent.

e) Avaluació contínua:

En el procés d'avaluació contínua, quan el progrés d'un alumne o una no sigui l'adequat, s'establiran mesures de reforç educatiu. Aquestes mesures s'adoptaran en qualsevol moment del curs, tan aviat com es detectin les dificultats, amb un seguiment especial a la situació de l'alumnat amb necessitats educatives especials i estaran dirigides a garantir l'adquisició de les competències imprescindibles per continuar el procés educatiu, amb els suports que cadascun precise.

4.2.7. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

a) Metodologia general i específica

El nou currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenvolupament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les matèries. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenvolupar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En aquest sentit és imprescindible proposar nous enfocaments metodològics innovadors, basats en la interacció, l'Aprenentatge Dialògic i l'Aprenentatge Situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que l'alumnat haurà de resoldre i que li permetrà adquirir la competència necessària.

Els principis metodològics exposats han de regir la metodologia específica de l'assignatura de Filosofia, en la qual s'afavoriran la interacció i el desenvolupament de contextos de comunicació dialògica i l'aprenentatge relacionat amb una dimensió social.

b) Activitats i estratègies d'ensenyança aprenentatge

1. Exposicions del professor/a: És la millor eina per a introduir continguts de caràcter

conceptual.

2. Redaccions: La redacció de textos d'una certa extensió és fonamental per diversos motius. En primer lloc perquè permeten desenrotllar la capacitat d'exposar i enllaçar idees per escrit. D'altra banda els escrits permeten aplicar els conceptes ensenyats així com buscar informació, reflexionant després sobre els mateixos.
3. Debats: Eina fonamental a l'hora de promoure els valors de tolerància i convivència que sustenten l'assignatura. Per un altre costat permeten desenrotllar les facultats lingüístiques de l'alumne. Els debats exigeixen, al seu torn, elaboració d'idees per a la seua exposició així com la recerca i processament d'informació.
4. Treballs d'investigació: Estos poden ser elaborats també en grup. D'esta manera es fomenta el treball en equip i la col·laboració. D'altra banda permeten l'elaboració dels continguts impartits i un treball d'aprofundiment que permet reforçar-los. Estos treballs poden ser exposats a classe. D'esta manera seran els alumnes els que, supervisats pel professor/a, expliquen i desenrotllen els continguts. Es fomenta així la participació i la implicació de l'alumnat en el desenvolupament de la mateixa.
5. Materials audiovisuals: El seu ús en classe pot permetre als alumnes documentar-se i reflexionar sobre situacions concretes en què es puguem observar algunes de les situacions de desigualtat, incompliment dels Drets Humans o alguns dels canvis socials a què fan referència els objectius. Per un altre costat és interessant l'ús d'alguns documentals o pel·lícules que ens permeten comprendre alguns dels continguts (per exemple l'estructura de l'estat, la situació en altres racons del planeta, els perills ecològics i socials als que ens trobem exposats, etcètera).
6. Lectura i comentari de textos: Tant els llibres de lectura, com la lectura i comentari de textos breus són una eina important dins de la didàctica de l'Ensenyança Secundària Obligatoria ja que en la seua regulació reconeix el foment de la lectura com un dels seus objectius. Al seu torn, pot complir una funció anàloga a la dels materials audiovisuals. A açò cal afegir que permeten el desenvolupament de la comprensió lectora i milloren aspectes com la redacció o l'ortografia.
7. Exposicions orals. Educar en l'expressió oral, fent que els alumnes preparen al·locucions breus sobre qualsevol qüestió i/o realitzant dramatitzacions o jocs de rols.
8. Exercicis. Fer exercicis semblants als exàmens escrits, però usant els apunts i els llibres de text. D'esta manera el professor/a pot intervenir en el procés d'aprenentatge de l'alumne, per mitjà d'una correcció compartida amb l'alumne.
9. Quadern de classe. El quadern de classe permet a l'alumne construir-se el seu propi "llibre de text". Desenrotlla hàbits d'organització i ordenació dels diferents continguts del procés d'ensenyança-aprenentatge: diferents unitats didàctiques, distintes activitats, treball en

grup, conclusions, terminologia o vocabulari, apunts o informació donada pel professor/a, valoració personal d'allò que s'ha après, etc.

4.2.8. *ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS.*

Les mesures a adoptar pel professorat per a atendre als alumnes en la seua diversitat seran les següents:

- Programar seqüencialment continguts globalitzadors, bàsics i complementaris (conceptuals, procedimentals i actitudinals), definint activitats graduades (inicials, centrals, culminants i complementàries) i amb referència a uns criteris d'avaluació determinats, adequats i assequibles a l'alumnat, i utilitzar materials curriculars variats.
- Realitzar una avaluació inicial (setembre/octubre) com a punt de partida necessari per a ajustar les programacions a les característiques dels alumnes (a les seues diferents capacitats, interessos i motivacions), al mateix temps que es col·labora amb el Dep. Orientació. en la identificació i valoració d'aquells alumnes que requereixen una resposta educativa més específica (ACIS...).
- Programació de les activitats de reforç i recuperació, especialment dirigides als alumnes que presenten dificultats d'aprenentatge o promocionen de curs amb avaluació no positiva en una o diverses de les àrees instrumentals de matemàtiques, valencià i castellà. El professor de reforç es coordinarà amb el professor d'aquestes àrees en el grup de referència, per a valorar (trimestralment, abans de cada sessió d'avaluació) els procediments seguits i els instruments utilitzats i, si és procedent, modificar-los.
- Organitzar activitats que afavorisquen el coneixement, respecte i valoració de la diversitat social i cultura.

Les estratègies metodològiques a utilitzar:

- Presentar els continguts de forma recurrent i circular.
- Elaborar síntesi i realitzar posades en comú i repassos.
- Realitzar activitats globalitzadores a llarg termini (tallers, projectes de treball...), individualment o en grup cooperatiu, la qual cosa afavorirà la consecució de diferents tipus d'objectius i possibilitarà que els alumnes treballen a ritmes i nivells diferents.
- Alternar períodes de treball individual amb altres en xicotets grups o parelles
- Utilitzar mètodes que afavorisquen la interacció i comunicació entre tots.

- Seguiment diari, mensual i trimestral del professor dels alumnes amb dificultats, oferint-los ajuda i fent-los conscients dels seus progressos.
- Utilitzar material didàctic pràctic, normalitzat i pròxim als seus interessos: audiovisuals, ordinador, revistes, còmics...
- Proposar activitats obertes (perquè cada alumne les realitzi segons les seues possibilitats) i amb una gradació de dificultat (suport, reforç, aprofundiment).

4.2.9. *ELEMENTS TRANSVERSALS*

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la comprensió i expressió oral, a l'expressió escrita, la comunicació audiovisual, les TIC i l'emprenedoria, i per descomptat els que es refereixen a la igualtat entre homes-dones i la prevenció i resolució de conflictes. A més es tracten de manera explícita elements transversals com el desenvolupament sostenible, els riscos de l'explotació humana, les amenaces per al medi ambient de determinades actuacions i els perills de l'ús indiscriminat de les TIC.

a) Foment de la lectura

Tant els llibres de lectura, com la lectura de premsa o el comentari de textos breus són una eina important dins de la didàctica de l'educació cívica, permeten el desenvolupament de la comprensió lectora i milloren aspectes com la redacció o l'ortografia. Per tal que aquest objectiu es complisca és necessari potenciar el plaer de la lectura. Per això, és imprescindible fer una selecció adequada dels llibres o textos, usar la literatura, llegir en veu alta tant el professor/a com l'alumnat, incorporar a l'aula lectures suggerides pels estudiants, realitzar controls de lectura creatius, etc.

- Maria Angelidou: *Mitos griegos*
- Diversos autors: *Ahora que lo pienso*,
- Viktor Frankl: *El hombre en busca de sentido*
- Enric Senabre: (3r i 4t ESO) *Viatge d'Atena*
- “Las cuestiones de la vida”, Fernando Savater
- “El radiofonista pirado”, C. Sánchez Alcón
- “La maldición de Copérnico”, P. Vandenberg.
- “El salón dorado”, J.L. Corral: *Novela de misterio, de nuevo, y deducción lógica*.
- “El mundo de Sofía”, Jostein Gaarder
- “El misterio del solitario”, Jostein Gaarder

- “El viaje de Teo”, C. Clemente: *Introduce la historia de las principales religiones contada por un niño que hará un espectacular viaje por el mundo con su tía.*
- “El nombre de la rosa”, Umberto Eco
- “Los renglones torcidos de Dios”, T. Luca de Tena
- “El perfume”, P. Süskind
- “La leyenda dorada de la filosofía”, F. Giménez Gracia: *Introduce la historia de la filosofía a través de las circunstancias en las que murieron algunos de sus protagonistas.*
- “Los papalagi”, Tuivai de Tiavea: *Curioso testimonio del jefe de una tribu samoana del siglo XIX, que escribió unas cartas a su pueblo describiendo su viaje a Europa.*
- “La caverna de las ideas”, J. Carlos Somoza: *De nuevo una novela de misterio, con un paralelismo claro ahora con la teoría de las Ideas de Platón.*
- “Una investigación filosófica”, Ph. Kerr: *Es una novela de misterio con toques de filosofía.*
- “El infierno digital”, Ph. Kerr: *Es una historia de ciencia ficción sobre un edificio que atrapa a sus ocupantes.*
- “El extranjero”, A. Camus: *Una novela clásica del existencialismo que aborda la angustia vital del que se siente extranjero de sí mismo.*
- “Cándido”, Voltaire: *Uno de los más famosos filósofos de la Ilustración narra una historia que ironiza sobre la máxima de Leibniz que afirma que “vivimos en el mejor de los mundos posibles” a través de las circunstancias dramáticas a las que se enfrenta una y otra vez su protagonista.*
- “El árbol de la ciencia”, Pío Baroja
- “Platón y un ornitorrinco entran en un bar”, T. Cathcart y D. Klein: *Obra de divulgación filosófica que juega con la filosofía y el humor.*
- “Filosofía para bufones”, Pedro Glez. Calero: *Introduce los temas de la filosofía de un modo ingenioso y atractivo.*
- “El collar del Neandertal”, Juan Luís Arsuaga: *El pulso entre neandertales y cromañones, los hombres actuales, duró miles de años. Los neandertales eran humanos, pero no desarrollaron nuestra especialización extrema en la producción de símbolos.*
- “El enigma de la esfinge” Juan Luís Arsuaga: *La fascinante historia de nuestra evolución como especie en el contexto de la evolución de la vida en la tierra.*
- “La especie elegida”, Juan Luís Arsuaga: *¿Es el hombre «la especie elegida»? ¿Es, por el contrario, un accidente, el resultado del azar? ¿Qué fue antes, un ser bípedo o un ser inteligente? ¿Desde cuándo hablan los seres humanos? ¿Eran monógamos*

nuestros antepasados, cómo vivían, de qué se alimentaban? Este libro da respuesta a estas y a muchas otras preguntas acerca de nuestros orígenes.

- “¿Qué es esa cosa llamada ciencia?”, Alan F. Chalmers
- “Política y cultura a finales del siglo XX”, Noam Chomsky: *La televisión y la prensa son un instrumento de aislamiento y manipulación. Los medios de comunicación modernos controlan nuestro pensamiento y nuestra opinión, nos mantienen aislados frente al televisor sin posibilidad de que nos unamos para construir un mundo mejor.*
- “El origen de las especies”, Charles Darwin
- “El origen del hombre”, Charles Darwin
- “El diablo de los números”, Hans M. Enzensberger
- “¿Cómo se llama este libro?”, Raymond Smullyan
- “El hombre en busca del sentido” Victor E. Frankl
- “El malestar de la cultura”, Sigmund Freud
- “La interpretación de los sueños” Sigmund Freud
- “El porvenir de una ilusión” Sigmund Freud
- “El miedo a la Libertad” Eric Fromm *El hombre moderno, a pesar de su libertad, vive aislado y lleno de ansiedades y miedos.*
- “Ética y psicoanálisis” Eric Fromm
- “Te amo”, Francesco Alberoni: *Teoría completa sobre los diferentes tipos de amor y por qué elegimos a las personas de las que nos enamoramos.*
- “El enigma y el espejo” Jostein Gaarder.
- “El misterio del solitario” Jostein Gaarder:
- “Historia del tiempo” Stephen Hawking: *el profesor Hawking ha escrito este libro maravilloso y sencillo que, incluyendo increíbles imágenes, pone al alcance del común de los mortales los grandes misterios del mundo y de la vida.*
- “Diario de un joven aristotélico”, Francisco Lapuerta Amigo
- “La mujer en el siglo XX” Julián Marías
- “La inteligencia fracasada” José Antonio Marina.
- “Más Platón y menos Prozac” Lou Marinoff:
- “Utopía” Thomas Moro
- “Emilio”, Jean-Jacques Rousseau.
- “Los problemas de la filosofía” Bertand Russell:
- “La caverna” José Saramago: *Una pequeña alfarería, un centro comercial gigantesco. Un mundo en proceso de extinción, otro que crece y multiplica la ilusión engañosa. Todos los días hay profesiones que se tornan inútiles, tradiciones que pierden sentido, sentimientos que se convierten en sus contrarios. Una familia de*

alfareros comprende que ha dejado de serle necesaria al mundo. Con esta novela el autor deja escrita su visión del mundo actual.

- “La nausea” Jean-Paul Sastre
- “Walden dos”, B.F. Skinner:
- “El asesinato de Sócrates”, Marcos Chicot
- “El asesinato de Pitágoras”, Marcos Chicot.
- “El hereje y el cortesano”, Mathew Stewart
- Hannah Arendt: Eichmann en Jerusalem.
- Hannah Arendt: La condición humana.
- Primo Levi: Los hundidos y los caídos.
- El diario de Anna Frank.
- John Boyne: El niño del pijama de rayas.
- George Orwell: 1984.
- Aldous Huxley: Un mundo feliz.
- “Apología de Sócrates”, Platón: *Versión platónica del discurso de defensa de Sócrates ante el tribunal de justicia ateniense que lo condenó a muerte. Platón la escribió en su juventud, e incluso se piensa que es su primera obra.*
- “Fedón”, Platón: *es un diálogo platónico que se ambienta en las últimas horas de vida de Sócrates, antes de ser ejecutado. Platón utiliza este marco para exponer sus ideas de madurez, la teoría de las Ideas, la teoría de la reminiscencia y la teoría de la metempsicosis (reencarnación), como elementos de una discusión sobre la inmortalidad del alma.*
- “Fedro”, Platón: *es un diálogo platónico de fecha posterior a La República. Se lo considera uno de los más bellos y poéticos en la producción de Platón, especialmente sus descripciones del enamoramiento.*
- “El Banquete”, Platón: *es un diálogo platónico compuesto hacia 380 a. C. que versa sobre el amor. Esta obra, junto al Fedro, conformó la idea de amor platónico.*
- “Confesiones”, San Agustín: *El libro habla sobre su juventud pecadora y de cómo se convirtió al cristianismo. Es ampliamente aceptada como la primera autobiografía occidental jamás escrita, y se convirtió en un modelo para otros escritores cristianos de los siguientes siglos.*
- “El príncipe”, Nicolás Maquiavelo: *Esta obra ha pasado a la historia del pensamiento por constituir el arranque de la reflexión teórica sobre los orígenes del poder y la estructura del mismo.*
- “Discurso del método”, René Descartes: *es la principal obra escrita por René Descartes y una obra fundamental de la filosofía occidental con implicaciones para el desarrollo*

de la filosofía y de la ciencia. Constituye una autobiografía intelectual en la que Descartes pone en duda todos los conocimientos aprendidos a lo largo de su educación y propone un nuevo método para llegar a un saber que sea seguro.

- “Sobre la paz perpetua”, Immanuel Kant: *El objetivo de este tratado es encontrar una estructura mundial y una perspectiva de gobierno para cada uno de los estados en particular que favorezca la paz. Kant no espera que los hombres puedan volverse más buenos, sino que cree posible construir un orden jurídicotal, que coloque la guerra como algo ilegal.*
- “¿Qué es la ilustración?” Immanuel Kant: *La minoría de edad estriba en la incapacidad de servirse del propio entendimiento, sin la dirección de otro. Uno mismo es culpable de esta minoría de edad cuando la causa de ella no yace en un defecto del entendimiento, sino en la falta de decisión y ánimo para servirse con independencia de él, sin la conducción de otro. ¡Sapere aude! ¡Ten valor de servirte de tu propio entendimiento! He aquí la divisa de la ilustración.*
- “Fundamentación de la metafísica de las costumbres”, Immanuel Kant: *es la primera obra moral importante del filósofo. La base de la obra es lograr el estudio de la moralidad pura, dejando de lado cualquier principio empírico y asentando la moralidad en la buena voluntad, que sería lo único bueno sin restricciones.*
- “Así hablo Zaratustra”, Friederich Nietzsche: *La obra contiene las principales ideas de Nietzsche, expresadas de forma poética: está compuesta por una serie de relatos y discursos que ponen en el centro de atención algunos hechos y reflexiones de Zaratustra, personaje inspirado en el fundador del Zoroastrismo. Compuesta principalmente por episodios más o menos independientes, sus historias pueden leerse en cualquier orden.*
- “El crepúsculo de los ídolos”, Friederich Nietzsche: *lo que se propone aquí Nietzsche es hacer una filosofía a martillazos libre de dogmas. Se trata de una crítica salvaje a la moral, a la religión, a la filosofía y a todos los pilares de la cultura occidental.*
- “Ecce homo”, Friederich Nietzsche: *Es una autobiografía como ninguna otra. Deliberadamente provocativa, es una crónica de incesante auto-superación. Escrito en 1888, pocas semanas antes de su descenso en la locura, el libro pasa a revisar todos los trabajos anteriores, identificando sus muchos enemigos, entre ellos Richard Wagner, el nacionalismo alemán, "hombres modernos" en general, y sobre todo el cristianismo, y a sí mismo el Anticristo. Ecce Homo es el resumen de una carrera filosófica extraordinaria y un último testamento del gran Nietzsche.*
- “Humano demasiado humano”, Friederich Nietzsche: *Un libro para espíritus libres. Esta obra rompe con el estilo precedente de Nietzsche. De hecho, es aquí donde ensaya por vez primera y a conciencia el uso de aforismos, cortos y penetrantes, como instrumento*

de escritura y comunicación de su pensamiento profundo, incisivo y a veces hasta contradictorio.

- “¿Qué es filosofía?”, José Ortega y Gasset: *La importancia del curso, ¿Qué es filosofía? en la obra de Ortega, en cuanto a exposición de su pensamiento filosófico, es sobresaliente y su texto figurará, sin duda, entre sus libros capitales.*
- “La rebelión de las masas”, José Ortega y Gasset: *es uno de los libros más famosos de José Ortega y Gasset. Se comenzó a publicar en 1929 en forma de artículos en el diario El sol, y en el mismo año como libro. Está traducido a más de veinte lenguas debido a su carácter universal en los temas que aborda. Se analizan diversos fenómenos sociales como la llegada de las masas al pleno poderío social, el "lleno", las aglomeraciones de gente y a partir de estos hechos, analiza y describe la idea de lo que llama hombre-masa.*

Activitats possibles després de la lectura d'un llibre:

- Ús del llenguatge periodístic: elaboració de notícies o d'un reportatge sobre els esdeveniments del llibre. Redactar una carta al director d'un diari amb la valoració que es fa de la lectura.
- Ús del llenguatge literari: canviar el final, continuar la narració.
- Ús del llenguatge del còmic. Traslladar els aspectes més importants del llibre a vinyetes.
- Ús del *collage*: amb imatges, titulars de premsa, dibuixos.
- Dramatització: representació d'un resum de l'obra.
- Identificació amb algun dels protagonistes i escriure un diari o cartes entre els personatges.

Lectura proposada, a triar entre: (a omplir al llarg del curs)

b) Utilització tecnologies

L'ús dels materials audiovisuals en classe pot permetre als alumnes documentar-se i reflexionar sobre situacions concretes en què es puguin observar algunes de les situacions de desigualtat, incompliment dels Drets Humans o alguns dels canvis socials a què fan referència els objectius. D'altra banda, és interessant l'ús d'alguns documentals o pel·lícules que ens permeten comprendre alguns dels continguts (per exemple l'estructura de l'estat, la situació en altres racons del planeta, els perills ecològics i socials als que ens trobem exposats, desigualtats de qualsevol tipus, etcètera). De la mateixa manera amb l'objectiu de diferenciar críticament les fonts d'informació es pot treballar amb Internet.

MATÈRIES DE FILOSOFIA AL CURRÍCULUM DE BATXILLERAT.

5.1 FILOSOFIA DE BATXILLERAT. (ALUMNES PENDENTS.)

5.1.1. INTRODUCCIÓ

La matèria de filosofia té com a objectiu que l'alumnat sigui capaç de pensar i comprendre, abstraient-se racionalment del camp concret estudiat en cadascuna de les altres matèries, per centrar-se en allò que caracteritza específicament la filosofia, és a dir reflexionar, raonar, criticar i argumentar, utilitzant el mètode de preguntar radical i últim que li és propi, sobre els problemes referits a la totalitat de la vivència humana, i això sense deixar de banda la seva capacitat de transformació i canvi tant de l'individu com de la societat.

La filosofia és una manera especial de preguntar i de saber, una manera d'entendre i d'enfrontar-se a la realitat que ens envolta, a les circumstàncies en què vivim i que, en gran mesura, ens fan ser i comprendre com som. Per això, la matèria de filosofia persegueix com a objectiu principal la comprensió per part de l'alumnat de si mateix i del seu món, i amb aquesta finalitat dotar-lo d'eines cognitives tant teòriques com pràctiques. En el pla teòric l'alumnat coneixerà els grans interrogants, els conceptes especialitzats i les teories que intenten donar resposta a les grans qüestions. En la seva dimensió pràctica, la matèria dota d'eines com l'actitud

crítica i reflexiva, que ensenya als alumnes a no admetre idees que no han estat rigorosament analitzades i evidenciades, a saber pensar, raonar i argumentar amb fonament, coherència i de manera autònoma, l'habilitat discursiva per dialogar i convèncer evitant el pensament únic i dogmàtic, la capacitat per discernir entre el que és evident i el que és arbitrari, entre el que és substancial i el que és accidental, la gestió creativa de les seves capacitats estètiques o el raonament moral i polític autònom, coherent i fonamentat, i, en definitiva, a valorar la capacitat de la filosofia com a instrument d'innovació i transformació des de fa més de 2.500 anys; tot això es resumeix en la seva vocació originària, l'amor al saber, i això filosofant, idea clau que s'ha de transmetre a l'alumnat des d'aquesta matèria i que constitueix el punt de partida.

Tenint en compte això, i pel seu caràcter transversal, teòric i pràctic, que permet integrar en una visió de conjunt la gran diversitat de sabers, capacitats i valors, la matèria de filosofia possibilita treballar i aconseguir la majoria de les expectatives assenyalades a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, proposades en el marc educatiu europeu, i com a exemple, a continuació, algunes competències desenvolupades per la matèria, en tots els seus nivells, etapes, i mitjançant l'estructuració dels continguts en blocs.

A través de la filosofia del llenguatge, la lògica, la retòrica i l'argumentació, s'educa l'expressió i la interpretació del pensament i dels sentiments, utilitzant el llenguatge per regular la pròpia conducta i les relacions socials, utilitzant el raonament lògic i els processos propis de pensament (anàlisi, síntesi, relació, associació, etc.) per propiciar la resolució de problemes i el coneixement de diferents llenguatges comunicatius, de manera que es desenvolupa la capacitat crítica que discerneix el que és nuclear del que és accessori. Així mateix, la metafísica, la teoria del coneixement i la filosofia de la ciència i de la naturalesa permeten aprofundir en el coneixement de si mateix i en la comprensió de l'entorn, fet que possibilita la competència per interpretar successos, analitzant-ne les causes, preveient-ne les conseqüències i analitzant críticament els factors capaços de transformar la realitat. En l'àmbit pràctic, l'estudi de l'ètica i la filosofia política desenvolupa la comprensió de la realitat individual, cultural i social de la mà de la capacitat normativa i transformadora de la filosofia, i permet fer raonaments crítics i dialogants i fomentar el respecte pels valors universals i la participació activa en la vida democràtica. Des dels estudis d'estètica s'assoleixen competències culturals, com el respecte a la llibertat d'expressió i a la diversitat cultural.

Finalment, la matèria ha de motivar l'alumnat per aprendre a aprendre, competència que està en la base de l'amor al saber, per saber, finalitat que encarna la filosofia com cap altra matèria i que constitueix el punt de suport per experimentar i generar iniciatives personals, enfrontant-se a la vida i, en definitiva, creixent com a persones.

5.1.2. OBJECTIUS

Durant el curs aquesta matèria contribuirà a aconseguir els següents objectius:

1. Analitzar la caracterització del saber filosòfic distingint-lo d'altres tipus de saber així com les relacions i diferències que manté amb la ciència.
2. Conèixer les principals qüestions filosòfiques relatives al coneixement: el saber científic, el llenguatge, la lògica, la retòrica i l'argumentació per a millorar l'expressió i interpretació del pensament i els sentiments, utilitzant el llenguatge per a regular la pròpia conducta i les relacions socials.
3. Emprar el raonament lògic i els processos propis del pensament (anàlisi, síntesi, relació, associació, etc) per a propiciar la resolució de problemes i el coneixement de diferents llenguatges comunicatius, desenvolupant així la capacitat crítica que discerneix allò nuclear d'allò accessori.
4. Comprendre la metafísica i les qüestions últimes sobre la realitat i el seu sentit possibilitant la competència per a interpretar successos, analitzant-ne les causes, predient les conseqüències analitzant així els factors capaços de transformar la realitat.
4. Reconèixer la dimensió biològica, sociocultural i simbòlica de l'ésser humà considerant les diferents antropologies i concepcions filosòfiques que s'han fet al respecte al llarg de la història del pensament.
5. Conèixer l'ús pràctic de la raó a partir de l'estudi de la fonamentació de la filosofia moral i política entenent la dimensió social humana que, concretada en la societat contemporània, s'expressa en la democràcia parlamentària, en les declaracions dels drets humans, així com en els valors comuns que constitueixen el substrat de la ciutadania democràtica en un context global.
6. Analitzar qüestions relacionades amb l'aplicació de l'ètica a les principals activitats de la societat.
7. Desenvolupar una consciència ciutadana i democràtica a través de l'estudi de la

dimensió política.

8. Aprendre a llegir de manera comprensiva i crítica textos filosòfics d'autors diversos i oposats, comparar-los entre si i descobrir la importància del diàleg racional com a mitjà d'aproximació a la veritat.
9. Prendre consciència de la necessitat de comprensió plena de l'altre (text o interlocutor) com a condició de possibilitat del desenvolupament del propi punt de vista i d'una confrontació teòrica fructífera.
10. Desenvolupar estratègies d'accés a la informació filosòfica, d'hàbits de treball intel·lectual d'anàlisi de la discursivitat racional i de l'expressió verbal i escrita del propi pensament.
11. Valorar l'esforç pel rigor intel·lectual en l'anàlisi dels problemes, en l'expressió lliure de les idees i en el diàleg racional davant de tota forma de dogmatisme.
12. Jutjar críticament les conceptualitzacions de caràcter excloent o discriminatori que puguen estar presents en qualsevol paradigma de racionalitat, utilitzant la potencialitat argumentativa que proporciona l'aprenentatge del discurs filosòfic.
13. Enjudiciar críticament les opinions contraposades, analitzant els preconceptes, prejudicis i posicions ideològiques que puguen haver-hi com a condicionants, usant la potencialitat argumentativa que proporciona l'aprenentatge del discurs filosòfic.

5.1.3. COMPETÈNCIES

És característic de la filosofia el seu enfocament (reflexiu i crític), el seu mètode de treball (anàlisi, raonament, discussió) i els seus resultats (conjunts d'idees argumentades que aspiren a la màxima racionalitat i a la veritat), tot i que, com és sabut, la filosofia mai no aconsegueix argumentar de manera concloent els seus resultats, per la qual cosa s'assembla més a una activitat de recerca intel·lectual que a un saber en sentit estricte. Per aquesta raó, si haguéssim d'identificar les competències específiques d'aquesta matèria hauríem de mencionar

totes aquelles que tenen a veure amb la racionalitat teòrica i la racionalitat pràctica.

Les competències específiques de la filosofia són essencialment dues: la competència reflexiva, crítica, dialògica i argumentativa, i la competència social i cívica.

Contribució de l'àrea de filosofia al desenvolupament de les Competències Clau:

Resulta evident la importància de la filosofia en el desenrotllament de les **competències**, la més treballada de les quals és probablement la **competència en comunicació lingüística**. La filosofia ajuda a través d'esta competència que l'alumnat adquireisca la seguretat que la paraula és un instrument de coneixement i alhora el vincle cultural entre els sers humans. El valor del concepte no és merament teòretic, sinó pràctic: individual i col·lectiu.

En la **competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia**, encara que no són pròpiament competències filosòfiques, es treballa en l'estudi dels fonaments de la ciència i la tecnologia, així com la visió del món que aquests sabers comporten, el mateix que en l'estudi i l'aplicació de les regles del raonament lògic.

El curs de Filosofia treballa la **competència digital** en relació a la recerca de la informació i la seua interpretació. L'alumnat ha de saber com i què buscar: no tot és igualment rellevant. Serà la professora o el professor qui oriente i done els criteris i els objectius perquè l'ús de les noves tecnologies siga aprofitable educativament.

La **competència aprendre a aprendre** garanteix que l'individu tinga recursos suficients per a formar-se permanentment. La capacitat d'autonomia personal, d'autoregulació dels processos cognitius i de la conducta en distints contextos fan que esta competència siga clau. La filosofia també desenrotlla esta competència gràcies al seu treball per aconseguir l'esperit crític i l'autonomia personal.

La filosofia sempre ha estat oberta a la realitat i a les inquietuds personals i col·lectives del ser humà. Per això, treballa les **competències socials i cíviques**. La recerca de la felicitat individual i el benestar col·lectiu són assumptes que s'aborden en el curs. No són problemes teòrics, sinó pràctics, que involucren l'alumnat perquè lluite per una societat justa i una vida feliç. Actituds com confiança en si mateixa i en les altres, solidaritat o tolerància... són les que es treballen en la matèria Filosofia.

La filosofia dota l'alumnat d'un coneixement conceptual sobre la socialització i l'activitat de l'ésser humà com a membre d'un col·lectiu. És un saber teòric, però imprescindible. És un coneixement sobre els fonaments de la nostra convivència, és a dir, un coneixement pròpiament filosòfic. No obstant això, l'elaboració teòrica de la nostra convivència té un fi pràctic: el compromís i la participació de l'individu en la vida ciutadana. Totes estes actituds seran les que doten de sentit la capacitat creadora i innovadora, així com la gestió de projectes tant individuals com en equip.

La filosofia també ajuda a desenrotllar el sentit d'iniciativa i l'esperit emprenedor dins d'un marc ètic ineludible per a una societat que vullga guiar-se per principis que dignifiquen l'ésser humà, defugint així la seua cosificació i mercantilització.

Finalment, la filosofia treballa la **competència sobre la consciència i expressions culturals**. Esta competència inclou la consideració de l'art i el seu valor estètic, així com la cultura com a expressió necessària del ser humà. La reflexió filosòfica del curs, en diversos blocs, presenta a l'alumnat explícitament el fenomen estètic i el ser cultural de la persona com a realitats essencials d'allò humà.

5.1.4. CONTINGUTS.

La matèria de filosofia ha d'acostar l'alumnat de batxillerat a alguns dels grans problemes als quals s'ha enfrontat la reflexió filosòfica universal: el coneixement, l'ésser humà, l'acció moral, la societat i la política, i fer-ho amb una metodologia activa, reflexiva i crítica, que ensenyi a pensar i ajudi a orientar la pròpia vida.

La matèria s'estructura en sis blocs. Després d'una presentació dels procediments comuns que s'han de tractar al llarg de tots els temes (bloc 1), s'exposa un bloc temàtic (bloc 2) que analitza la caracterització del saber filosòfic, distingint-lo d'altres tipus de saber i analitzant les relacions i diferències que manté amb la ciència. A continuació (blocs 3 i 4) s'exposen els temes relacionats amb el coneixement, el saber científic, el llenguatge, la lògica, la retòrica i l'argumentació, a través dels quals s'educa l'expressió i interpretació del pensament i dels sentiments, s'utilitza el llenguatge per a regular la pròpia conducta i les relacions socials, s'empra el raonament lògic i els processos propis de pensament (anàlisi, síntesi, relació, associació, etc.) per a propiciar la resolució de problemes i el coneixement de diferents llenguatges comunicatius, i es desenrotlla, així, la capacitat crítica que discernix allò nuclear d'allò accessori. Així mateix, la metafísica

i les qüestions últimes sobre la realitat, el seu sentit i quin pot ser l'origen del cosmos, permeten aprofundir en el coneixement de si mateix i en la comprensió de l'entorn, i possibiliten la competència per a interpretar successos, analitzant-ne les causes, predient les conseqüències i analitzant críticament els factors capaços de transformar la realitat. Després de l'aproximació a les qüestions metafísiques i epistemològiques, es planteja l'estudi de les distintes dimensions del ser humà (bloc 5). S'estudiarà al ser humà des de la seua dimensió biològica, sociocultural i simbòlica, i s'obrirà pas a la consideració de les distintes antropologies i les diferents concepcions filosòfiques del ser humà que s'han fet al llarg de la història del pensament. Finalment (bloc 6) es tractarà la fonamentació de la filosofia moral i política, així com la qüestió de l'aplicació de l'ètica a les principals activitats de la societat. L'estudi de la dimensió política ajuda a desenrotllar una consciència ciutadana democràtica. La racionalitat pràctica del pensament filosòfic introdueix l'alumnat en la dimensió social humana que, concretada en la societat contemporània, s'expressa en la democràcia parlamentària, en les declaracions dels drets humans, així com en els valors comuns que constitueixen el substrat de la ciutadania democràtica en un context global.

Esquemàticament:

Bloc 1. Continguts transversals Filosofia. 1r de batxillerat
Continguts
<ul style="list-style-type: none"> • Textos filosòfics i textos que pertanyen a altres branques del saber relacionats amb les temàtiques filosòfiques estudiades. • Composició escrita d'arguments de reflexió filosòfica i de discursos orals, aplicant les regles bàsiques de la retòrica i l'argumentació. • Ús dels procediments i de les tecnologies de la informació i la comunicació de treball intel·lectual adequats a la filosofia.
Bloc 2. El saber filosòfic
<ul style="list-style-type: none"> • La filosofia. El seu sentit, la seva necessitat i la seva història. • El saber racional. L'explicació preracional: mite i màgia. L'explicació racional: la raó i els sentits. • El saber filosòfic a través de la seva història. • Característiques de la filosofia. Les disciplines teorico-pràctiques del saber filosòfic. Funcions i vigència de la filosofia.
Bloc 3. El coneixement
<ul style="list-style-type: none"> • El problema filosòfic del coneixement. La veritat.

- La teoria del coneixement. Graus i eines del coneixement: raó, entesa, sensibilitat.
- Racionalitat teòrica i pràctica. L'abstracció.
- Els problemes implicats en el coneixement: les seves possibilitats, els seus límits, els interessos, la irracionalitat.
- La veritat com a propietat de les coses. La veritat com a propietat de l'entesa: coherència i adequació.
- Alguns models filosòfics d'explicació del coneixement i l'accés a la veritat. Filosofia, ciència i tecnologia.
- La filosofia de la ciència. Objectius i instruments de la ciència. El mètode hipoteticodeductiu. La visió aristotèlica de la tasca científica.
- La recerca científica moderna, matemàtiques i tècnica com a eines de coneixement i interpretació fonamentals. La recerca contemporània i la reformulació dels conceptes clàssics.
- Tècnica i tecnologia: saber i praxi.
- Reflexions filosòfiques sobre el desenvolupament científic i tecnològic: el problema de la inducció.

Bloc 4. La realitat

- L'explicació metafísica de la realitat. La metafísica com a explicació teòrica de la realitat.
- La pregunta per l'ésser com a punt de partida de la filosofia. Plató versus Aristòtil. La interrogació metafísica sobre la vertadera realitat: el problema aparença i realitat. La pregunta per l'origen i l'estructura d'allò real. La caracterització de la realitat: el canvi o la permanència, el substancialisme estàtic enfront de l'esdevenir.
- Essencialisme i existencialisme. La necessitat de categoritzar racionalment allò real.
- Les cosmovisions científiques sobre l'Univers.
- La filosofia de la naturalesa. L'admiració filosòfica per la naturalesa o filosofia de la naturalesa.
- El paradigma qualitatiu organicista: l'Univers aristotèlic. L'Univers màquina: la visió mecanicista en la modernitat.
- Supòsits epistemològics del model heliocèntric: la recerca de les lleis universals d'un Univers infinit. Determinisme, regularitat, conservació, economia i continuïtat.
- La visió contemporània de l'Univers. El retrobament de la filosofia i la física en la teoria del caos.

Bloc 5. L'ésser humà des de la filosofia

- Les implicacions filosòfiques de l'evolució. La construcció de la pròpia identitat. La dialèctica naturalesa-cultura en el procés d'antropogènesi. Filosofia i biologia.
- La dialèctica naturalesa-cultura en el procés de construcció de la identitat humana.
- La reflexió filosòfica sobre l'ésser humà i el sentit de l'existència. La visió grega: l'heroi homèric; concepte socràtic; dualisme platònic, l'animal racional i polític aristotèlic, materialisme i individualisme hel·lenista. El pensament medieval: creació a imatge divina, nova concepció del cos i l'ànima, de la mort, la llibertat. El Renaixement: antropocentrisme i humanisme. La modernitat i el s. XIX: raó, emocions i llibertat. L'ésser humà en la filosofia contemporània. La reflexió filosòfica sobre el cos.

- Algunes claus sobre el sentit de l'existència humana. La qüestió del sentit, l'essència i l'existència, el jo, la llibertat, la mort, el destí, l'atzar, la història, la necessitat de transcendència.

Bloc 6. La racionalitat pràctica.

- L'ètica. Principals teories sobre la moral humana. L'ètica com a reflexió sobre l'acció moral: caràcter, consciència i maduresa moral. Relativisme i universalisme moral.
- L'origen de l'ètica occidental: Sòcrates versus sofistes. La recerca de la felicitat. La bona voluntat: Kant. La justícia com a virtut eticopolítica.
- Els fonaments filosòfics de l'Estat. Principals interrogants de la filosofia política. La Justícia segons Plató. El convencionalisme en els sofistes. El realisme polític: Maquiavel. El contractualisme: Hobbes, Locke, Rousseau i Montesquieu. La pau perpètua de Kant. Els fonaments filosòfics del capitalisme en el s. XIX: John Stuart Mill. Alienació i ideologia segons Marx. La disputa política entre Popper i l'Escola de Frankfurt. La funció del pensament utòpic. Legalitat i legitimitat.
- L'estètica filosòfica i la capacitat simbòlica de l'ésser humà. La realitat des de l'art, la literatura i la música. La capacitat simbòlica, E. Cassirer. La creativitat, H. Poincaré. L'estètica filosòfica, funció i característiques.
- L'art com a instrument de comprensió i expressió simbòlica de la realitat. El sentiment, l'experiència i el judici estètic. La bellesa. Creació artística i societat. Abstracció artística i pensament metafísic. L'art com a justificació o com a crítica de la realitat. La filosofia i l'art.
- Filosofia i literatura. La filosofia i la música. Retòrica, argumentació i lògica: la comunicació des de la filosofia. La importància de la comunicació i la seva relació amb el llenguatge, la veritat i la realitat. La lògica proposicional. La retòrica i la composició del discurs. L'argumentació: regles i eines del diàleg i la demostració d'arguments.
- Filosofia del llenguatge: el problema filosòfic dels conceptes universals i l'error argumentatiu de la generalització apressada. La filosofia i l'empresa com a projecte racional. El sistema metafísic de preguntar per dissenyar un projecte, vital i d'empresa. Els processos de qüestionament i la importància de la definició d'objectius. El procés d'anàlisi racional del conjunt d'un sistema, dels elements que l'integren i de l'ordre racional subjacent a l'estructura lògica d'un projecte, vital i empresarial. La importància del diàleg i de la defensa argumentativa de projectes, fins i mitjans. El disseny d'un projecte, vital i laboral.
- El paper de l'estètica en el desenvolupament del pensament creatiu i innovador. La importància de l'ètica per establir el sistema de valors en el treball. La raó crítica com a reguladora de l'acció humana.

5.1.5. UNITATS DIDÀCTIQUES:

a) Organització i distribució de les Unitats Didàctiques.

Els nuclis de continguts s'organitzaran d'acord amb les següents unitats didàctiques, que quedaran distribuïdes així:

1ª AVALUACIÓ: Blocs de continguts 1 i 2.

- Bloc 1. Elements transversals de la matèria que es treballan al llarg de tot el curs.
- Bloc 2: El saber filosòfic.
 - Unitat 1. El saber filosòfic.
 - Unitat 2. El saber científic.

2ª AVALUACIÓ: Blocs de continguts 3 i 4

- Bloc 3: El coneixement.
 - Unitat 3. Coneixement i veritat.
 - Unitat 4. Arguments i lògica formal i informal
- Bloc 4: La realitat.

3ª AVALUACIÓ: Bloc de continguts 5 i 6.

- Bloc 5: El ser humà des de la filosofia.
 - Unitat 7. Naturalesa i cultura.
 - Unitat 8. La reflexió filosòfica sobre l'èsser humà.
- Bloc 6. La racionalitat pràctica.
 - Unitat 9. Fonamentació de la moral. Teories ètiques.
 - Unitat 10. Estat i societat civil: El quefer democràtic.

Es evident que qualsevol professor o professora que impartisca aquesta assignatura pot canviar aquestes unitats per altres que considere més oportunes, sempre i quan aquestes estigan dins dels continguts fixats per a l'assignatura.

5.1.6. AVALUACIÓ. CRITERIS D'AVALUACIÓ DE LA MATÈRIA

a) Seqüenciació dels criteris d'avaluació en relació a la resta dels elements del currículum. (perfil competencial)

Bloc 1. Continguts transversals

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge.
BL1.1. Analitzar, de forma crítica, textos i obres		1.1. Analitza, de forma crítica, textos de pensadors

<p>significatives, pertanyents a pensadors destacats i reflexionar-hi de forma crítica i dialogada.</p> <p>BL1.2. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i expressar oralment textos prèviament planificats, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.3. Llegir textos de formats diversos utilitzant les estratègies de comprensió lectora i escriure textos en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.4. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada, i registrar-la de forma cuidadosa o emmagatzemant-la en paper o dispositius informàtics i servicis de la xarxa, i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.5. Participar en intercanvis comunicatius, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori, compartir informació i continguts digitals utilitzant ferramentes de comunicació TIC, servicis Web i entorns virtuals d'aprenentatge aplicant bones formes de conducta en la comunicació preventives de males pràctiques.</p> <p>BL1.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres, generant implicació en la tasca, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies, actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL1.8. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, i fer una previsió de recursos i de temps</p>	<p>CSC CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CLLI CAA CD</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>CSC SIIE CAA</p>	<p>destacats, identifica les problemàtiques i les solucions exposades, distingint les tesis principals i l'ordre de l'argumentació, i relaciona els problemes plantejats en els textos amb el que s'ha estudiat en la unitat, i/o amb el que han aportat altres filòsofs o corrents i/o amb sabers diferents de la filosofia.</p> <p>2.1. Argumenta i raona les seves opinions, de forma oral i escrita, amb claredat, coherència i demostrant un esforç creatiu i acadèmic en la valoració personal dels problemes filosòfics analitzats.</p> <p>3.1. Selecciona i sistematitza informació obtinguda tant en llibres específics com a Internet, utilitzant les possibilitats de les noves tecnologies per consolidar i ampliar la informació.</p> <p>3.2. Elabora llistes de vocabulari de conceptes, en comprèn el significat i els aplica amb rigor, organitzant-los en esquemes o mapes conceptuals, taules cronològiques i altres procediments útils per a la comprensió de la filosofia.</p> <p>4.1 Elabora amb rigor esquemes, mapes conceptuals i taules cronològiques, etc., i demostra la comprensió dels eixos conceptuals estudiats.</p>
--	--	--

ajustada als objectius proposats; adaptar-la a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	SIEE CAA	
---	----------	--

Bloc 2. El saber filosòfic

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge.
BL2.1. Reconèixer l'especificitat i importància del saber racional, en general, i filosòfic en particular, en tant que saber de comprensió i interpretació de la realitat, i identificar la dimensió teòrica i pràctica de la filosofia, els objectius, les característiques, les disciplines, els mètodes i les funcions.	CSC CAA	1.1. Reconeix les preguntes i els problemes que han caracteritzat la filosofia des del seu origen i els compara amb el plantejament d'altres sabers, com el científic o el teològic. 1.2. Explica l'origen del saber filosòfic i el diferencia dels sabers preracionals com el mite i la màgia.
BL2.2. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites; elaborar de forma col·laborativa un glossari de termes filosòfics i crear i editar continguts digitals, fent servir aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web.	CCLI CD	2.1. Identifica, relaciona i distingeix el vessant pràctic i teòric de la tasca filosòfica, i identifica les diferents disciplines que conformen la filosofia. 3.1. Reconeix les principals problemàtiques filosòfiques característiques de cada etapa cultural europea.
BL2.3. Contextualitzar històricament i culturalment les problemàtiques pròpies de la filosofia a partir d'informacions obtingudes en diverses fonts de l'anàlisi de documents escrits o audiovisuals, o l'estudi de casos.	CEC CSC	3.2. Expressa per escrit les tesis fonamentals d'alguns dels corrents filosòfics més importants del pensament occidental. 4.1. Comprèn i utilitza amb rigor conceptes filosòfics com ara raó, sentits, mite, logotips, arkhé, necessitat, contingència, essència, substància, causa, existència, crítica, metafísica, lògica, gnoseologia, objectivitat, dogmatisme i criticisme, entre d'altres.
BL2.4. Analitzar de forma crítica, fragments de textos significatius i breus sobre l'origen de la filosofia, i identificar les problemàtiques i les solucions exposades.	CSC CAA	5.1. Llegeix i analitza, de forma crítica, fragments de textos breus i significatius sobre l'origen de l'explicació racional i sobre les funcions i característiques del pensament filosòfic, de pensadors, i identifica les problemàtiques filosòfiques plantejades
BL2.5. Reconèixer que la filosofia és, alhora, un saber i una actitud que estimula la crítica, l'autonomia, la creativitat i la innovació, i aporta evidències obtingudes de diverses fonts.	CSC SIEE	
BL2.6. Relacionar els problemes filosòfics analitzats amb altres intents de comprensió de la realitat, com ara el científic, el teològic, el poètic, les savieses orientals, etc.	CSC CMCT CEC	

Bloc 3. El coneixement

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge.
BL3.1. Explicar els processos i les problemàtiques implicades en el procés de coneixement humà des del camp filosòfic.	CSC CMCT	1.1. Identifica i expressa, de forma clara i raonada, els elements i les problemàtiques que comporta el procés del coneixement de la realitat, com és el dels seus graus, les

BL3.2. Explicar la funció de la ciència, descriure'n les característiques i mètodes, i exposar les diferències i les coincidències de l'ideal i de la investigació científica amb el saber filosòfic.	CSC CMCT	seves possibilitats i els seus límits.
BL3.3. Analitzar de forma crítica, utilitzant informació complementària obtinguda de fonts, fragments de textos filosòfics sobre el coneixement humà, la ciència, el llenguatge i la lògica, identificar les problemàtiques i solucions que proposen i justificar la pròpia postura.	CAA CSC	2.1. Coneix i explica diferents teories sobre el coneixement i la veritat, com són l'idealisme, el realisme, el racionalisme, l'empirisme, el perspectivisme, el consens o l'escepticisme, i contrasta semblances i diferències entre els conceptes clau que apliquen i les problemàtiques que comporta el procés del coneixement de la realitat, com és el dels seus graus, les seves possibilitats i els seus límits
BL3.4. Identificar les dimensions que formen part de la composició del discurs retòric i aplicar-les en la composició de discursos propis.	CCLI CSC	2.2. Explica i contrasta diferents criteris i teories sobre la veritat tant en el pla metafísic com en el gnoseològic, utilitza amb rigor termes com ara gnoseologia, raó, sentits, abstracció, objectivitat, certesa, dubte, evidència, escepticisme, autoritat, probabilitat, prejudici, coherència o adequació, consens, incertesa, interès i irracional, entre d'altres, i construeix un glossari de conceptes de forma col·laborativa, usant Internet.
BL3.5. Utilitzar les regles i ferramentes bàsiques del discurs basat en l'argumentació demostrativa.	CCLI CAA	3.1. Analitza fragments de textos breus de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn o Michel Serres, entre d'altres.
BL3.6. Identificar les regles bàsiques de la lògica proposicional i destacar-ne el valor per a mostrar el raonament correcte i l'expressió del pensament com a condició fonamental per als projectes humans	CCLI CMCT	4.1. Explica els objectius, les funcions i els principals elements de la ciència utilitzant termes com ara fet, hipòtesi, llei, teoria i model.
BL3.7. Explicar el problema de l'accés a la veritat, l'argumentació i el raonament lògic, i mostrar els esforços de la filosofia per a allunyar-se del dogmatisme, l'arbitrarietat i els prejuïus.	CMCT CSC	4.2. Construeix una hipòtesi científica, n'identifica els elements i raona l'ordre lògic del procés de coneixement. 4.3. Utilitza amb rigor termes epistemològics com ara inducció, hipoteticodeductiu, mètode, verificació, predicció, realisme, causalitat, objectivitat, relativitat, caos i indeterminisme, entre d'altres. 5.1. Extreu conclusions raonades sobre la inquietud humana per transformar i dominar la naturalesa per posar-la al servei de l'ésser humà, així com de les conseqüències d'aquesta actuació, i participa en debats sobre les implicacions de la tecnologia en la realitat social. 6.1. Analitza fragments de textos breus i significatius de pensadors com Aristòtil, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers o J. C. García Borrón, entre d'altres. 7.1. Identifica i reflexiona de forma argumentada sobre problemes comuns del camp filosòfic i científic, com són el problema dels límits i les possibilitats del coneixement, la qüestió de l'objectivitat i la veritat, la racionalitat tecnològica, etc. 7.2. Investiga i selecciona informació a Internet, procedent de fonts solvents, sobre les problemàtiques esmentades i realitza un projecte de grup sobre alguna temàtica que

aprofundeixi en la interrelació entre la filosofia i la ciència.

Bloc 4. La realitat

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge.
<p>BL4.1. Reconèixer la metafísica com a estudi de la realitat en tant que totalitat, i distingir-la de les ciències i de l'estudi particular dels fenòmens reals.</p> <p>BL4.2. Explicar, des d'un enfocament metafísic, els principals problemes que planteja la realitat i comparar les explicacions científiques sobre l'univers.</p> <p>BL4.3. Contextualitzar històrica i culturalment, a partir d'informacions obtingudes de diverses fonts, les diferents cosmovisions sobre l'univers i comparar-les.</p> <p>BL4.4. Analitzar textos filosòfics i científics sobre la comprensió i interpretació de la realitat, relacionar els problemes plantejats en els textos i justificar de forma crítica la pròpia postura.</p> <p>BL4.5. Descriure els estudis que ofereix la metafísica sobre la realitat i posarla en relació amb els resultats que ofereixen les ciències sobre l'origen i l'estructura de l'univers.</p>	<p>CSC CEC</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CSC CMCT</p>	<p>1.1. Coneix què és la metafísica i utilitza l'abstracció per comprendre'n els continguts i l'activitat, raonant sobre aquests.</p> <p>2.1. Descriu les principals interpretacions metafísiques i els problemes que suscita el coneixement metafísic de la realitat.</p> <p>2.2. Comprèn i utilitza amb rigor conceptes metafísics com ara ésser, sistema metafísic, realitat, aparença, matèria i esperit, unitat, dualitat, multiplicitat, esdevenir, necessitat, contingència, transcendència, categoria i abstracció, materialisme, espiritualisme, existencialisme o essencialisme, entre d'altres.</p> <p>2.3. Realitza una anàlisi crítica davant teories metafísiques divergents d'interpretació de la realitat. 2.4. Analitza i comprèn fragments de textos breus i significatius sobre les problemàtiques metafísiques que planteja la realitat, de pensadors com Plató, Aristòtil, Tomàs d'Aquino, Descartes, Marx i Nietzsche, entre d'altres, compara i estableix semblances i diferències entre els diferents enfocaments i disserta de forma coherent sobre les diferents postures històriques.</p> <p>3.1. Explica i compara dues de les grans cosmovisions de l'Univers: el paradigma organicista aristotèlic i el model mecanicista newtonià.</p> <p>3.2. Descriu els caràcters essencials de la interpretació de la realitat relativista, i quàntica contemporània, i explica les implicacions filosòfiques que hi estan associades.</p> <p>3.3. Utilitza amb rigor termes epistemològics i científics, com ara cosmovisió, paradigma, Univers, naturalesa, finalisme, organicisme, determinisme, ordre, causalitat, conservació, principi, mecanicisme, matèria, relativitat, quàntica, espai, temps, atzar, determinisme, indeterminisme, probabilitat, gaia, caos, entre d'altres.</p> <p>4.1. Elabora esquemes, taules i/o mapes conceptuals comparant els diferents caràcters adjudicats històricament a l'Univers, entès com a totalitat d'allò real, contextualitzant històricament i culturalment cada cosmovisió i ampliant informació mitjançant Internet i/o fonts bibliogràfiques.</p> <p>5.1. Analitza textos filosòfics i científics, clàssics i</p>

		<p>contemporanis, que abordin les mateixes problemàtiques, i investiga la vigència de les idees exposades.</p> <p>5.2. Reflexiona, argumentant de forma raonada i creativa les seves pròpies idees, sobre les implicacions filosòfiques que afecten la visió de l'ésser humà, en cadascuna de les cosmovisions filosòfic científiques estudiades.</p>
--	--	---

Bloc 5. L'ésser humà des de la filosofia

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge.
BL5.1. Explicar algunes teories filosòfiques occidentals sobre el ser humà i expressar l'opinió que s'hi té de forma reflexiva i dialogada.	CSC CEC	1.1. Utilitza amb rigor vocabulari específic de la temàtica, com ara evolució, dialèctica, procés, progrés, emergència, atzar, selecció natural, apte, reduccionisme, creacionisme, evolució cultural, vitalisme, determinisme genètic, naturalesa, cultura. 2.1. Coneix i explica les consideracions filosòfiques implicades en la teoria de l'evolució, com la consideració dinàmica i dialèctica de la vida o l'indeterminisme, entre d'altres.
BL5.2. Explicar les implicacions filosòfiques de l'evolució i relaciona el saber filosòfic amb el saber científic.	CSC CMCT	2.2. Analitza fragments breus i significatius d'E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterin, A. Gehlen, M. Harris i M. Ponty, entre d'altres.
BL5.3. Identificar els elements constitutius del ser humà i explicar la interacció entre el component natural i el cultural.	CSC CEC	3.1. Identifica i exposa en què consisteix el component natural innat de l'ésser humà i la seva relació amb els elements culturals que sorgeixen en els processos d'antropogènesi i humanització, que donen lloc a la identitat pròpia de l'ésser humà.
BL5.4. Analitzar, utilitzant informació complementària obtinguda de diverses fonts, fragments de textos sobre la reflexió filosòfica sobre el ser humà, el sentit de l'existència, la tècnica i l'art, identificar les problemàtiques existents i la influència del context sociocultural i justificar la seua opinió e forma crítica. BL5.5. Dissertar, de forma i oral i escrita, sobre les temàtiques intrínsecament filosòfiques en l'àmbit del sentit de l'existència.	CSC	3.2. Disserta sobre l'ésser humà com a resultat de la dialèctica evolutiva entre allò genèticament innat i allò culturalment adquirit, condició per a la innovació i la capacitat creativa que caracteritzen la nostra espècie. 3.3. Localitza informació a Internet sobre les recerques actuals sobre l'evolució humana i reflecteix la informació seleccionada i sistematitzada de forma col·laborativa.
BL5.6. Identificar les implicacions de la tecnologia en tant que saber pràctic transformador de la naturalesa i de la realitat humana.	CCLI CSC	4.1. Argumenta coherentment, fonamentant-se en les dades objectives apreses, sobre les implicacions d'adoptar prejudicis antropocentristes per jutjar els éssers humans i les cultures.
BL5.7. Reflexionar sobre el camp de l'estètica i relacionar la creació artística amb altres camps, com ara l'ètica, el coneixement i la tècnica.	CSC CMCT	5.1. Contrasta i relaciona les principals concepcions filosòfiques que s'han donat històricament sobre l'ésser
BL5.8. Argumentar sobre el rebuig dels prejudis antropocèntrics i per motius físics, i sobre la necessitat d'eradicar actituds d'intolerància, injustícia i exclusió.	CSC CEC	

BL5.9. Exposar de forma crítica i respectuosa alguns plantejaments divergents que han obert camí cap a la consideració actual de la persona.	CSC	humà.
BL5.10. Reconèixer la capacitat simbòlica i estètica com a element distintiu de l'espècie humana que afavorix el pensament creatiu, crític i innovador i que permet adaptar-se i anticipar-se als canvis.	SIEE	5.2. Analitza, de forma crítica, textos significatius i breus dels grans pensadors.
BL5.11. Ser conscient de la identitat digital i protegir-la, preservant la privacitat de les dades personals, utilitzar una varietat d'estratègies de seguretat i actuar davant de les amenaces.	SIEE CD	5.3. Utilitza amb rigor termes com ara dualisme i monisme antropològic, areté, ment, cos, esperit, creacionisme, antropocentrisme, teocentrisme, ànima, humanisme, persona, dignitat, sentit, estat de naturalesa, estat de civilització, existència, llibertat, emoció, passió, determinisme, alienació, nihilisme, existència, inconscient, mort, història o transcendència, entre d'altres.
BL5.12. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les pròpies possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades, assumint riscos, i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	SIEE	6.1 Coneix i explica les principals concepcions filosòfiques que s'han donat històricament sobre l'ésser humà, en el context de la filosofia occidental. 7.1. Disserta, de forma oral i escrita, sobre les grans qüestions metafísiques que donen sentit a l'existència humana.
BL5.13. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'assignatura, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interes	SIEE	8.1. Argumenta i raona, de forma oral i escrita, els seus propis punts de vista sobre l'ésser humà, des de la filosofia i sobre diferents temàtiques filosòfiques relacionades amb el sentit de l'existència humana. 8.2. Coneix les teories filosòfiques sobre la relació : monisme, dualisme, emergentisme, i argumenta sobre aquestes teories comparant semblances i diferències de forma col·laborativa.

Bloc 6. La racionalitat pràctica.

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge.
BL6.1. Identificar l'especificitat de la raó en la dimensió pràctica, en tant que orientadora de l'acció humana, reconeixent l'objecte i funció de l'ètica.	CSC	1.1. Reconeix la funció de la racionalitat pràctica per dirigir l'acció humana, si bé reconeix els seus vincles ineludibles amb la raó teòrica i la intel·ligència emocional.
BL6.2. Explicar les principals teories ètiques sobre la justícia, la felicitat i el desenrotllament moral, com a base del desenrotllament integral del ser humà.	CSC CEC	1.2. Explica l'origen de l'ètica occidental en el pensament grec i contrasta, de forma raonada, la concepció socràtica amb la dels sofistes.
BL6.3. Explicar la funció, les característiques i els principals interrogants de la filosofia política.	CSC	2.1. Explica i raona l'objecte i la funció de l'ètica.
BL6.4. Enumerar les principals teories i conceptes filosòfics que han estat en la base de la construcció de la idea d'estat, i distingint fonamentalment els conceptes de legalitat i legitimitat.	CSC	3.1. Expressa de forma crítica les argumentacions de les principals teories ètiques sobre la felicitat i la virtut, raona les seves pròpies idees i aporta exemples del seu compliment o no.
BL6.5. Argumentar sobre la importància de la forma de preguntar radical pròpia de la filosofia i sobre l'aplicació que pot tindre la reflexió moral en la societat civil, la política, l'activitat empresarial i les ciències de la salut, subratllant les respostes que pot oferir a les problemàtiques inherents a estos camps.	CSC CAA SIEE	3.2. Expressa de forma crítica les argumentacions de les principals teories ètiques sobre la Justícia, raona les seves pròpies idees i aporta exemples del seu compliment o no. 3.3. Analitza textos breus d'alguns dels filòsofs representants de les principals teoritzacions ètiques i

<p>BL6.6. Dissertar de forma oral i escrita, utilitzant informació obtinguda en diverses fonts, sobre la utilitat del pensament utòpic justificant de forma reflexiva i crítica les pròpies posicions.</p> <p>BL6.7. Analitzar críticament fragments de textos sobre la reflexió filosòfica sobre la moral i la relació de l'ètica amb l'activitat cívica, la política, l'activitat empresarial i el progrés de la medicina actual, evidenciant el paper potenciador de l'anàlisi, la reflexió i el diàleg.</p> <p>BL6.8. Justificar la funció del raonament filosòfic en general i ètic en particular, i també la importància de la comunicació, per a proposar alternatives, projectar idees innovadores, avaluar el ja experimentat, i com a mitjà de desenrotllament del ser humà i les societats.</p> <p>BL6.9. Reconèixer la funció axiològica de l'ètica per a establir un sistema de valors que permeti millorar la societat civil, el quefer polític, el clima laboral i l'activitat empresarial, i també la investigació mèdica i la pràctica de la medicina, gràcies a l'ús d'una raó crítica que impulse l'avanç dels projectes personals i col·lectius.</p>	<p>CCLI CSC</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CSC CMCT</p>	<p>sobre el desenvolupament psicològic moral de l'individu.</p> <p>3.4. Utilitza amb rigor termes com ara ètica, moral, acció moral, autonomia, responsabilitat, convenció moral, maduresa moral, virtut moral, subjectivisme, relativisme i universalisme moral, utilitarisme, deure moral, ètica de màxims, ètica de mínims, consens, justícia, eudemonisme, hedonisme, emotivisme i utilitarisme.</p> <p>4.1. Identifica la funció, les característiques i els principals interrogants de la filosofia política.</p> <p>4.2. Utilitza amb rigor conceptes com ara democràcia, Estat, justícia, dret, drets naturals, Estat democràtic i de dret, legalitat, legitimitat, convenció, contractualisme, alienació, ideologia i utopia, entre altres conceptes clau de la filosofia política.</p> <p>5.1. Explica de forma coherent els plantejaments filosoficopolítics de Plató, els sofistes, Maquiavel, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper o Habermas, entre d'altres.</p> <p>5.2. Analitza i reflexiona sobre la relació individu-Estat, sobre la base del pensament dels sofistes, Marx i l'Escola de Frankfurt.</p> <p>5.3. Analitza, de forma crítica, textos significatius i breus d'alguns dels autors estudiats, en els quals s'argumenta sobre el concepte d'Estat, elements i característiques.</p> <p>5.4. Valora i utilitza la capacitat argumentativa, de forma oral i escrita, com a eina contra l'arbitrarietat, l'autoritarisme i la violència.</p> <p>6.1. Reflexiona per escrit, i argumenta les seves pròpies idees, sobre les possibilitats del pensament utòpic.</p> <p>7.1. Descriu i compara els conceptes de legalitat i legitimitat.</p> <p>8.1. Explica les tesis fonamentals d'E. Cassirer sobre la capacitat simbòlica humana i les de H. Pointcaré sobre el procés creatiu.</p> <p>9.1. Comprèn i utilitza conceptes com ara estètica, creativitat, creació, símbol, signe, art, experiència estètica, mimesi, bellesa, gust, subjectivitat, judici estètic, avantguarda.</p> <p>9.2. Contrasta i relaciona algunes construccions simbòliques fonamentals en el context de la cultura occidental i analitza, de forma col·laborativa, textos</p>
--	---	---

		<p>literaris, audicions musicals i visualitzacions d'obres d'art per explicar els continguts de la unitat.</p> <p>10.1. Disserta sobre la relació i la possibilitat transformadora de la realitat humana, de la creació artística, la ciència i l'ètica.</p> <p>11.1. Coneix i descriu alguns dels elements fonamentals de la reflexió estètica sobre l'art, analitza textos significatius de filòsofs com Plató, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, Gadamer, Marcuse o Adorno, entre d'altres, i aplica les idees esmentades a l'estudi de diverses obres d'art.</p> <p>11.2. Entén el valor filosòfic de la literatura i analitza textos breus de pensadors i literats com Plató, Sant Agustí, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges o Camus, entre d'altres.</p> <p>11.3. Coneix la visió filosòfica de la música a través de l'anàlisi de textos filosòfics breus sobre la visió pitagòrica de Plató, Schopenhauer, Nietzsche o Adorno, entre d'altres, així com mitjançant audicions significatives.</p> <p>12.1. Disserta de forma clara i coherent sobre el valor de les arts per transmetre idees filosòfiques.</p> <p>13.1. Coneix i utilitza amb rigor conceptes com ara símbol, comunicació, llenguatge formal, lògica, judici lògic, raonament, demostració, discurs, eloquència, orador, retòrica, exordi, inventio, dispositio, argumentació, elocutio, compositio, actio, fal·làcia, debat, negociació, persuasió i concepte universal, entre d'altres.</p> <p>14.1 Utilitza els elements i les regles del raonament de la lògica d'enunciats.</p> <p>15.1. Comprèn i explica l'estructura i l'estil de la retòrica i de l'argumentació.</p> <p>15.2. Coneix l'estructura i l'ordre del discurs i escriu breus discursos retòrics establint coherentment l'exposició i l'argumentació.</p> <p>16.1. Construeix un diàleg argumentatiu en què demostra les seves pròpies tesis, mitjançant les regles i eines de l'argumentació.</p> <p>16.2. Distingeix un argument veraç d'una fal·làcia.</p> <p>16.3. Analitza i comenta textos breus i significatius sobre l'art de la retòrica i l'argumentació de Plató, Aristòtil, Ciceró, Quintilià i Tàcit, així com d'autors contemporanis.</p>
--	--	---

		<p>17.1. Utilitza conceptes amb sentit filosòfic i els aplica en el context empresarial: principis, saber, ordre lògic, finalitat, demostració, raonament, inducció, deducció, argumentació, sentit, significat, creativitat, diàleg, objectiu/subjectiu, emocions, globalitat, valor, entre d'altres.</p> <p>18.1 Planteja correctament els interrogants filosòfics radicals que han d'estar a la base de la creació d'un projecte, tant vital com laboral, com ara què sóc?, què faig?, per què?, per a què?, quin és el meu objectiu?, quin és el seu sentit, la seva raó de ser?, i sap argumentar la defensa de les respostes.</p> <p>19.1. Dissenya un projecte, vital o empresarial, sobre la base de la filosofia i valora la relació íntima entre els pensaments i les accions, entre la raó i les emocions, a través del diàleg, l'argumentació i el llenguatge filosòfic.</p> <p>20.1. Coneix i utilitza les eines de l'argumentació i el diàleg en la resolució de dilemes i conflictes dins d'un grup humà.</p> <p>21.1 Valora la necessitat de possibilitar tasques innovadores, valorant la funció i importància de les persones emprenedores i innovadores per a la construcció i l'avenç d'una cultura i la transformació de la realitat.</p> <p>22.1 Realitza un decàleg de valors ètics que han de regir el món laboral, i amb vista a la societat i a la naturalesa.</p> <p>23.1. Comprèn i valora la importància de la raó crítica per a l'avenç d'un projecte personal i col·lectiu.</p> <p>24.1 Valora i disserta sobre la importància del treball per desenvolupar-nos com a éssers humans, per a l'avenç d'una cultura i per transformar la realitat.</p>
--	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència en comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

b) Estratègies i instruments d'avaluació.

Estratègies:

1. Explicitar sempre de manera clara i comprensible les pautes metodològiques a utilitzar en cada tipus d'activitats i subratllar els continguts essencials a assolir.
2. Corregir en públic sempre les activitats realitzades per tal que l'alumne les pugui auto corregir i realitzar el seu propi procés d'avaluació.
3. Afavorir i incentivar la participació de l'alumnat en aquestes tasques de correcció per a que siguin conscients sempre del seus encerts i els seus errors.
4. Realització de diferents treballs per ser avaluats durant l'avaluació per tal que l'alumne pugui anar veient el seu progrés educatiu.
5. Revisar de manera general, i personalitzada si s'escau, aquelles treballs, controls o exàmens que l'alumne realitzi, amb la inclusió d'anotacions indicatives per part del professor, que assenyalen aquells punts o continguts que han estat satisfactòriament expressats i recollits i aquells que presenten deficiències.
6. Revisar el —Quadern de treball de l'alumne per tal de veure, de manera global, quin és el seu progrés i quines són les seues mancances.
7. Indicar l'alumne/a, quan es cregui oportú, que reelabore, després d'haver-li donat les pautes oportunes, aquells treballs que presenten deficiències.

Instruments d'avaluació: *Proves escrites, dissertacions i comentaris de text. Lectura i treballs generals sobre obres de filosofia. Participació a classe. Col.laboració amb el grup de treball cooperatiu.*

- Exàmens escrits i orals: Permeten avaluar alguns dels criteris proposats. No sols els que es refereixen a continguts sinó que permet a més veure el nivell de comprensió lectora, capacitat expositiva i argumentativa, etcètera.
- Observació del treball a classe: permet avaluar la participació i implicació de l'alumne en l'entorn, així com les actituds i les dificultats que este mostra.
- Treball a casa i tasques: Permet avaluar la capacitat de buscar informació, processar-la i comprendre-la així com d'exposar-la.
- Treballs grupals: Inclourien exposicions i debats encara que estos puguin desenrotllar-se

de manera individual. Permeten avaluar el treball en equip i el respecte pels altres.

- Lectures i textos: Estes dos facetes no sols permeten avaluar la capacitat de comprendre i desenrotllar idees sinó que permet avaluar també els continguts.
- Actitud a classe: Gran part dels objectius de la matèria fan referència a les actituds que han de presentar els alumnes. Donat l'escàs temps amb què es compta, l'observació a classe és una eina necessària però insuficient. No es tracta de controlar la conducta sinó d'observar si l'alumne desenrotlla actituds positives i actives respecte a la matèria.
- Quadern individual de l'alumne/a. És un bon instrument per a valorar el treball diari, ja que permet detectar tant els encerts com les insuficiències, errors i elements poc treballats. En ell podem valorar aspectes com ara: la correcció i coherència en l'expressió escrita, tècniques de treball desenrotllades (anàlisi, comentaris, síntesi, investigacions, etc.), l'orde en la seua presentació, etc.

b) Criteris de qualificació.

La nota trimestral serà la suma dels percentatges següents:	
25 % Examen (a la puntuació de la prova es descomptaran 0,1 punts per cada falta d'ortografia, fins a un màxim d'1 punt)	
65 % Treball (apunts, activitats, quadern de classe, controls de lectura, activitats complementàries, etc.)	
10 % Actitud	

La **nota final** s'obtindrà a partir de la **mitjana de les tres avaluacions**.

Cal entendre per :

Treball a classe i a casa. Es valorarà :	Actitud. Es valorarà:
<ul style="list-style-type: none"> • Apunts • Activitats • Quadern de classe (ha d'incorporar les correccions realitzades a l'aula, ha d'estar completa) • Controls de lectura. • Treballs orals i/o escrits. • Entrega de les tasques i els treballs en la data indicada. • Tindre cura i portar el material a 	<ul style="list-style-type: none"> • Assistència i puntualitat. • Mostrar respecte, tolerància i solidaritat amb l'alumnat i professorat. • Atenció a les explicacions. • Participació. • Intervencions pertinents i respectuoses tant en els debats com al dirigir-se als seus companys o al professor/a. • Preguntar i demanar aclariments. • Fixar-se en la correcció realitzada pel

classe. • Realitzar els deures quan se'n manen per a casa i fer en classe la feina • Altres activitats complementàries.	professor/a i no reproduir les mateixes deficiències o errors. • Compliment de les normes establertes.
---	---

Els treballs i controls que es demanen en cada avaluació seran corregits seguint els següents apartats:

- Presentació – ordre i respecte dels terminis de lliurament-.
- Ortografia i sintaxi.
- Riquesa i adequació del vocabulari utilitzat.
- Utilització escaient de vocabulari específic ètic-filosòfic.
- Grau de correcció i complexitat de l'argumentació i del contingut del que es diu.
- Capacitat de síntesi i/o anàlisi del material proporcionat.
- Utilització i aprofitament del material presentat o buscat sense repetir-lo textualment.
- Aportacions de reflexió personal i relació amb altres temes.

Depenent del treball demanat – comentari de text, dossier, mural, etc.-, es donarà més pes específic a alguns d'aquests aspectes.

És responsabilitat del professor/a que imparteix l'assignatura de Filosofia decidir quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses. Si bé, ha de quedar clar que la nota final s'obtindrà a partir de la mitjana de les tres avaluacions. En tot cas, per aprovar l'assignatura l'alumnat haurà de superar amb 5 punts o més sobre 10 cadascun dels anteriors apartats. Aquells alumnes que no es presenten a algun examen d'avaluació hauran de justificar correctament la falta d'assistència per a poder repetir-los-el, en cas contrari perdran el dret a l'examen.

d) L'alumnat amb alguna avaluació suspesa.

El professor/a que imparteix l'assignatura decidirà quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses. Aleshores:

1. L'alumnat que haja suspès dos o més avaluacions, realitzarà una prova de la matèria de tot el curs i/o treball d'un tema, llibre de lectura...
2. En un trimestre suspès amb una nota de 4, es farà la mitjana amb les altres avaluacions aprovades. Però si la nota del trimestre suspès és inferior a 4, l'alumnat recuperarà el trimestre corresponent.

e) Pèrdua del dret a l'avaluació contínua:

Aquell alumnat que haja falta un percentatge superior al recollit al Reglament de Règim

Interior de les classes de manera injustificada perdrà el dret a l'avaluació contínua. Això significa que l'alumne deurà de realitzar una prova única de tota la matèria de l'avaluació que representarà el 100% de la nota. Aquesta prova serà realitzada en la darrera quinzena del mes de maig. Si la pèrdua del dret a l'avaluació contínua es relativa a la 1^a o 2ª avaluació aquestes seran avaluades com a insuficients en el butlletí de notes i actes corresponents.

f) Avaluació extraordinària

Els alumnes que atenent als criteris enumerats no hagen aprovat al juny, realitzaran la prova extraordinari de juliol composta de:

- Qüestions relatives als continguts mínims ressenyats.
- Comentari de text i/o redacció filosòfica (semblants als realitzats al llarg del curs)
- Lectures i treballs no realitzats o suspesos durant el curs.

5.1.7. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

a) Metodologia general i específica

Tal i com ja hem dit en anteriors apartats el currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyament i aprenentatge.

La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos seleccionats dels autors/es i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són:

- a) Interacció i aprenentatge, l'objectiu últim del qual és que totes i tots els alumnes sense exclusió, adquireixen els millors aprenentatges possibles.
- b) Aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària.
- c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que assegurin la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn.

- d) Didàctica específica de l'àrea, siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat, els recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible. Però també és necessari treballar l'expressió oral. Treballs individuals o en grup que requerisquen una exposició, debats, etc.

Podem concloure doncs que la nostra metodologia pretén inspirar-se en els principis de la psicologia evolutiva: es tracta de concebre el procés d'ensenyament i aprenentatge no com una mera memorització mecànica per part de l'alumne d'unes informacions transmeses pel professor, sinó com un procés mitjançant el qual l'alumne aprèn a reflexionar i a treballar de manera autònoma i crítica a través d'una assimilació real d'uns determinats continguts i competències, partint sempre de la base que aprenentatge i desenvolupament estan inseparablement units, ja que el segon propicia el primer. Concretament, per aconseguir semblant objectiu es tindran en compte els següents principis didàctics:

- 1.-La necessitat de partir sempre del nivell de desenvolupament de l'alumne. Aquest principi té en compte tant el nivell de desenvolupament psicològic i cognitiu de l'alumne com els seus coneixements previs.
- 2.-L'aprenentatge significatiu: l'alumne ha d'entendre el que estudia i relacionar tots els continguts que assimila amb el pensament autònom i crític i amb les competències bàsiques.
- 3.-El foment de l'autonomia: l'alumne ha d'aprendre a aprendre. Això implica la capacitat per adquirir estratègies cognitives de planificació i autoregulació.
- 4.-La problematització: l'alumne ha de problematitzar i modificar els seus esquemes de coneixement previs.
- 5.-La implicació: l'alumne ha d'adoptar una actitud activa en el seu procés d'aprenentatge, sense limitar-se a memoritzar i a repetir les explicacions del professor. Aquest últim ha d'actuar com possibilitador i dinamitzador del procés.

c) Activitats i estratègies d'ensenyança aprenentatge.

Dissenyar una seqüència didàctica, a través de la qual es pretén que l'alumne aprengui de forma activa, és molt important conèixer diferents aspectes sobre el domini cognitiu que categoritza i ordena les habilitats de pensament (taxonomia de Bloom), i que és clau per estructurar i comprendre un procés d'aprenentatge. Tot procés d'aprenentatge parteix de les habilitats de pensament bàsiques (recordar i comprendre) però cal assegurar que l'alumne assoleix les habilitats intermèdies (aplicar i analitzar) i arribi a les habilitats de pensament més complexes (avaluar i crear). Per aquest motiu, cal tenir en compte les habilitats de pensament en el disseny d'activitats competencials, ja que l'adquisició d'aquestes habilitats és per a tota la vida. Segons el grau d'implicació de l'alumne en la seqüència didàctica, el grau de construcció del coneixement també varia —a més

implicació, més aprenentatge—, cosa que facilita que els aprenentatges siguin més transferibles, permanents, productius i funcionals.

En síntesi, quan es dissenyen activitats d'aula, és útil tenir en compte els aspectes següents:

- Que plantegin preguntes o problemes en situacions de la vida quotidiana que s'han de resoldre integrant coneixements diversos; no s'han de limitar, per tant, a un sol àmbit de coneixement.
- Que tinguin una finalitat clara i coneguda pels alumnes que els permeti anticipar i orientar les accions que han de dur a terme per resoldre la qüestió plantejada. A partir de la reflexió, el raonament i la comunicació, els alumnes prenen consciència del que aprenen i de com ho aprenen. Això els permet autoavaluar-se.
- Que parteixin dels coneixements assolits, que promoguin una ampliació dels aprenentatges, que afavoreixen l'autonomia i que es desenvolupin amb diferents ritmes i estils d'aprenentatge.
- Que es refereixin a contextos propers i/o socialment rellevants que involucrin els alumnes, facin emergir les seves idees i els resultats obtinguts els siguin significatius.
- Que permetin una gestió d'aula que afavoreixi la interacció i el diàleg per mitjà de diferents tipus d'agrupament (individual, en parelles, en petits grups...).
- Que es plantegin en forma de preguntes que no es puguin resoldre reproduint el coneixement (d'un llibre o d'Internet), sinó que siguin investigables; és a dir, que incentivin l'interès de l'alumne per comprendre i interpretar el món, construir models científics, experimentar...
- Que facilitin diferents nivells de resposta dels alumnes als problemes plantejats.
- Que permetin a l'alumne treballar amb diferents llenguatges (oral, escrit, gràfic, simbòlic, plàstic, corporal, audiovisual, multimèdia...) i activar la creativitat.
- Que promoguin que els alumnes apliquin amb eficàcia allò que aprenen i que transfereixin els aprenentatges a noves situacions, així com que posin en pràctica els valors i les normes de convivència.

5.1.8 ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS.

Les mesures a adoptar pel professorat per a atendre als alumnes en la seua diversitat seran les següents:

- Programar seqüencialment continguts globalitzadors, bàsics i complementaris (conceptuals, procedimentals i actitudinals), definint activitats graduades (inicials, centrals, culminants i complementàries) i amb referència a uns criteris d'avaluació determinats, adequats i assequibles a l'alumnat, i utilitzar materials curriculars variats.
- Realitzar una avaluació inicial (setembre/octubre) com a punt de partida necessari per a ajustar les programacions a les característiques dels alumnes (a les seues diferents capacitats, interessos i motivacions), al mateix temps que es col·labora amb el Dep. Orientació. en la identificació i valoració d'aquells alumnes que requereixen una resposta educativa més específica (ACIS...).

- Programació de les activitats de reforç i recuperació, especialment dirigides als alumnes que presenten dificultats d'aprenentatge o promocionen de curs amb avaluació no positiva en una o diverses de les àrees instrumentals de matemàtiques, valencià i castellà. El professor de reforç es coordinarà amb el professor d'aquestes àrees en el grup de referència, per a valorar (trimestralment, abans de cada sessió d'avaluació) els procediments seguits i els instruments utilitzats i, si és procedent, modificar-los.
- Organitzar activitats que afavorisquen el coneixement, respecte i valoració de la diversitat social i cultura.

Les estratègies metodològiques a utilitzar:

- Presentar els continguts de forma recurrent i circular.
- Elaborar síntesi i realitzar posades en comú i repassos.
- Realitzar activitats globalitzadores a llarg termini (tallers, projectes de treball...), individualment o en grup cooperatiu, la qual cosa afavorirà la consecució de diferents tipus d'objectius i possibilitarà que els alumnes treballen a ritmes i nivells diferents.
- Alternar períodes de treball individual amb altres en xicotets grups o parelles.
- Utilitzar mètodes que afavorisquen la interacció i comunicació entre tots.
- Seguiment diari, mensual i trimestral del professor dels alumnes amb dificultats, oferint-los ajuda i fent-los conscients dels seus progressos.
- Utilitzar material didàctic pràctic, normalitzat i pròxim als seus interessos: audiovisuals, ordinador, revistes, còmics...
- Proposar activitats obertes (perquè cada alumne les realitze segons les seues possibilitats) i amb una gradació de dificultat (suport, reforç, aprofundiment).

5.1.9.ELEMENTS TRANSVERSALS

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la comprensió i expressió oral, a l'expressió escrita, la comunicació audiovisual, les TIC i l'emprenedoria, i per descomptat els que es refereixen a la igualtat entre homes-dones i la prevenció i resolució de conflictes. A més es tracten de manera explícita elements transversals com el desenvolupament sostenible, els riscos de l'explotació humana, les amenaces per al medi ambient de determinades actuacions i els perills de l'ús indiscriminat de les TIC.

a) Foment de la lectura

Tant els llibres de lectura, com la lectura de premsa o el comentari de textos breus són una eina important dins de la didàctica de l'educació cívica, permeten el desenvolupament de la comprensió lectora i milloren aspectes com la redacció o l'ortografia. Per tal que aquest objectiu es complisca és necessari potenciar el plaer de la lectura. Per això, és imprescindible fer una

selecció adequada dels llibres o textos, usar la literatura, llegir en veu alta tant el professor/a com l'alumnat, incorporar a l'aula lectures suggerides pels estudiants, realitzar controls de lectura creatius, etc.

A l'etapa de batxillerat es proposaran les següents lectures voluntàries:

- “Las cuestiones de la vida”, Fernando Savater
- “El radiofonista pirado”, C. Sánchez Alcón
- “La maldición de Copérnico”, P. Vandenberg.
- “El salón dorado”, J.L. Corral: *Novela de misterio, de nuevo, y deducción lógica.*
- “El mundo de Sofía”, Jostein Gaarder
- “El misterio del solitario”, Jostein Gaarder
- “El viaje de Teo”, C. Clemente: *Introduce la historia de las principales religiones contada por un niño que hará un espectacular viaje por el mundo con su tía.*
- “El nombre de la rosa”, Umberto Eco
- “Los renglones torcidos de Dios”, T. Luca de Tena
- “El perfume”, P. Süskind
- “La leyenda dorada de la filosofía”, F. Giménez Gracia: *Introduce la historia de la filosofía a través de las circunstancias en las que murieron algunos de sus protagonistas.*
- “Los papalagi”, Tuivai de Tiavea: *Curioso testimonio del jefe de una tribu samoana del siglo XIX, que escribió unas cartas a su pueblo describiendo su viaje a Europa.*
- “La caverna de las ideas”, J. Carlos Somoza: *De nuevo una novela de misterio, con un paralelismo claro ahora con la teoría de las Ideas de Platón.*
- “Una investigación filosófica”, Ph. Kerr: *Es una novela de misterio con toques de filosofía.*
- “El infierno digital”, Ph. Kerr: *Es una historia de ciencia ficción sobre un edificio que atrapa a sus ocupantes.*
- “El extranjero”, A. Camus: *Una novela clásica del existencialismo que aborda la angustia vital del que se siente extranjero de sí mismo.*
- “Cándido”, Voltaire: *Uno de los más famosos filósofos de la Ilustración narra una historia que ironiza sobre la máxima de Leibniz que afirma que “vivimos en el mejor de los mundos posibles” a través de las circunstancias dramáticas a las que se enfrenta una y otra vez su protagonista.*
- “El árbol de la ciencia”, Pío Baroja
- “Platón y un ornitorrinco entran en un bar”, T.Cathcart y D. Klein: *Obra de divulgación filosófica que juega con la filosofía y el humor.*
- “Filosofía para bufones”, Pedro Glez. Calero: *Introduce los temas de la filosofía de un modo ingenioso y atractivo.*

- “El collar del Neandertal”, Juan Luís Arsuaga: *El pulso entre neandertales y cromañones, los hombres actuales, duró miles de años. Los neandertales eran humanos, pero no desarrollaron nuestra especialización extrema en la producción de símbolos.*
- “El enigma de la esfinge” Juan Luís Arsuaga: *La fascinante historia de nuestra evolución como especie en el contexto de la evolución de la vida en la tierra.*
- “La especie elegida”, Juan Luís Arsuaga: *¿Es el hombre «la especie elegida»? ¿Es, por el contrario, un accidente, el resultado del azar? ¿Qué fue antes, un ser bípedo o un ser inteligente? ¿Desde cuándo hablan los seres humanos? ¿Eran monógamos nuestros antepasados, cómo vivían, de qué se alimentaban? Este libro da respuesta a estas y a muchas otras preguntas acerca de nuestros orígenes.*
- “¿Qué es esa cosa llamada ciencia?”, Alan F. Chalmers
- “Política y cultura a finales del siglo XX”, Noam Chomsky: *La televisión y la prensa son un instrumento de aislamiento y manipulación. Los medios de comunicación modernos controlan nuestro pensamiento y nuestra opinión, nos mantienen aislados frente al televisor sin posibilidad de que nos unamos para construir un mundo mejor.*
- “El origen de las especies”, Charles Darwin
- “El origen del hombre”, Charles Darwin
- “El diablo de los números”, Hans M. Enzensberger
- “¿Cómo se llama este libro?”, Raymond Smullyan
- “El hombre en busca del sentido” Victor E. Frankl
- “El malestar de la cultura”, Sigmund Freud
- “La interpretación de los sueños” Sigmund Freud
- “El porvenir de una ilusión” Sigmund Freud
- “El miedo a la Libertad” Eric Fromm *El hombre moderno, a pesar de su libertad, vive aislado y lleno de ansiedades y miedos.*
- “Ética y psicoanálisis” Eric Fromm
- “Te amo”, Francesco Alberoni: *Teoría completa sobre los diferentes tipos de amor y por qué elegimos a las personas de las que nos enamoramos.*
- “El enigma y el espejo” Jostein Gaarder.
- “El misterio del solitario” Jostein Gaarder:
- “Historia del tiempo” Stephen Hawking: *el profesor Hawking ha escrito este libro maravilloso y sencillo que, incluyendo increíbles imágenes, pone al alcance del común de los mortales los grandes misterios del mundo y de la vida.*
- “Diario de un joven aristotélico”, Francisco Lapuerta Amigo
- “La mujer en el siglo XX” Julián Marías
- “La inteligencia fracasada” José Antonio Marina.

- “Más Platón y menos Prozac” Lou Marinoff:
- “Utopía” Thomas Moro
- “Emilio”, Jean-Jacques Rousseau.
- “Los problemas de la filosofía” Bertand Russell:
- “La caverna” José Saramago: *Una pequeña alfarería, un centro comercial gigantesco. Un mundo en proceso de extinción, otro que crece y multiplica la ilusión engañosa. Todos los días hay profesiones que se tornan inútiles, tradiciones que pierden sentido, sentimientos que se convierten en sus contrarios. Una familia de alfareros comprende que ha dejado de serle necesaria al mundo. Con esta novela el autor deja escrita su visión del mundo actual.*
- “La nausea” Jean-Paul Sastre
- “Walden dos”, B.F. Skinner:
- “El asesinato de Sócrates”, Marcos Chicot
- “El asesinato de Pitágoras”, Marcos Chicot.
- “El hereje y el cortesano”, Mathew Stewart
- Hannah Arendt: Eichmann en Jerusalem.
- Hannah Arendt: La condición humana.
- Primo Levi: Los hundidos y los caídos.
- El diario de Anna Frank.
- John Boyne: El niño del pijama de rayas.
- George Orwell: 1984.
- Aldous Huxley: Un mundo feliz.
- “Apología de Sócrates”, Platón: *Versión platónica del discurso de defensa de Sócrates ante el tribunal de justicia ateniense que lo condenó a muerte. Platón la escribió en su juventud, e incluso se piensa que es su primera obra.*
- “Fedón”, Platón: *es un diálogo platónico que se ambienta en las últimas horas de vida de Sócrates, antes de ser ejecutado. Platón utiliza este marco para exponer sus ideas de madurez, la teoría de las Ideas, la teoría de la reminiscencia y la teoría de la metempsicosis (reencarnación), como elementos de una discusión sobre la inmortalidad del alma.*
- “Fedro”, Platón: *es un diálogo platónico de fecha posterior a La República, Se lo considera uno de los más bellos y poéticos en la producción de Platón, especialmente sus descripciones del enamoramiento.*
- “El Banquete”, Platón: *es un diálogo platónico compuesto hacia 380 a. C. que versa sobre el amor. Esta obra, junto al Fedro, conformó la idea de amor platónico.*

- “Confesiones”, San Agustín: *El libro habla sobre su juventud pecadora y de cómo se convirtió al cristianismo. Es ampliamente aceptada como la primera autobiografía occidental jamás escrita, y se convirtió en un modelo para otros escritores cristianos de los siguientes siglos.*
- “El príncipe”, Nicolás Maquiavelo: *Esta obra ha pasado a la historia del pensamiento por constituir el arranque de la reflexión teórica sobre los orígenes del poder y la estructura del mismo.*
- “Discurso del método”, René Descartes: *es la principal obra escrita por René Descartes y una obra fundamental de la filosofía occidental con implicaciones para el desarrollo de la filosofía y de la ciencia. Constituye una autobiografía intelectual en la que Descartes pone en duda todos los conocimientos aprendidos a lo largo de su educación y propone un nuevo método para llegar a un saber que sea seguro.*
- “Sobre la paz perpetua”, Immanuel Kant: *El objetivo de este tratado es encontrar una estructura mundial y una perspectiva de gobierno para cada uno de los estados en particular que favorezca la paz. Kant no espera que los hombres puedan volverse más buenos, sino que cree posible construir un orden jurídico, que coloque la guerra como algo ilegal.*
- “¿Qué es la ilustración?” Immanuel Kant: *La minoría de edad estriba en la incapacidad de servirse del propio entendimiento, sin la dirección de otro. Uno mismo es culpable de esta minoría de edad cuando la causa de ella no yace en un defecto del entendimiento, sino en la falta de decisión y ánimo para servirse con independencia de él, sin la conducción de otro. ¡Sapere aude! ¡Ten valor de servirte de tu propio entendimiento! He aquí la divisa de la ilustración.*
- “Fundamentación de la metafísica de las costumbres”, Immanuel Kant: *es la primera obra moral importante del filósofo. La base de la obra es lograr el estudio de la moralidad pura, dejando de lado cualquier principio empírico y asentando la moralidad en la buena voluntad, que sería lo único bueno sin restricciones.*
- “Así hablo Zaratustra”, Friederich Nietzsche: *La obra contiene las principales ideas de Nietzsche, expresadas de forma poética: está compuesta por una serie de relatos y discursos que ponen en el centro de atención algunos hechos y reflexiones de Zaratustra, personaje inspirado en el fundador del Zoroastrismo. Compuesta principalmente por episodios más o menos independientes, sus historias pueden leerse en cualquier orden.*
- “El crepúsculo de los ídolos”, Friederich Nietzsche: *lo que se propone aquí Nietzsche es hacer una filosofía a martillazos libre de dogmas. Se trata de una crítica salvaje a la moral, a la religión, a la filosofía y a todos los pilares de la cultura occidental.*
- “Ecce homo”, Friederich Nietzsche: *Es una autobiografía como ninguna otra. Deliberadamente provocativa, es una crónica de incesante auto-superación. Escrito en*

1888, pocas semanas antes de su descenso en la locura, el libro pasa a revisar todos los trabajos anteriores, identificando sus muchos enemigos, entre ellos Richard Wagner, el nacionalismo alemán, "hombres modernos" en general, y sobre todo el cristianismo, y a sí mismo el Anticristo. *Ecce Homo* es el resumen de una carrera filosófica extraordinaria y un último testamento del gran Nietzsche.

- “Humano demasiado humano”, Friederich Nietzsche: *Un libro para espíritus libres*. Esta obra rompe con el estilo precedente de Nietzsche. De hecho, es aquí donde ensaya por vez primera y a conciencia el uso de aforismos, cortos y penetrantes, como instrumento de escritura y comunicación de su pensamiento profundo, incisivo y a veces hasta contradictorio.
- “¿Qué es filosofía?”, José Ortega y Gasset: *La importancia del curso, ¿Qué es filosofía?* en la obra de Ortega, en cuanto a exposición de su pensamiento filosófico, es sobresaliente y su texto figurará, sin duda, entre sus libros capitales.
- “La rebelión de las masas”, José Ortega y Gasset: es uno de los libros más famosos de José Ortega y Gasset. Se comenzó a publicar en 1929 en forma de artículos en el diario *El sol*, y en el mismo año como libro. Está traducido a más de veinte lenguas debido a su carácter universal en los temas que aborda. Se analizan diversos fenómenos sociales como la llegada de las masas al pleno poderío social, el "lleno", las aglomeraciones de gente y a partir de estos hechos, analiza y describe la idea de lo que llama hombre-masa.

1r AVALUACIÓ:

- COMTE-SPONVILLE, A., Invitación a la filosofía.
- GAARDER, J., El mundo de Sofía,
- La joven de las naranjas,
- El misterio del solitario
- BEERBOHM, M. El farsante feliz.
- CARROLL L., Alicia a través del espejo,
- CATHCART T., Platón y un ornitorrinco entran en un bar
- CAVALLÉ, M., La filosofía recobrada. Filosofía como terapia.
- FEARN N., “El filósofo en zapatillas”,
- FISHER R., El caballero de la armadura oxidada,
- GONI C., Las narices de los filósofos,

- GRAD M., La princesa que creía en cuentos de hadas,
- INFANTE E., Filosofía en la calle.
- KERR Una investigación filosófica.
- IRWIN W., Los Simpson y la filosofía.
- Juego de tronos y la filosofía
- LYOTARD, Jean-François (1964), ¿Por qué filosofar?,
- ONFRAY M., Antimanual de Filosofía,
- “Las sabidurías de la antigüedad. Contrahistoria de la filosofía,”
- ORTEGA Y GASSET J., ¿Qué es la Filosofía?,
- SAVATER F, Apología del sofista,
- Historia de la filosofía sin temor ni temblor
- SIERRA I FABRA, J. Lágrimas de sangre.
- TEICHMAN, J. y EVANS, K. C. (1991), Filosofía: una guía para principiantes.

2na AVALUACIÓ:

- AYALA F.J., ¿Soy un mono?,
- CRUZ M., Amo luego existo
- DAMASIO A., Y el cerebro creó al hombre,
- El error de Descartes.
- FROMM E., La condición humana actual,
- GROS F., Andar una filosofía
- HARARI Y.N., De animales a dioses,
- Homo deus.
- HESSE H., Siddharta,
- MARINA J.A., Teoría de la inteligencia creadora,
- Ética para náufragos
- MUÑOZ, J. Prohibido Pensar,

- Good bye Platón.
- NARDONE G., Pienso luego sufro.
- PINKER S., ¿Cómo funciona le mente?
- PÍO BAROJA, El árbol de la ciencia,
- PLATÓN, El banquete,
- PUNSET E.: “Por qué somos como somos”,
- “Y el alma está en el cerebro. Radiografía de la máquina de pensar”,
- El viaje al poder de la mente.

3ra AVALUACIÓ:

- AGUSTÍN DE HIPONA, La Ciudad de Dios,
- ARISTÓTELES., Política,
- ATWOOD, M., El cuento de la criada,
- BRADBURY R., Fahrenheit 451,
- CAMPANELLA, T., Ciudad del Sol,
- ENDE M., Momo,
- La historia interminable,
- HOBBS T., Leviatán
- HUXLEY A., Un mundo feliz,
- KANT I., Hacia la paz perpetua
- LEVI-STRAUSS C; Raza y Cultura.
- MAQUIAVELLO, El Príncipe,
- MARVIN, H., Vacas, cerdos, guerras y brujas
- MORO T., Utopía,
- ORTEGA Y GASSET, La rebelión de las masas
- ORWELL G., - 1984,
- Rebelión en la granja,

- PLATÓN, La República,
- La Ley
- ROTH V., Divergente
- ROUSSEAU J.J., El contrato social,
- SARAMAGO J., Ensayo sobre la ceguera,
- Ensayo sobre la lucidez,
- SAVATER F., Política para Amador
- TOMÁS MORO, Utopía,
- VILARDELL BALASCH, V. Clara Campoamor, la Sufragista.
- VOLTAIRE, Cartas filosóficas.
- Contra el fanatismo,
- WEBER, M. El político y el científico,

El treball, prova escrita i/o entrevista es realitzarà en la data acordada amb cada grup per a cada trimestre, i se centrarà fonamentalment en els punts següents a desenvolupar:

1. Contraportada: breu presentació de l'autor i/o de l'obra.
2. Justificació del títol: per què creus que l'autor l'ha escollit? A què es refereix?
3. Resum del llibre per capítols.
4. Descripció dels personatges principals.
5. Final alternatiu.
6. Opinió personal.

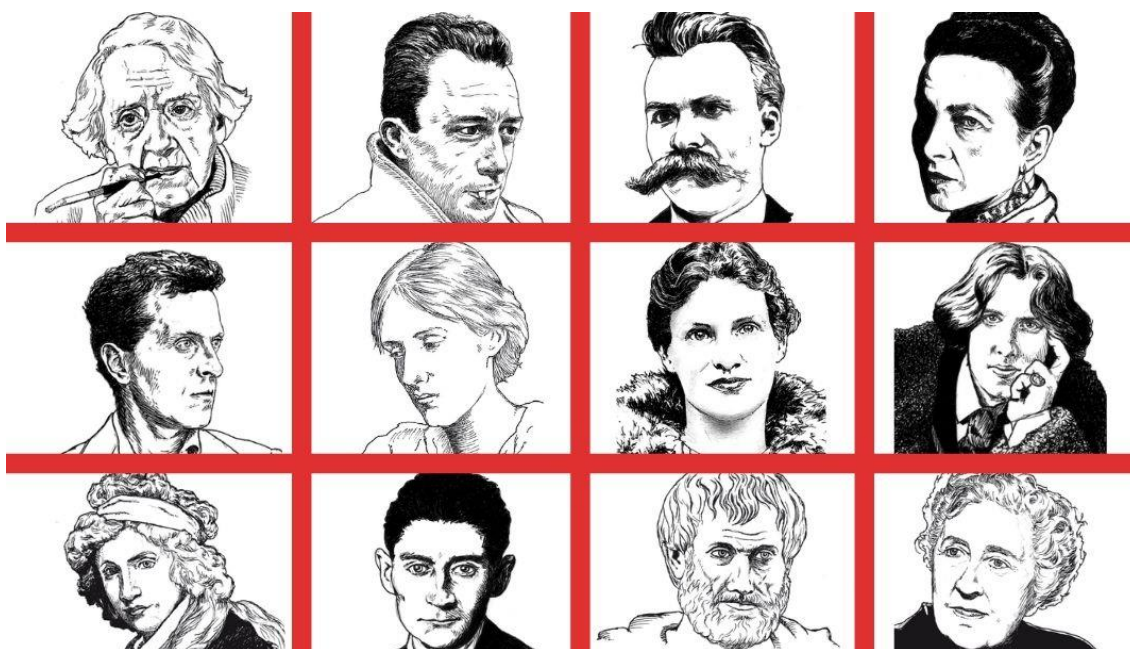
Activitats possibles després de la lectura d'un llibre:

- Ús del llenguatge periodístic: elaboració de notícies o d'un reportatge sobre els esdeveniments del llibre. Redactar una carta al director d'un diari amb la valoració que es fa de la lectura.
- Ús del llenguatge literari: canviar el final, continuar la narració.
- Ús del llenguatge del còmic. Traslladar els aspectes més importants del llibre a vinyetes.
- Ús del *collage*: amb imatges, titulars de premsa, dibuixos.
- Dramatització: representació d'un resum de l'obra.
- Identificació amb algun dels protagonistes i escriure un diari o cartes entre els personatges.

b) Utilització tecnologies

En aquesta matèria, i perquè l'alumne compregui els fenòmens tecnològics, és fonamental que sàpia treballar amb informació (obtenció, selecció, tractament, anàlisi...) procedent de diverses fonts (impreses, audiovisuals...), i no totes amb el mateix grau de fiabilitat i objectivitat. Per això, la informació, obtinguda bé en suports escrits tradicionals, bé mitjançant noves tecnologies, ha de ser analitzada des de paràmetres exigents, els que permeten la comparació exhaustiva i crítica de les fonts.

Per això, la gran majoria de les activitats que figuren en els materials de l'alumne i del professor exigeixen la utilització d'aquestes tecnologies (no de manera esporàdica, sinó habitualment), i no sols com un fi en si mateix, sinó com un instrument per a assolir algunes de les capacitats que estableixen els objectius generals de l'etapa i els específics d'aquesta matèria, i els mateixos continguts curriculars. Especialment s'utilitzaran aquestes TIC en tot allò referent a l'explicació de les tècniques de comentari de text i de dissertació.

5.2. HISTORIA DE LA FILOSOFIA

5.2.1 INTRODUCCIÓ

L'assignatura d'història de la Filosofia és una matèria troncal de modalitat per a l'opció d'Humanitats o específica per a la resta d'opcions que aquest departament didàctic de filosofia imparteix amb l'objectiu principal de promocionar l'actitud reflexiva i crítica que proporcione a l'alumnat una formació humanística que malgrat que deuria ser comuna i necessària per a qualsevol alumne/a de batxillerat en l'actualitat no ho és. Tal actitud s'aconsegueix a partir d'un aprofundiment conceptual i d'una visió històrica dels temes que s'han analitzat en el primer curs. Contribueix també a fer que l'alumne/a se n'adone de la triple funció i dimensió que es dona al pensament filosòfic, és a dir:

- la dimensió crítica i reflexiva sobre el món a partir de la reflexió de les creacions intel·lectuals generades pels “clàssics”,
- la dimensió eminentment historiogràfica de la “Història de la Filosofia”,
- i la funció articuladora en tot l'àmbit humà de la història intel·lectual i filosòfica.

Tot això sense perdre de vista també que serveix per a proporcionar als alumnes formació, maduresa intel·lectual i humana, així com els coneixements i les habilitats que els permeten, per una banda desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència, així com també capacitar a l'alumnat per a incorporar-se a l'educació superior.

D'aquesta manera l'assignatura d'història de la Filosofia es presenta com la culminació de la capacitat reflexiva que han adquirit durant la "Filosofia" de primer curs, de manera que, es tracta ara, que els alumnes puguin aprofundir conceptualment en les bases històriques analitzant els seus orígens al llarg de la història, conèixer els context de gènesi de les diferents teories, llegir i analitzar diferents fragments d'obres centrals de la filosofia.

Es tracta doncs de posar l'alumnat en contacte amb la història de les idees del pensament occidental, alhora que facilita els recursos necessaris per a la comprensió del seu desenvolupament i les relacions que es donen entre elles.

La proposta que es fa per a este curs suposa que els alumnes han adquirit les tècniques del comentari de text breu i, en conseqüència, es pretén, ara, introduir les destreses corresponents a l'anàlisi de textos més articulats, que uneixen una seqüència de problemes filosòfics diversos entre si i que resulten, per tant més vius i menys acadèmics. En este sentit, la funció del text en este curs consisteix a facilitar que el text parle per si mateix i mostre a l'alumne la relació interna que posseeixen els problemes de la filosofia. Un dels darrers objectius és aconseguir desenvolupar la capacitat de redacció i de reflexió original sobre un autor i la vigència o actualitat de les seues tesis.

5.2.2. *OBJECTIUS*

Cal advertir que : els objectius, textos i model d'exàmens d'aquesta programació estan sotmesos a possibles canvis per tal d'adequar-se a les futures pautes de la coordinació de les proves PAU d'aquest curs 2021/22.

El desenvolupament d'aquesta matèria permetrà que les alumnes i els alumnes adquireixen les capacitats següents:

1. Reconèixer i analitzar problemes filosòfics en textos de certa densitat conceptual i argumentativa, amb els quals s'estableix una relació de diàleg i d'interpretació davant la temàtica plantejada.
2. Relacionar les teories filosòfiques amb el marc històric, social i cultural en el qual són o han estat plantejades, juntament amb d'altres manifestacions de l'activitat intel·lectual humana.
3. Comprendre la relació existent entre teories i corrents filosòfics, formulades en diversos moments històrics, reconèixer la diversitat de paradigmes de racionalitat que s'han assumit

en cadascun d'aquests moments o els que s'ha assumeixen en l'actualitat, i analitzar les semblances i les diferències en la manera de plantejar els problemes i les solucions proposades.

4. Reconèixer el significat de les qüestions que han ocupat de forma recurrent les filosofies, com també la pertinença i la significació d'aquestes qüestions.
5. Descobrir la pròpia posició cultural, axiològica i científica com a formada per una història del pensament, davant la qual, d'altra banda, cal situar-s'hi d'una manera reflexiva i crítica.
6. Prendre consciència de la necessitat de comprensió plena de l'altre (text o interlocutor), com a condició de possibilitat del desenvolupament del propi punt de vista i d'una confrontació teòrica fructífera.
7. Desenvolupar estratègies d'accés a la informació filosòfica, d'hàbits de treball intel·lectual, d'anàlisi de la discursivitat racional i d'expressió verbal i escrita del propi pensament.
8. Valorar l'esforç pel rigor intel·lectual en l'anàlisi dels problemes, en l'expressió lliure de les idees i en diàleg racional davant de tota forma de dogmatisme.
9. Valorar la capacitat de la raó, especialment en la reflexió filosòfica, per regular l'acció humana individual i col·lectiva.
10. Jutjar críticament les conceptualitzacions de caràcter exclouent o discriminatori que puguin estar presents en qualsevol paradigma de racionalitat, utilitzant la potencialitat argumentativa que proporciona l'aprenentatge del discurs filosòfic.
11. Analitzar i comprendre de manera reflexiva i crítica els textos filosòfics de la Història de la Filosofia, identificar els problemes que plantegen, així com els arguments i solucions proposades.
12. Relacionar i integrar els textos filosòfics amb el seu context general històric, social i cultural, així com descobrir el valor que tenen ara per nosaltres.
13. Comprendre problemes filosòfics, utilitzar amb solvència els conceptes bàsics que apareixen als textos analitzats.
14. Reconèixer les relacions conceptuais i els camps semàntics d'afinitats i oposicions que funcionen a través de cada text.

15. Analitzar l'estructura argumental dels textos (reconeixent els principals connectors lògic-argumentals que l'autor utilitza).
16. Que l'alumne/a expose i expressi amb claredat i coherència el pensament de l'autor estudiat i els problemes que planteja i soluciona.
17. Que sàpiga utilitzar els procediments bàsics per al treball intel·lectual: anàlisi i comentari de textos, consultes a diccionari, recerca d'informació complementària, realització d'esquemes i resums, de dissertacions...)
18. Que sàpiga reflectir al quadern de classe els treballs que realitza tant a l'aula com a casa, amb ordre, pulcritud i coherència.

5.2.3. COMPETÈNCIES

a) Contribució de l'àrea de filosofia al desenvolupament de les Competències Clau.

Tal com es descriu en la LOMQE, totes les àrees o matèries del currículum han de participar en el desenvolupament de les diferents competències de l'alumnat. Aquestes, d'acord amb les especificacions de la llei, són:

1. Comunicació lingüística.
2. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.
3. Competència digital.
4. Aprendre a aprendre.
5. Competències socials i cíviques.
6. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
7. Consciència i expressions culturals.

En el projecte de Filosofia per a 2n de Batxillerat s'ha potenciat el desenvolupament de les **competències de comunicació lingüística, les competències socials i cíviques, la competència digital** molt unida a la **de aprendre a aprendre, sentit d'iniciativa i esperit emprenedor**. Evidentment, la resta de les competències també s'han considerat en aquests materials, particularment el foment de l'aprenentatge autònom (**aprendre a aprendre**). Per a aconseguir una adquisició eficaç de les competències i la seua integració efectiva en el currículum, s'han inclòs activitats d'aprenentatge integrades que permetran a l'alumnat avançar cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència alhora.

Comunicació lingüística

En la mesura que la filosofia és una disciplina fonamentalment racional, discursiva i conceptual, els estudiants hauran de practicar la comprensió textual, la definició de termes específics de la matèria, l'expressió escrita, l'adequació a certs contextos de comunicació i la comunicació oral en debats i en argumentacions a classe.

Competència digital

La competència digital es treballa fonamentalment mitjançant l'anàlisi de productes audiovisuals així com la recerca de material per aprofundir en els sistemes filosòfics més destacats de la història del pensament humà.

Aprendre a aprendre

La competència aprendre a aprendre garanteix que l'individu tingui recursos suficients per formar-se permanentment. La capacitat d'autonomia personal, d'autorregulació dels processos cognitius i de la conducta en diferents contextos, fan que aquesta competència sigui clau. La filosofia també desenvolupa aquesta competència gràcies al seu treball per aconseguir l'esperit crític i l'autonomia personal.

Competències socials i cíviques

La Història de la Filosofia contribueix poderosament a les competències socials i cíviques. Aquestes inclouen habilitats i destreses diverses que conflueixen en la necessitat que l'alumnat sàpiga interpretar els fets socials i pugui donar una resposta correcta als mateixos. Les actituds que es busquen són el diàleg, el respecte a les idees alienes, la capacitat d'arribar a acords, etc. En aquest sentit la Història de la Filosofia ajuda a cobrar consciència que no totes les idees busquen un model de societat idèntic i que, per tant, no totes tenen el mateix valor. Saber discriminar quins són les més semblants a les d'una societat democràtica i oberta és un objectiu d'una ment crítica. La competència cívica descansa en el coneixement reflexiu –crític– de conceptes com els de ciutadania, justícia, democràcia, drets civils, etc. La Història de la Filosofia il·lustra la importància d'aquests conceptes i mostra la seva evolució temporal.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

La filosofia també ajuda a desenvolupar el sentit d'iniciativa i l'esperit emprenedor dins d'un marc ètic ineludible per a una societat que vulgui guiar-se per principis que dignifiquin a l'ésser humà, defugint així de la seva reificació i mercantilització.

5.2.4. CONTINGUTS.

La matèria s'estructura en cinc blocs. El primer està dedicat als continguts

transversals, els quals són aplicables a tots els estàndards d'aprenentatge del curs. La resta dels blocs desenrotllen els continguts per períodes històrics. Així, el bloc 2 presenta la filosofia grega, en què. Plató i Aristòtil són els autors principals, i acaba amb una anàlisi dels corrents hel·lenístiques més importants. El bloc 3 està reservat a la filosofia medieval; partix del pensament d'Agustí d'Hipona i de Tomàs d'Aquino, l'alumne hi tractarà filosofies anteriors, coetànies i posteriors d'estos autors. El bloc 4 tracta la filosofia moderna i de la Il·lustració; Descartes, Hume i Kant, entre altres, són els filòsofs a qui s'hi dedicarà més temps. El bloc 5 aborda la filosofia contemporània. En este bloc final la matèria aborda el més destacat del pensament contemporani, especialment l'obra de Marx i de Nietzsche, els autors més destacats de la filosofia espanyola i les principals corrents del pensament del segle XX. Acaba el curs amb una anàlisi del més destacat del pensament postmodern i de les noves filosofies. (Fixats pel DECRET 87/2015, de 5 de juny, del Consell, el qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana)

Bloc 1: Elements transversals a l'assignatura
<p>1.1 Investigació</p> <ul style="list-style-type: none"> · Ferramentes d'aprenentatge i investigació · Lectura d'obres i textos de caràcter filosòfic <p>1.2 Anàlisi i síntesi</p> <ul style="list-style-type: none"> · El comentari de text · Aplicació de les TIC a la història de la filosofia <ul style="list-style-type: none"> · Elaboració del vocabulari · Enumeració de les tesis fonamentals de l'autor <ul style="list-style-type: none"> · Redacció i dissertació filosòfica · Contextualització dels autors <p>1.3 Diàleg</p> <ul style="list-style-type: none"> · El diàleg filosòfic i l'argumentació

Bloc 2: La Filosofia en la Grècia antiga
<p>2.1 El naixement de la filosofia a Grècia</p> <ul style="list-style-type: none"> · El pas del mite al logos · Els presocràtics <p>2.2 Plató: la primera gran síntesi filosòfica</p> <ul style="list-style-type: none"> · Sòcrates i els sofistes

- Plató i el seu context filosòfic

2.3 Aristòtil i l'hel·lenisme: l'ocàs de l'antiguitat

- Aristòtil i el seu context filosòfic
- Hel·lenisme: ètica i ciència.

Bloc 3: La Filosofia medieval

3.1 El pensament cristià medieval

- Cristianisme i filosofia
- Les relacions raó-fe

3.2 L'elaboració del pensament cristià en la patristica

- Agustí d'Hipona. L'autor i el seu context històric

3.3 La síntesi filosòfica de l'escolàstica

- L'escolàstica cristiana, la filosofia islàmica i el pensament jueu
- Tomàs d'Aquino. L'autor i el seu context filosòfic
- La crisi de l'escolàstica en el s. XIV: el nominalisme de Guillem d'Ockham

Bloc 4: La Filosofia en la modernitat

4.1 El pensament renaixentista

- La filosofia en el Renaixement: el canvi del paradigma aristotèlic
- El realisme polític de Maquiavel
- La revolució científica

4.2 Racionalisme i empirisme: el naixement de la modernitat

- Descartes. L'autor i el seu context filosòfic i antropològic
- Hume i Locke. Els autors i el seu context filosòfic

4.3 La Il·lustració: el triomf de la raó

- La Il·lustració francesa. Rousseau
- L'idealisme transcendental. Kant. L'autor i el seu context filosòfic

Bloc 5: La Filosofia contemporània

5.1 El segle XIX: el naixement d'una nova època

- Marx. L'autor i el seu context filosòfic. BL5.1. Explicar el materialisme històric de Marx i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals
- Nietzsche. L'autor i el seu context filosòfic

5.2 La filosofia del S XX

- La filosofia espanyola: Unamuno, Ortega, Zubiri
- Principals corrents del s. XX: fenomenologia-hermenèutica, filosofia analítica, Escola de

Frankfurt

5.3 Últimes tendències en la filosofia

- El pensament postmodern
- Noves filosofies: feminisme, ecologisme, pacifisme, etc.

5.2.5 UNITATS DIDÀCTIQUES: ORGANITZACIÓ I DISTRIBUCIÓ TEMPORAL

Hi ha que treballar 4 autors, d'entre 4 alternatives possibles:

Opció : 1. PLATÓN o ARISTÓTELES

Opció : 2. TOMÁS DE AQUINO o DESCARTES

Opció : 3. KANT o NIETZSCHE

Opció : 4. ORTEGA Y GASSET o SIMONE DE BEAUVOIR.

Camps Temàtics:

PLATÓ:

1. Dualisme epistemològic.
2. Dualisme ontològic. La teoria de les idees i la idea de Bé.
3. Dualisme antropològic. Teoria de la reminiscència.
4. Ètica platònica. L'intel·lectualisme moral.
5. Teoria de l'educació. Matemàtiques i dialèctica.

DESCARTES:

1. El mètode cartesià: ideal matemàtic de certesa, dubte metòdic i criteri de veritat.
2. Concepte d'idea en Descartes i els seus tipus.
3. Concepte de substància en Descartes i els seus tipus. Arguments demostratius de l'existència de Déu i del món.
4. Dualisme antropològic. Mecanicisme i llibertat.
5. Moral provisional.

KANT:

1. Anàlisi transcendental del coneixement científic.
 - 1.1. Condicions del coneixement científic.
 - 1.2. Concepció transcendental de l'a priori.

- 1.3. El gir copernicà.
2. Crítica transcendental de la metafísica.
 - 2.1. La distinció entre fenomen i noïmen.
 - 2.2. Sentit negatiu de la crítica: limitació de l'ús teòric de la raó als fenòmens.
 - 2.3. Sentit positiu de la crítica: defensa de l'ús pràctic de la raó.
 - 2.4. Metafísica, crítica i il·lustració.

NIETZSCHE:

1. «Crepuscle dels ídols»: crítica de la cultura occidental.
 - 1.1. Crítica de la moral i de la religió.
 - 1.2. Crítica del concepte de Déu. El nihilisme.
 - 1.3. El vitalisme. La voluntat de poder i el superhome.
2. «Com es filosofa a martellades»: crítica de la filosofia.
 - 2.1. Crítica de la racionalitat decadent.
 - 2.2. Ésser i esdevenir. Aparença i realitat o "veritat".
 - 2.3. Crítica del món metafísic.

S. DE BEAUVOUR

1. Hermenéutica propia del existencialismo de Beauvoir.
 - 1.1. Lectura feminista de la dialèctica hegeliana del amo y el esclavo: la mujer como la “Otra” en la sociedad patriarcal.
 - 1.2. Concepto de “sujeto situado”.
 - 1.3. Método regresivo-progresivo en el análisis de la condición femenina.
2. Problematización de la categoría “mujer”.
3. El factor cultural como factor decisivo en el análisis de las causas de la opresión de la mujer.
4. Educación y evolución colectivas para conseguir la autonomía de las mujeres y la reciprocidad de las relaciones entre hombres y mujeres.

No obstant això, cal evidenciar un problema que cada professor resolverà segon considere. En efecte, si se hi ha que impartir a classe 4 autors, només hi han 3 avaluacions. Suggereix 2 possibles estratègies de distribució temporal:

- Un repartiment equilibrat del temps entre els 4 autors a tractar.

- O bé centrar-se de manera més intensa en 3 d'ells, treballant l'altre amb una metodologia diferent, d'una manera més pràctica, amb exercicis, activitats, treballs, exposicions orals, etc.

5.2.6. AVALUACIÓ. CRITERIS D'AVALUACIÓ DE LA MATÈRIA.

a) Seqüenciació dels criteris d'avaluació en relació a la resta dels elements del currículum. (perfil competencial)

Criteris d'avaluació	Competències	Estàndards d'aprenentatge.
BL1.1. Analitzar fragments dels textos més rellevants de la història de la filosofia i d'autors representatius, i argumentar amb claredat, oralment i per escrit, les pròpies opinions sobre els problemes fonamentals de la filosofia.	CCLI, CAA, SIEE	Bloc 1. Elements transversals 1.1. Comprèn el sentit global dels textos més rellevants dels autors estudiats i hi reconeix els plantejaments que es defensen.
BL1.2. Aplicar adequadament les ferramentes i procediments del treball intel·lectual a l'aprenentatge de la filosofia, fent treballs d'organització i investigació dels continguts.	CCLI, CAA	1.2. Analitza les idees del text i hi identifica la conclusió, els conceptes i les idees rellevants, i reconeix l'estructura del text i l'ordre lògic de les seves idees.
BL1.3. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en la realització i exposició dels treballs d'investigació filosòfica.	CAA, CD	1.3. Argumenta l'explicació de les idees presents al text i les relaciona amb la filosofia de l'autor i els continguts estudiats.
BL1.4. Participar en diàlegs i debats de manera raonada, contraposant les idees pròpies amb altres posicions diferents.	CLLI, CSC	2.1. Argumenta les opinions pròpies amb claredat i coherència, tant oralment com per escrit.
BL1.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos, perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres, generant implicació en la tasca, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	SIEE	2.2. Utilitza el diàleg racional per defensar les seves opinions, valora positivament la diversitat d'idees i, alhora, es basa en els aspectes comuns.
BL2..1. Explicar l'origen de la filosofia a Grècia, enumerar-ne els conceptes i tesis principals; analitzar l'idealisme de Plató, enumerar-ne els conceptes i tesis principals i explicar la relació entre realitat i coneixement, la concepció dualista del ser humà i la dimensió antropològica i política de la virtut.	CEC, CSC	3.1. Sintetitzà correctament la filosofia de cada autor mitjançant esquemes dels seus continguts fonamentals i els classifica en els nuclis temàtics que travessen la història de la filosofia: realitat, coneixement, ésser humà, ètica i política.
BL2..2. Explicar el sistema teleològic d'Aristòtil, enumerar-ne els conceptes i les tesis principals.	CEC, CSC	3.2. Elabora llistes de vocabulari de conceptes, en comprèn el significat, els aplica amb rigor i els organitza en esquemes o mapes conceptuals, taules cronològiques i altres procediments útils per comprendre la filosofia de l'autor.
BL2..3. Reconèixer les distintes escoles ètiques		3.3. Selecciona informació de diverses fonts, bibliogràfiques i d'Internet, i reconeix les fonts fiables.
		3.4. Elabora redaccions o dissertacions, treballs de recerca i projectes que impliquin un esforç creatiu i

sorgides en l'hel·lenisme com l'epicureisme, l'estoïcisme i l'escepticisme, enumerar-ne els conceptes i les tesis principals.	CEC, CSC	una valoració personal dels problemes filosòfics plantejats en la història de la filosofia.
BL2..4. Relacionar la filosofia platònica i aristotèlica i comparar els punts en comú i les diferències respecte de la filosofia presocràtica i el gir antropològic de Sòcrates i els sofistes.	CSC, CAA	4.1. Utilitza les eines informàtiques i del web 2.0, com wikis, blogs, xarxes socials, processador de textos, presentació de diapositives o recursos multimèdia, per elaborar i presentar els treballs. 4.2. Efectua recerques avançades a Internet sobre els continguts de la recerca i decideix els conceptes adequats.
BL2..5. Relacionar la filosofia aristotèlica i comparar els punts en comú i les diferències respecte dl pensament de Plató i la física de Demòcrit.	CSC, CAA	4.3. Col·labora en treballs col·lectius de recerca sobre els continguts estudiats mitjançant eines TIC de caràcter social.
BL2..6. Comparar les similituds i les diferències entre les distintes escoles ètiques sorgides en l'hel·lenisme, com ara l'epicureisme, l'estoïcisme i l'escepticisme, i exposar la repercussió dels grans científics hel·lenístics, el context sociohistòric i cultural de l'època i la gran importància per a occident de la Biblioteca d'Alexandria.	CSC, CEC	4.4. Publica les seves opinions sobre les qüestions plantejades mitjançant eines TIC de caràcter social, i crea continguts.
BL2..7. Explicar la influència del platonisme en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de la Grècia antiga i avaluar-ne críticament el discurs.	CSC, CAA	4.5. Comenta a través de xarxes socials, fòrums, blogs, wikis o comunitats virtuals les opinions publicades sobre qüestions filosòfiques, respecta les discrepàncies i elabora argumentacions de manera constructiva.
BL2..8. Jutjar la influència de l'aristotelisme en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de la Grècia antiga.	CSC, CAA	Bloc 2. La filosofia a la Grècia antiga
BL3.1. Explicar l'origen del pensament cristià i la seua trobada amb la filosofia a través de l'enumeració dels conceptes i les idees fonamentals d'Agustí d'Hipona.	CEC, CSC	1.1. Utilitza conceptes de Plató com idea, món sensible, món intel·ligible, bé, raó, <i>doxa</i> , <i>episteme</i> , universal, absolut, dualisme, reminiscència, transmigració, <i>mimesis</i> , <i>methexis</i> , virtut i justícia, entre d'altres, i els aplica amb rigor.
BL3.2. Analitzar la síntesi de Tomàs d'Aquino, a través de les enumeració dels conceptes i idees fonamentals de l'autor.	CEC, CSC	1.2. Entén i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia de Plató, i hi analitza la relació entre realitat i coneixement, la concepció dualista de l'ésser humà i de l'estructura social, així com la dimensió antropològica i política de la virtut.
BL3.3. Descriure alguna de les teories centrals del pensament de Guillem d'Ockam i la separació de la raó i la fe.	CSC, CAA	1.3. Distingeix les respostes del corrent presocràtic en relació amb l'origen del cosmos, els conceptes fonamentals de la dialèctica de Sòcrates, el seu intel·lectualisme moral i el convencionalisme democràtic dels sofistes, el seu relativisme moral, identifica els problemes de la filosofia antiga i els relaciona amb les solucions aportades per Plató.
BL3.4. Comparar les idees fonamentals d'Agustí d'Hipona amb les d'altres pares de l'Església.	CSC, CAA	1.4. Respecta l'esforç de la filosofia de Plató per contribuir al desenvolupament de les idees i als canvis socials de la Grècia antiga i valora positivament el diàleg com a mètode filosòfic, el naixement de les utopies socials, el sentit del
BL3.5. Explicar la síntesi de Tomàs d'Aquino i relacionar-la i comparar-la amb l'agustinisme, la filosofia àrab i jueua, i el nominalisme.	CSC, CAA	
BL3.6. Relacionar el pensament d'Agustí d'Hipona i de Tomàs d'Aquino (la defensa de la llibertat, la veritat i el coneixement interior o la història) amb el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals que es van produir en l'Edat Mitjana i la reflexió crítica de Guillem d'Ockam, amb l'inici de la independència de la filosofia i el nou impuls per a la ciència moderna.	CEC, CSC	

BL4.1. Explicar el gir del pensament occidental que anticipa la modernitat que es dona en el Renaixement i insistir en el nou humanisme, en la investigació dels prejudis del coneixement de F. Bacon, en les implicacions de la revolució científica, i enumerar les tesis fonamentals del realisme polític de N. Maquiavel.	CEC, CSC	governant-filòsof o la seva defensa de la inclusió de les dones en l'educació.
BL4.2. Exposar les tesis del racionalisme de Descartes i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.	CEC, CSC	2.1. Utilitza amb rigor conceptes del marc del pensament d'Aristòtil com substància, ciència, metafísica, matèria, forma, potència, acte, causa, efecte, teleologia, lloc natural, inducció, deducció, abstracció, ànima, monisme, felicitat i virtut, entre d'altres.
BL4.3. Identificar l'empirisme de Hume i Locke i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.	CEC, CSC	2.2. Comprèn i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia d'Aristòtil, examina la seva concepció de la metafísica i la física, el coneixement, l'ètica eudemonística i la política, i les compara amb les teories de Plató.
BL4.4. Descriure els principals ideals dels il·lustrats francesos i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.	CEC, CSC	2.3. Descriu les respostes de la física de Demòcrit, identifica els problemes de la filosofia antiga i relaciona les respostes esmentades amb les solucions aportades per Aristòtil.
BL4.5. Identificar l'idealisme crític de Kant i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.	CEC, CSC	2.4. Valora l'esforç de la filosofia d'Aristòtil per contribuir al desenvolupament del pensament occidental i valora positivament el plantejament científic de les qüestions.
BL4.6. Relacionar el gir del pensament occidental en el Renaixement, la investigació del coneixement de F. Bacon, les implicacions de la revolució científica i de N. Maquiavel.	CSC, CAA	3.1 Descriu les respostes de les doctrines ètiques hel·lenístiques i identifica alguns dels grans assoliments de la ciència alexandrina.
BL4.7. Comparar les tesis fonamentals del racionalisme de Descartes, la filosofia humanista i el monisme panteista de Spinoza.	CSC, CAA	Bloc 3. La filosofia medieval
BL4.8. Relacionar les tesis fonamentals de l'empirisme de Hume i les del liberalisme polític de Locke.	CSC	1.1. Explica la trobada de la filosofia i la religió cristiana en els seus orígens a través de les tesis centrals del pensament d'Agustí d'Hipona.
BL4.9. Exposar els principals ideals dels il·lustrats francesos i aprofundir especialment en el pensament de J. J. Rousseau.	CSC	2.1. Defineix conceptes de Tomàs d'Aquino com raó, fe, veritat, Déu, creació, essència, existència, immortalitat, llei natural, llei positiva i precepte, entre d'altres, i els aplica amb rigor.
BL4.10. Comparar les tesis fonamentals de l'idealisme crític de Kant amb el racionalisme de Descartes, l'empirisme de Hume i la filosofia il·lustrada de Rousseau.	CSC	2.2. Entén i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia de Tomàs d'Aquino, distingeix la relació entre fe i raó, les vies de demostració de l'existència de Déu i la llei moral i les compara amb les teories de la filosofia antiga.
BL4.11. Explicar la influència del racionalisme i l'empirisme en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'Edat Moderna.	CSC	2.3. Discrimina les respostes de l'agustinisme, la filosofia àrab i jueva i el nominalisme, identifica els problemes de la filosofia medieval i relaciona les respostes esmentades amb les solucions aportades per Tomàs d'Aquino.
BL4.12. Explicar la importància del pensament de Rousseau i de Kant en el sorgiment de la democràcia i en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'Edat Moderna.	CSC	
BL5.2. Explicar el vitalisme de Nietzsche i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.	CEC, CSC	
BL5.3. Explicar les principals idees de la filosofia espanyola del s. XX, en especial el raciovitalisme d'Ortega i Gasset, i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.	CEC, CSC	

BL5.4. Identificar les idees de les principals corrents de pensament del s. XX, en especial l'escola de Frankfurt, la fenomenologia-hermenèutica i la filosofia analítica, i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.	CEC, CSC	2.4. Valora l'esforç de la filosofia de Tomàs d'Aquino per contribuir al desenvolupament de les idees i jutja positivament la universalitat de la llei moral.
BL5.5. Comparar el materialisme històric de Marx amb l'idealisme de Hegel i amb Feuerbach.	CEC, CSC	3.1. Coneix les tesis centrals del nominalisme de Guillem d'Ockam i la seva importància per a l'entrada a la modernitat.
BL5.6. Relacionar el vitalisme de Nietzsche amb el vitalisme de Schopenhauer.	CEC, CSC	Bloc 4. La filosofia en la modernitat
BL5.7. Confrontar el raciovitalisme d'Ortega i Gasset amb figures de la filosofia espanyola (Unamuno o Zubiri) i del pensament europeu.	CEC, CSC	1.1. Comprèn la importància intel·lectual del gir de pensament donat en el Renaixement
BL5.8. Contrastar la racionalitat dialògica de Habermas amb la filosofia crítica d'altres autors de l'escola de Frankfurt, així com amb els principals conceptes dels corrents de pensament del s. XX.	CEC, CSC	1.2. Explica les idees eticopolítiques fonamentals de N. Maquiavel i les compara amb els sistemes eticopolítics anteriors.
BL5.9. Explicar la influència del materialisme històric de Marx en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània.	CEC, CSC	2.1. Identifica conceptes del racionalisme cartesià com raó, certesa, mètode, dubte, hipòtesi, <i>cogito</i> , idea, substància i subjectivisme, entre d'altres, i els aplica amb rigor.
BL5.10. Detectar la influència del vitalisme de Nietzsche en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània.	CSC	2.2. Comprèn i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia de Descartes, analitza el mètode i la relació entre coneixement i realitat a partir del <i>cogito</i> i el dualisme en l'ésser humà, i compara aquestes teories amb les de la filosofia antiga i medieval.
BL5.11. Explicar les influències que rep Ortega i Gasset i la repercussió del seu pensament en el desenrotllament de les idees i la regeneració social, cultural i política d'Espanya.	CSC	2.3. Descriu les respostes de la filosofia humanista sobre la naturalesa humana i el monisme panteista de Spinoza, identifica els problemes de la filosofia moderna i relaciona les respostes esmentades amb les solucions aportades per Descartes.
BL5.12. Reconèixer la influència de les idees de les principals corrents de pensament del s. XX, en especial de l'escola de Frankfurt, en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània.	CSC	2.4. Estima l'esforç de la filosofia de Descartes per contribuir al desenvolupament de les idees i als canvis socioculturals de l'edat moderna i valora positivament la universalitat de la raó cartesiana.
BL5.13. Avaluat la repercussió dels filòsofs postmoderns en el pensament actual i en el desenrotllament de la cultura contemporània.	CSC, SEE	3.1. Utilitza conceptes de Hume com escepticisme, crítica, experiència, percepció, immanència, associació, impressions, idees, hàbit, contradicció, causa, creença, sentiment, mèrit, utilitat, felicitat, contracte social, llibertat i deure, entre d'altres, i els utilitza amb rigor.
		3.2. Entén i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia de Hume, distingeix els principis i elements del coneixement, respecte a la veritat, la crítica a la causalitat i a la substància i

		<p>l'emotivisme moral, i compara aquestes teories amb les de la filosofia antiga i medieval i amb el racionalisme modern.</p> <p>3.3. Coneix i explica les idees centrals del liberalisme polític de Locke, identifica els problemes de la filosofia moderna i els relaciona amb les solucions aportades per Hume.</p> <p>3.4. Valora l'esforç de la filosofia de Hume per contribuir al desenvolupament de les idees i als canvis socioculturals de l'edat moderna i jutja positivament la recerca de la felicitat col·lectiva.</p> <p>4.1. Comprèn els ideals que van impulsar els il·lustrats francesos i explica el sentit i la transcendència del pensament de Rousseau, des de la seva crítica social fins a la defensa del contracte social i la voluntat general.</p> <p>5.1. Aplica conceptes de Kant com sensibilitat, entesa, raó, crítica, transcendental, ciència, innat, judici, <i>a priori</i>, <i>a posteriori</i>, facultat, intuïció, categoria, il·lusió transcendental, idea, llei, fenomen, noumen, voluntat, deure, imperatiu, categòric, autonomia, postulat, llibertat, dignitat, persona, pau i pacte, entre d'altres, i els utilitza amb rigor.</p> <p>5.2. Entén i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia de Kant, analitza les facultats i els límits del coneixement, la llei moral i la pau perpètua, i les compara amb les teories de la filosofia antiga, medieval i moderna.</p> <p>5.3. Relaciona la teoria política de Rousseau amb les solucions aportades per Kant.</p> <p>5.4. Respecta l'esforç de la filosofia de Kant per contribuir al desenvolupament de les idees i als canvis socials de l'edat moderna, valora positivament la dignitat i la recerca de la pau entre les nacions i crítica l'androcentrisme de la raó.</p> <p>Bloc 5. La filosofia contemporània</p> <p>1.1. Identifica conceptes de Marx com dialèctica, materialisme històric, praxi, alienació, infraestructura, superestructura, forces productives, mitjans de producció, lluita de classes, treball, plusvàlua i humanisme, entre d'altres, i els utilitza amb rigor.</p>
--	--	---

		<p>1.2. Coneix i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia de Marx, examina el materialisme històric, la crítica a l'idealisme, a l'alienació a la ideologia i la seva visió humanista de l'individu.</p> <p>1.3. Identifica els problemes de la filosofia contemporània i els relaciona amb les solucions aportades per Marx.</p> <p>1.4. Valora l'esforç de la filosofia de Marx per contribuir al desenvolupament de les idees i als canvis socials de l'edat contemporània i jutja positivament la defensa de la igualtat social.</p> <p>2.1. Defineix conceptes de Nietzsche com crítica, tragèdia, intuïció, metàfora, convenció, perspectiva, genealogia, transvaloració, nihilisme, superhome, voluntat de poder i etern retorn, entre d'altres, i els aplica amb rigor.</p> <p>2.2. Entén i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia de Nietzsche, considera la crítica a la metafísica, la moral, la ciència, la veritat com a metàfora i l'afirmació del superhome com a resultat de la inversió de valors i la voluntat de poder, i les compara amb les teories de la filosofia antiga, medieval, moderna i contemporània.</p> <p>2.3. Distingeix les respostes de Schopenhauer en la seva afirmació de la voluntat, identifica els problemes de la filosofia contemporània i relaciona les respostes esmentades amb les solucions aportades per Nietzsche.</p> <p>2.4. Estima l'esforç de la filosofia de Nietzsche per contribuir al desenvolupament de les idees i als canvis socials de l'edat contemporània i valora positivament la defensa de la veritat i la llibertat.</p> <p>3.1. Utilitza conceptes com objectivisme, ciència, europeïtzació, filosofia, món, circumstància, perspectiva, raó vital, raciovitalisme, vida, categoria, llibertat, idea, creença, història, raó històrica, generació, home-massa i home selecte, entre d'altres, i els aplica amb rigor.</p> <p>3.2. Comprèn i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories fonamentals de la filosofia i de l'anàlisi social d'Ortega y Gasset i les relaciona amb postures</p>
--	--	---

		<p>filosòfiques com el realisme, el racionalisme, el vitalisme o l'existencialisme, entre d'altres.</p> <p>3.3. Respecta l'esforç de la filosofia d'Ortega y Gasset per contribuir al desenvolupament de les idees i als canvis socials i culturals de l'edat contemporània espanyola i valora positivament el seu compromís amb la defensa de la cultura i la democràcia.</p> <p>4.1. Identifica conceptes d'Habermas com coneixement, interès, consens, veritat, enunciat, comunicació, desigualtat o món de la vida i conceptes de la filosofia postmoderna com desconstrucció, diferència, cultura, text, art i comunicació, entre d'altres, i els aplica amb rigor.</p> <p>4.2. Entén i explica amb claredat, tant en el llenguatge oral com en l'escrit, les teories de la filosofia d'Habermas, distingeix els interessos del coneixement i la teoria de l'acció comunicativa i les teories fonamentals de la postmodernitat i considera la desconstrucció de la modernitat des de la multiplicitat de la societat de la comunicació.</p> <p>4.3. Identifica i reflexiona sobre les respostes de la filosofia crítica de l'Escola de Frankfurt i identifica els problemes de la filosofia contemporània.</p> <p>4.4. Estima l'esforç de la filosofia d'Habermas i del pensament postmodern per contribuir al desenvolupament de les idees i als canvis socials de l'edat contemporània, i valora positivament el seu esforç en la defensa del diàleg racional i el respecte a la diferència.</p> <p>5.1. Coneix, explica i argumenta sobre les principals tesis de filòsofs postmoderns com Vattimo, Lyotard i Baudrillard, i reflexiona sobre la seva vigència actual.</p>
--	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència en comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

b) Estratègies i instruments d'avaluació.

Estratègies:

1. Explicitar sempre de manera clara i comprensible les pautes metodològiques a utilitzar en cada tipus d'activitats i subratllar els continguts essencials a assolir.
2. Corregir en públic sempre les activitats realitzades per tal que l'alumne les pugui autocorregir i realitzar el seu propi procés d'avaluació.
3. Afavorir i incentivar la participació de l'alumnat en aquestes tasques de correcció per a que siguin conscients sempre dels seus encerts i els seus errors.
4. Realització de diferents treballs per ser avaluats durant l'avaluació per tal que l'alumne pugui anar veient el seu progrés educatiu.
5. Revisar de manera general, i personalitzada si s'escau, aquelles treballs, controls o exàmens que l'alumne realitzi, amb la inclusió d'anotacions indicatives per part del professor, que assenyalen aquells punts o continguts que han estat satisfactòriament expressats i recollits i aquells que presenten deficiències.
6. Indicar l'alumne/a, quan es cregui oportú, que reelabore, després d'haver-li donat les pautes oportunes, aquells treballs que presenten deficiències.

Instruments d'avaluació: *Proves escrites, dissertacions i comentaris de text. Lectura i treballs generals sobre obres de filosofia. Participació a classe. Col·laboració amb el grup de treball cooperatiu.*

- Exàmens escrits i orals: Permeten avaluar alguns dels criteris proposats. No sols els que es refereixen a continguts sinó que permet a més veure el nivell de comprensió lectora, capacitat expositiva i argumentativa, etcètera.
- Observació del treball a classe: permet avaluar la participació i implicació de l'alumne en l'entorn, així com les actituds i les dificultats que este mostra.
- Treball a casa i tasques: Permet avaluar la capacitat de buscar informació, processar-la i comprendre-la així com d'exposar-la.
- Treballs grupals: Inclourien exposicions i debats encara que estos puguin desenrotllar-se de manera individual. Permeten avaluar el treball en equip i el respecte pels altres.

- Lectures i textos: Estes dos facetes no sols permeten avaluar la capacitat de comprendre i desenrotllar idees sinó que permet avaluar també els continguts.
- Actitud a classe: Gran part dels objectius de la matèria fan referència a les actituds que han de presentar els alumnes. Donat l'escàs temps amb què es compta, l'observació a classe és una eina necessària però insuficient. No es tracta de controlar la conducta sinó d'observar si l'alumne desenrotlla actituds positives i actives respecte a la matèria.
- Quadern individual de l'alumne/a. És un bon instrument per a valorar el treball diari, ja que permet detectar tant els encerts com les insuficiències, errors i elements poc treballats. En ell podem valorar aspectes com ara: la correcció i coherència en l'expressió escrita, tècniques de treball desenrotllades (anàlisi, comentaris, síntesi, investigacions, etc.), l'orde en la seua presentació, etc.

d) Criteris de qualificació.

La nota trimestral serà la suma dels percentatges següents:	
90 % Examen (a la puntuació de la prova es descomptaran 0,1 punts per cada falta d'ortografia, fins a un màxim d'1 punt)	
10 % Treball (apunts, activitats, quadern de classe, controls de lectura, activitats complementàries, etc.)	

Cal entendre per :

Treball a classe i a casa. Es valorarà :
<ul style="list-style-type: none"> • Apunts • Activitats • Quadern de classe (ha d'incorporar les correccions realitzades a l'aula, ha d'estar completa) • Controls de lectura. • Treballs orals i/o escrits. • Entrega de les tasques i els treballs en la data indicada. • Tindre cura i portar el material a classe. • Realitzar els deures quan se'n manen per a casa i fer en classe la feina • Altres activitats complementàries.

La nota final s'obtindrà a partir de la mitjana de les tres avaluacions. Si sols es realitza una prova per avaluació, aquest s'adequarà al model de les proves d'accés a la Universitat. Si es

realitza, pel contrari, més d'una prova per avaluació, una d'elles podrà ser de caràcter teòric. En aquest cas, cada part de l'examen requerirà estar aprovada. A més a més l'alumnat deu presentar al llarg del trimestre alguna o varies redaccions filosòfiques dins del termini establert pel professor.

Els treballs i controls que es demanen en cada avaluació seran corregits seguint els següents apartats:

- Presentació – ordre i respecte dels terminis de lliurament-.
- Ortografia i sintaxi.
- Riquesa i adequació del vocabulari utilitzat.
- Utilització escaient de vocabulari específic ètic-filosòfic.
- Grau de correcció i complexitat de l'argumentació i del contingut del que es diu.
- Capacitat de síntesi i/o anàlisi del material proporcionat.
- Aportacions de reflexió personal i relació amb altres temes.
- Vinculació amb el contingut explicat a l'aula.

Depenent del treball demanat – comentari de text, dossier, mural, etc.-, es donarà més pes específic a alguns d'aquests aspectes.

És responsabilitat del professor/a que imparteix l'assignatura de Història de la Filosofia decidir quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses, que en tot cas estarà adaptat al model de les proves PAU. Si bé, ha de quedar clar que la nota final s'obtindrà a partir de la mitjana de les tres avaluacions. En tot cas, per aprovar l'assignatura l'alumnat haurà de superar amb 5 punts o més sobre 10 cadascun dels anteriors apartats. Aquells alumnes que no es presenten a algun examen d'avaluació hauran de justificar correctament la falta d'assistència per a poder repetir-los-el, en cas contrari perdran el dret a l'examen.

d) L'alumnat amb alguna avaluació suspesa.

El professor/a que imparteix l'assignatura decidirà quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses. Aleshores:

1. L'alumnat que haja suspès dos o més avaluacions, realitzarà un examen seguint el model de les proves PAU.
2. En un trimestre suspès amb una nota de 4, es farà la mitjana amb les altres avaluacions aprovades. Però si la nota del trimestre suspès és inferior a 4, l'alumnat recuperarà el trimestre corresponent.

e) Pèrdua del dret a l'avaluació contínua:

Aquell alumnat que haja falta un percentatge superior al recollit al Reglament de Règim Interior de les classes de manera injustificada perdrà el dret a l'avaluació contínua. Això significa que l'alumne deurà de realitzar una prova única de tota la matèria de l'avaluació que representarà el 100% de la nota. Aquesta prova serà realitzada en la darrera quinzena del mes de maig. Si la pèrdua del dret a l'avaluació contínua es relativa a la 1^a o 2ª avaluació aquestes seran avaluades com a insuficients en el butlletí de notes i actes corresponents.

f) Avaluació extraordinària

Els alumnes que atenent als criteris enumerats no hagen aprovat al juny, realitzaran la prova extraordinari de juliol seguint el model de les proves PAU.

g) Criteris de correcció de les proves model PAU

PRIMERA QÜESTIÓ

Tret que la qüestió sol·licite, excepcionalment, la reconstrucció d'un argument a partir d'un enunciat concret del text, la seua formulació invariable s'expressarà en aquests termes:

“Sintetitza les idees del text mostrant en el teu resum l'estructura argumentativa o expositiva desenvolupada per l'autor.”

En qualsevol de les dues possibles formulacions s'ha de valorar la **capacitat** per a **mostrar amb claredat l'estructura argumentativa o expositiva del text**.

D'acord amb el criteri general precedent, la síntesi que es demana com a resposta ha de mostrar que s'ha comprés:

- Quines són **les idees o els arguments principals del text**.
- Com es relacionen entre ells dins de **l'estructura** expositiva o argumentativa, per a arribar a la **tesi o conclusió general**.

SEGONA QÜESTIÓ

S'ha de valorar la **capacitat** per a **definir termes filosòfics o expressions**, analitzant-los a partir de **l'ús que se'n fa en el text**.

- La resposta ha d'incloure expressament una **definició** del terme proposat (o, si és el cas, dels dos proposats, aclarint la seua relació).

- La definició ha **d'elaborar-se a partir de la informació que ofereix el text i fent referències explícites a l'ús** que s'hi fa del terme o dels termes.
- L'explicació del terme o dels termes s'ha de **completar amb el coneixement general**

sobre ells derivat de l'estudi de la filosofia de l'autor.

TERCERA QÜESTIÓ

“Redacció sobre un tema de la filosofia de l'autor del text.”

S'ha de valorar la **capacitat** per a **desenvolupar el tema proposat centrant-se en la seua formulació concreta** i aplicant el coneixement general que es té del text complet i de l'autor que s'ha tractat a classe.

- Els **continguts** de la redacció han de **respondre a la formulació de l'enunciat**, sense digressions innecessàries i en el desenvolupament s'ha d'incloure l'explicació i la justificació de les idees exposades.
- L'**exposició** de la redacció ha de ser alhora **clara i ordenada**, i ha de **seguir l'estructura** d'una redacció filosòfica.

QUARTA QÜESTIÓ

“Comenta breument qualsevol aspecte del pensament de l'autor del text que jutges important en algun d'aquests sentits: per la seua relació amb el d'altres filòsofs, amb fets històrics rellevants (especialment si són coetanis de l'autor o tenen relació amb la seua vida) o amb trets significatius del món contemporani”

S'ha de valorar la **capacitat** per a **aplicar o relacionar el pensament de l'autor** amb qualsevol dels aspectes suggerits en la pregunta.

- Es valoraran els **continguts d'interès filosòfic** exposats.
- Es valorarà l'**originalitat** de la proposta de l'alumne i l'exposició reflexiva i justificada en què s'eviten respostes memorístiques o estereotipades.

5.2.7. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Entre les estratègies metodològiques més adequades a la seua aplicació, destaquen les següents: lectura de textos filosòfics curts, visionat de pel·lícules, comentaris de textos, lectura i reflexió sobre un llibre de lectura, solució de problemes o dilemes filosòfics i ètics, elaboració del quadern de l'alumnat, treball en equip, classe magistral, etc.

Totes aquestes estratègies metodològiques formaran part de les accions d'ensenyament aprenentatge adaptades a un alumnat concret, on es valorarà tant el procés seguit com els resultats obtinguts. No obstant això, la dinàmica general de les classes serà el treball dels materials didàctics que seran treballats de forma autònoma, a casa, per l'alumnat; a classe es treballaran els textos prèviament llegits en base a les respostes de les qüestions que sobre ell es formulen. Cal

recordar que el protagonista del procés d'aprenentatge és l'alumne, és per això que reservem al professor/a el paper d'orientador/a, que selecciona textos i qüestions, i encamina les sessions de classe per facilitar l'aprenentatge a l'alumnat.

Els mètodes que s'utilitzaran seran bàsicament:

- Comentari i anàlisi de textos.
- Activitats – qüestions al voltant dels textos treballats.
- Elaboració d'esquemes i resums
- Elaboració de redaccions filosòfiques
- Seguiment del treball diari dins un quadern de l'assignatura.

5.2.7 ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS.

Les mesures a adoptar pel professorat per a atendre als alumnes en la seua diversitat seran les següents:

- Programar seqüencialment continguts globalitzadors, bàsics i complementaris (conceptuals, procedimentals i actitudinals), definint activitats graduades (inicials, centrals, culminants i complementàries) i amb referència a uns criteris d'avaluació determinats, adequats i assequibles a l'alumnat, i utilitzar materials curriculars variats.
- Realitzar una avaluació inicial (setembre/octubre) com a punt de partida necessari per a ajustar les programacions a les característiques dels alumnes (a les seues diferents capacitats, interessos i motivacions), al mateix temps que es col·labora amb el Departament d'Orientació en la identificació i valoració d'aquells alumnes que requeresquen una resposta educativa més específica (ACIS...).
- Programació de les activitats de reforç i recuperació, especialment dirigides als alumnes que presenten dificultats d'aprenentatge o promocionen de curs amb avaluació no positiva en una o diverses de les àrees instrumentals de matemàtiques, valencià i castellà. El professor de reforç es coordinarà amb el professor d'aquestes àrees en el grup de referència, per a valorar (trimestralment, abans de cada sessió d'avaluació) els procediments seguits i els instruments utilitzats i, si és procedent, modificar-los.

- Organitzar activitats que afavorisquen el coneixement, respecte i valoració de la diversitat social i cultura.

Les estratègies metodològiques a utilitzar:

- Presentar els continguts de forma recurrent i circular.
- Elaborar síntesi i realitzar posades en comú i repassos.
- Realitzar activitats globalitzadores a llarg termini (tallers, projectes de treball...), individualment o en grup cooperatiu, la qual cosa afavorirà la consecució de diferents tipus d'objectius i possibilitarà que els alumnes treballen a ritmes i nivells diferents.
 - Alternar períodes de treball individual amb altres en xicotets grups o parelles
 - Utilitzar mètodes que afavorisquen la interacció i comunicació entre tots.
 - Seguiment diari, mensual i trimestral del professor dels alumnes amb dificultats, oferint-los ajuda i fent-los conscients dels seus progressos.
 - Utilitzar material didàctic pràctic, normalitzat i pròxim als seus interessos: audiovisuals, ordinador, revistes, còmics...
- Proposar activitats obertes (perquè cada alumne les realitze segons les seues possibilitats) i amb una gradació de dificultat (suport, reforç, aprofundiment).

5.2.8.ELEMENTS TRANSVERSALS

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la comprensió i expressió oral, a l'expressió escrita, la comunicació audiovisual, les TIC i l'emprenedoria, i per descomptat els que es refereixen a la igualtat entre homes i dones i la prevenció i resolució de conflictes. A més es tracten de manera explícita elements transversals com el desenvolupament sostenible, els riscos de l'explotació humana, les amenaces per al medi ambient de determinades actuacions i els perills de l'ús indiscriminat de les TIC.

5.3. PSICOLOGIA

5.3.1. INTRODUCCIÓ

La psicologia, com a branca del saber, té com a objectius bàsics conèixer els processos i les etapes principals del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital en els seus aspectes de normalitat i anormalitat, els fonaments biològics de la conducta humana i de les funcions psicològiques, la dimensió social i antropològica del ser humà considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana i els principis psicosocials del funcionament dels grups i de les organitzacions. Tot això des del reconeixement dels distints mètodes d'avaluació, diagnòstic i tractaments psicològics en diferents àmbits aplicats de la psicologia, els distints dissenys d'investigació, els procediments de formulació i contrastació d'hipòtesis i la interpretació dels resultats. L'objectiu és arribar a descobrir els distints camps d'aplicació de la psicologia i tindre els coneixements necessaris per a incidir i promoure la qualitat de vida en els individus, grups, comunitats i organitzacions en els distints contextos: educatiu, clínica i salut, treball i organitzacions, i comunitari.

A més ajudarà l'alumnat de 2n de Batxillerat a madurar com a ser humà, a entendre la conducta d'aquells amb els qui conviu i a desenvolupar estratègies per a resoldre les qüestions que poden aparèixer en la seua vida personal i laboral; es dirigix, per això, als qui tenen interès per la investigació i la comprensió de la conducta humana i els processos mentals subjacents. Conèixer els condicionaments socials i biològics del nostre psiquisme ajudarà l'estudiant a situar-se en el marc en què s'ubica la seua existència i, en un segon moment, a aprofundir i dissenyar creativament els principis cap als quals haurà d'orientar-la, donar-li sentit i transcendir eixos

condicionaments prèviament descoberts. En este sentit la psicologia és una disciplina que unix l'àmbit científic amb l'àmbit filosòfic perquè, partint d'una comprensió dels fonaments biològics del nostre psiquisme, exigix al mateix temps una hermenèutica que sobrepassa les estructures biològiques i s'inserix en l'àmbit dels valors i principis que la filosofia proposa. L'assignatura servix d'esta forma de pont entre diverses de les disciplines del Batxillerat i assolix una síntesi de coneixements que revertixen directament en la mateixa personalitat de l'estudiant.

Al tractar-se d'una assignatura emparentada amb altres disciplines com la biologia, les matemàtiques, la sociologia o la filosofia, la seua mateixa metodologia ha d'utilitzar, així mateix, instruments molt diversos. D'esta manera, en funció del tema que s'aborde en la programació, serà necessari utilitzar recursos històrics i metodologia de les ciències –en el bloc u-, matemàtica estadística en la comprensió de les lleis específiques de la psicologia, recursos propis de les ciències mèdiques i la biologia –en l'estudi dels fonaments biològics del psiquisme– o recursos propis de la sociologia en l'estudi de la psicologia social. Tots estos recursos hauran de ser utilitzats de forma integrada, perquè una mateixa teoria psicològica fàcilment posa en joc principis o coneixements de disciplines molt diverses.

D'altra banda l'estudi de la psicologia inclou inevitablement una dimensió pràctica - psicologia aplicada- que permet abordar exemples o situacions reals o fictícies que requerisquen una interpretació psicològica que inclou una anàlisi i/o diagnòstic i una proposta d'orientació o teràpia.

5.3.2. *OBJECTIUS*

L'ensenyament de Psicologia en el Batxillerat tindrà com a finalitat el desenvolupament de les següents capacitats:

1. Conèixer els principals models teòrics existents hui en la psicologia, comprenent les seues diferències i la diferent concepció de la naturalesa humana que subjau a cadascun d'ells.
2. Discriminar els plantejaments de la psicologia científica d'altres formes científiques i no científiques d'analitzar els problemes humans.
3. Conèixer les principals àrees d'aplicació de la psicologia en el món professional, prenent contacte amb alguna de les tècniques emprades.
4. Adquirir les estratègies més efectives per a l'anàlisi dels problemes d'aprenentatge, relació social i control emocional, que els proporcionen un major domini sobre la seua conducta i conseqüències en les altres persones.

5. Aplicar alguns coneixements i tècniques adquirits, a la millora de les seues estratègies cognitives, metacognitives i al desenvolupament de les seues competències emocionals i socials.
6. Comprendre millor el seu propi funcionament psicològic i el de les altres persones, integrant factors biològics, psicològics i socials i fomentant la comprensió dels propis processos cognitius i la capacitat de descentrar-se del propi punt de vista.
7. Desenvolupar actituds més comprensives i tolerants respecte a la conducta i les idees de les altres persones, a partir dels coneixements aportats per la investigació psicològica i dels marcs teòrics que la sustenten.
8. Aplicar els coneixements adquirits a la comprensió de problemes personals i socials, complexos observant específicament aquells problemes més relacionats amb la realitat canària, usant les noves tecnologies de la informació i la comunicació en la cerca, selecció, organització i presentació de temes relacionats.

5.3.3. COMPETÈNCIES

Contribució de l'àrea de filosofia al desenvolupament de les Competències Clau.

L'assignatura de Psicologia és potser una de les que major amplitud de capacitats requereix exercitar en l'alumne. I per això podem rastrejar la seua contribució directa a l'adquisició de totes les competències clau.

En l'estudi de la psicologia hem d'assenyalar que la primera competència que facilita l'estudi de la psicologia és el sentit d'iniciativa i esperit emprenedor, ja que esta competència implica la capacitat de transformar les idees en actes. Això significa adquirir consciència de la situació a intervindre o resoldre i saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, a fi d'aconseguir l'objectiu previst.

La competència aprendre a aprendre facilita a l'alumne comprendre i controlar els mecanisme psíquics implicats, precisament, en els processos cognitius de l'aprenentatge. De manera que puga interactuar amb estos processos corregint i obtenint un major rendiment i aprofitament dels seus recursos cognitius.

La competència lingüística és, naturalment, una altra de les capacitats que ha de desenrotllar en l'estudi de la psicologia. La comprensió amb rigor conceptual dels textos que ha d'estudiar així com l'expressió de les idees assimilades i la busca d'informació en altres fonts,

siguen llibres o articles de revistes científiques o en les noves tecnologies, els exigeix i al mateix temps els capacita per al desenrotllament d'esta competència.

La competència matemàtica i la competència clau en ciència i tecnologia no són alienes a l'estudi de la psicologia. Si bé no són utilitzades de la mateixa manera en totes les parcel·les de la matèria, resulten imprescindibles per a la comprensió dels estudis psicomètrics en els àmbits en què s'apliquen: la intel·ligència factorial, teories de la personalitat, teories l'aprenentatge, etc.

La competència digital, és així mateix, requerida en la busca d'informació que pot resultar essencial especialment pel caràcter innovador que comporten les investigacions psicològiques actuals amb la consegüent abundància d'informació i de recursos audiovisuals. Estos recursos poden complementar de manera substancial els textos i les imatges que ofereixen els llibres de text convencionals.

Les competències socials i cíviques són també propiciades de manera essencial per l'estudi de la psicologia perquè esta ciència il·lumina de forma decisiva els amagatalls que hi ha en les relacions socials. Una psicologia madura implica una sociabilitat més eficient alhora que és garantia de superació de conflictes interpersonals.

Finalment la competència de consciència i expressions culturals tampoc està exclosa en l'estudi de la psicologia ja que els condicionaments socials són essencials en la configuració del psiquisme.

D'esta manera l'assignatura contribueix significativament al desenrotllament d'estes competències i facilita una comprensió i sintonia amb diferents modes culturals que expliquen aspectes essencials del caràcter de les persones

5.3.4. CONTINGUTS.

Organització i seqüenciació dels continguts i dels estàndards d'aprenentatge en relació a les CC.

Els continguts d'esta matèria s'organitzen en sis blocs relacionats entre si, perquè nostre psiquisme és una unitat integrada a pesar que el seu estudi requereisca una lògica descomposició en parts. Estos blocs mostren la vertebració del psiquisme des de les dos estructures bàsiques: la nostra vida intel·lectual i la nostra vida emocional que determinen el funcionament de la conducta.

El bloc primer és una aproximació a la psicologia moderna contextualitzant-la en el seu esdevindre històric dins de l'àmbit de la filosofia fins a convertir-se a finals del s. XIX i principis del XX en una ciència moderna. Tracta, així mateix, de la seua metodologia, de les principals escoles de psicologia així com de les aplicacions d'esta disciplina: la psicologia clínica, la psicologia del treball i la psicologia orientada a l'educació, entre d'altres.

El bloc segon és un estudi de les estructures biològiques que són subjacents als fenòmens psíquics: l'estructura i funcionament dels sistemes neurològics i endocrí fonamentalment.

El bloc tres estudia els processos cognitius bàsics: percepció, atenció i memòria sobre els quals s'assentaran l'estructura i el funcionament dels processos cognitius superiors que s'estudiaran en el bloc quatre: aprenentatge, intel·ligència i pensament.

El bloc cinc aborda la vida emocional: la motivació i l'afectivitat que fonamenten la segona estructura del psiquisme. Sobre esta estructura i sobre l'estructura cognitiva s'assenta la formació de la personalitat que també serà objecte d'estudi d'este bloc. S'hi inclouen a més algunes nocions sobre psicopatologies que serviran per a comprendre millor el funcionament del psiquisme, precisament, pel contrast que es produïx quan este funciona amb anomalies.

Finalment, el bloc sis estudia la psicologia social i de les organitzacions abordant el segon element condicionant del psiquisme –junt amb els mecanismes biològics estudiats en el bloc dos- Este element ens situa en la problemàtica de les relacions entre el nostre jo i l'entorn en què aquell creix i es desenrotlla.

Bloc 1: La psicologia com a ciència.	
La psicologia com a ciència.	
<ul style="list-style-type: none">▪ Objectius i característiques.▪ Branques de la psicologia.▪ Tècniques d'investigació.▪ La psicologia i les altres ciències de l'home.	
Aplicacions de la psicologia	
<ul style="list-style-type: none">○ Principals problemes psicològics	

- Solucions aportades per la psicologia.
- Valors que estimula la psicologia: crítica, autònoma, investigació i innovació.
La psicologia en la història.
- Evolució del concepte de psique. ·

Orígens de la Psicologia en la Grècia clàssica.

- La psicologia en la modernitat.
- Corrents psicològics contemporànies.

Bloc 2: Fonaments biològics de la conducta

L'evolució del cervell humà.

- El ser humà i els altres animals.
- Filogènesi i ontogènesi.
- L'especificitat del cervell humà. Bases biològiques de la conducta.
- L'encèfal en el sistema nerviós central.
- Bases genètiques de la conducta.
- El cervell i el sistema endocrí. Impacte de la biologia en la conducta humana.
- Neurologia i conducta.
- L'impacte de les tècniques actuals en el coneixement de la conducta humana.
- Funcions i disfuncions del sistema nerviós.
- Genètica i conducta.
- Influència de la genètica en la conducta.
- Malalties genètiques.
- Endocrinologia i conducta.
- Diferències de gènere.
- Trastorns endocrinològics.

Bloc 3: Els processos cognitius bàsics: percepció, atenció i memòria.

Percepció.

- El procés perceptiu: la realitat com a construcció.
- Elements que intervenen en la percepció.
- Lleis de la percepció.
- Els trastorns de la percepció.
- Principals teories sobre la percepció. Atenció.
- Atenció i concentració.
- Tipus d'atenció.
- Alteracions de l'atenció.

- Atenció i memòria. Memòria.
- El funcionament de la memòria i els seus tipus.
- L'oblit: causes i funció.
- Distorsions i alteracions de la memòria.
- Principals teories de la memòria.
- · Memòria i aprenentatge.

Bloc 4: Els processos cognitius superiors: aprenentatge, intel·ligència i pensament

Aprenentatge.

- El concepte d'aprenentatge
- Teories de l'aprenentatge
- Conductisme
- Cognitivisme
- Constructivisme
- L'aprenentatge significatiu
- Tècniques i estratègies d'aprenentatge

Intel·ligència i pensament.

- Definició d'intel·ligència
- Diferents concepcions de la intel·ligència
- Teories de les intel·ligències múltiples
- Intel·ligència emocional
- La mesura de la intel·ligència
- La influència de l'herència genètica i el medi ambient
- La intel·ligència artificial

Bloc 5: La construcció del ser humà: motivació, personalitat i afectivitat

Motivació.

- La motivació: concepte
- · Teories de la motivació: impulsos de Murray; humanisme de Maslow
- La conducta motivada: característiques
- Los motius i la seua relació amb els valors
- La frustració Personalitat. · La personalitat: concepte
- Teories de la personalitat: psicoanàlisi, conductisme, cognitivisme i teoria humanista
- Mesura de la personalitat
- Trastorns de la personalitat Afectivitat

- Sentiments i emocions
- Classificació de les emocions: teories
- Control de la vida emocional
- Tècniques d'intel·ligència emocional
- Trastorns emocionals

Bloc 6: Psicologia social i de les organitzacions.

Psicologia social.

- Què és la psicologia social?
- El vincle amb les altres persones: la necessitat de la interacció social.
- El grup: normes i rols; conformitat dissidència; l'autoritat.
- Las masses. Els fenòmens de masses.
- L'altruisme. Psicologia de les organitzacions.
- La psicologia de les organitzacions i la seua funció.
- El treball en equip.
- Tècniques i dinàmiques de grup.
- Tècniques de gestió de recursos humans.
- Factors psicològics de desenrotllament laboral.
- Principals riscos de la salut laboral

5.3.5. UNITATS DIDÀCTIQUES:

Organització i distribució temporal.

1. La psicologia com a ciència
2. Fonaments biològics de la conducta
3. Percepció i atenció
4. La memòria
5. L'aprenentatge
6. La intel·ligència
7. La motivació
8. Les emocions
9. La personalitat
10. Psicologia social

La professora o professor encarregat de impartir aquesta matèria distribuirà les unitats didàctiques d'acord a la seva organització i planificació personal. No obstant això, cal que considere el ritme d'aprenentatge de l'alumnat que té a classe i el temps que disposa per a ensenyar el contingut de la matèria.

5.3.5 AVALUACIÓ. CRITERIS D'AVALUACIÓ DE LA MATÈRIA.

*Seqüenciació dels criteris d'avaluació en relació a la resta dels elements del currículum.
(perfil competencial)*

Criteris d'avaluació CC	CC	Estàndars d'aprenentatge
<p>Bloc 1: La psicologia com a ciència.</p> <p>BL1.1. Explicar l'especificitat i importància del coneixement psicològic, com a ciència que tracta de la conducta i els processos mentals de l'individu.</p> <p>BL1.2. Distingir la dimensió teòrica i pràctica de la psicologia, i enumerar els seus objectius, característiques, branques i tècniques d'investigació.</p> <p>BL1.3. Exposar les aportacions més importants de la psicologia, des dels seus inicis fins a l'actualitat, identificant els principals problemes plantejats i les solucions aportades pels diferents corrents psicològics contemporanis.</p> <p>BL1.4. Relacionar la psicologia amb altres ciències el fi de les quals és la comprensió dels fenòmens humans, com la filosofia, biologia, antropologia, economia, etc.</p> <p>BL1.5. Fer una anàlisi crítica de textos significatius i breus de contingut psicològic, identificant les problemàtiques plantejades i relacionant-les amb els coneixements adquirits.</p> <p>BL1.6. Defendre l'especificitat i importància del coneixement psicològic reconeixent que es tracta d'un saber i una actitud que estimula la crítica, l'autonomia, la investigació i la innovació. BL1.7. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en la busca d'informació, realització i exposició dels treballs d'investigació.</p> <p>BL2.1. Descriure les diferents tècniques actuals d'investigació del cervell.</p> <p>BL2.2. Identificar algunes de les bases genètiques que determinen la conducta humana, explicar la relació que pot existir entre ambdós destacant l'origen d'algunes malalties produïdes per alteracions genètiques</p>	<p>CMCT</p> <p>SIEE CSC</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CSC CSC</p> <p>CMCT</p> <p>SIEE</p> <p>CAA</p> <p>SIEE CD</p> <p>CAA</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT.</p>	<p>Bloc 1: La psicologia com a ciència.</p> <p>1.1. Explica i construeix un marc de referència global de la Psicologia, des dels seus orígens a Grècia (en les filosofies de Plató i Aristòtil), fins al seu reconeixement com saber independent de la mà de *Wundt, Watson, James i *Freud, definint les diferents accepcions del terme psicologia al llarg de la seua evolució, des de l'etimològic, com a "ciència de l'ànima", als aportats pels diferents corrents actuals: Conductisme, Cognitivismo, Psicoanàlisi, Humanisme o Gestalt.</p> <p>1.2. Reconeix i valora les qüestions i problemes que investiga la Psicologia des dels seus inicis, distingint la seua perspectiva de les proporcionades per altres sabers.</p> <p>2.1. Explica i estima la importància dels objectius que caracteritzen a la Psicologia: descriure, explicar, predir i modificar.</p> <p>2.2. Distingeix i relaciona les facetes teòrica i pràctica de la Psicologia, identificant les diferents branques que es desenvolupen (clínica i de la salut, de l'art, de les activitats físicodeportivas, de l'educació, forense, de la intervenció social, ambiental, etc.) investigant i valorant la seua aplicació en els àmbits d'atenció en la comunitat, com en la família i infància, tercera edat, discapacitats, dona, joventut, minories socials i immigrants, cooperació per al desenvolupament, etc.</p> <p>2.3. Descriu i aprecia la utilitat de les diferents tècniques i metodologies d'investigació psicològica, explicant les característiques de cadascuna d'elles, com són els mètodes comprensius (introspecció, fenomenologia, hermenèutica, test, entrevista personal, dinàmica de grups...) i objectius (observació, descripció, experimentació, explicació, estudis de casos, etc.).</p>

BL2.3. Explicar, des d'un enfocament antropològic, l'evolució del cervell humà distingint les seues característiques específiques de les d'altres animals.	CMCT	3.1. Explica i reconeix la importància de les aportacions que la Psicologia ha realitzat en la comprensió dels fenòmens humans, identificant els problemes específics dels quals s'ocupa i les conclusions aportades.
BL2.4. Analitzar la importància de l'organització del sistema nerviós central, fonamentalment de l'encèfal humà, distingint les diferents localitzacions i funcions que determinen la conducta dels individus.	CMCT	3.2. Utilitza la seua capacitat d'aprendre a aprendre, realitzant els seus propis mapes conceptuals sobre les següents teories: Psicoanàlisi, Conductisme, Teoria Cognitiva, *Gestalt, Humanisme i Psicobiologia, utilitzant mitjans informàtics.
BL2.5. Exposar la influència del sistema endocrí sobre el cervell i els comportaments derivats d'això.		3.3. Analitza i valora críticament textos sobre els problemes, les funcions i les aplicacions de la Psicologia d'autors com a W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James i B.F. Skinner, entre altres.
BL2.6. Analitzar les conseqüències socials que es deriven de la distinció de les característiques específiques humanes de les d'altres animals.	CMCT	3.4. Utilitza la seua iniciativa per a exposar les seues conclusions de forma argumentada, mitjançant presentacions gràfiques, en mitjans audiovisuals
BL2.7. Descriure l'organització del sistema nerviós central, fonamentalment de l'encèfal humà.	CSC	
BL2.8. Explicar l'impacte de les diferents tècniques actuals d'investigació del cervell en l'avanç científic sobre l'explicació de la conducta i en la superació d'alguns trastorns i malalties mentals.	CMCT	Bloc 2: Fonaments biològics de la conducta
BL2.9. Analitzar l'impacte social de la relació entre el sistema endocrí i el comportament humà en allò que afecta les diferències de gènere.	CSC	1.1. Identifica, contrasta i valora a nivell anatòmic, valent-se de mitjans documentals, diferents tipus d'encèfals animals comparant-los amb el de l'home.
BL3.1. Explicar la percepció humana com un procés constructiu eminentment subjectiu i limitat, en el qual té l'origen el coneixement sobre la realitat.	CMCT	1.2. Investiga, a través d'internet, la filogènesi humana i l'evolució del cervell, explicant i apreciint la relació directa que manté amb el desenvolupament de la conducta humana.
BL3.2. Explicar la rellevància que tenen les influències individuals i socials en el fenomen de la percepció i argumentar sobre els aspectes positius i negatius d'estes.	CSC	2.1. Realitza una presentació, amb mitjans informàtics, en col·laboració grupal, sobre la morfologia neuronal i la sinapsi, descrivint el procés de transmissió *sinàptica i els factors que la determinen, l'impuls nerviós i els neurotransmissors.
BL3.3. Descriure l'estructura i tipus de la memòria i l'atenció humanes i explicar el seu funcionament.		2.2. Investiga i explica l'organització de les àrees cerebrals i les funcions que executen, localitzant en un dibuix aquestes àrees.
BL3.4. Investigar les aportacions d'algunes teories actuals sobre la memòria, identificar l'origen i els factors que influïxen en el desenrotllament d'esta capacitat en el ser humà i utilitzar alguns dels coneixements adquirits per a millorar l'aprenentatge propi.		3.1. Descriu i compara les diferents tècniques científiques d'investigació del cervell: angiogrames, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencions directes i estudi de casos.
BL3.5. Reconèixer el ser humà com un processador d'informació gràcies a la qual cosa és capaç d'interpretar la realitat i actuar en conseqüència.		3.2. Analitza i aprecia l'impuls que aquestes tècniques d'investigació cerebral han donat al coneixement del comportament humà i a la solució d'algunes patologies existents.
Bloc 4: Els processos cognitius superiors: aprenentatge, intel·ligència i pensament		4.1. Explica la influència dels components genètics que intervenen en la conducta i investiga i valora si aquests tenen efectes distintius entre de la conducta femenina i masculina.
BL4.1. Explicar les principals teories sobre l'aprenentatge, identificar els factors que cada una d'estes considera determinants en este procés, descriure les seues aplicacions en el camp social i utilitzar alguns dels coneixements adquirits per a millorar el seu aprenentatge.		

<p>BL4.2. Identificar algunes teories explicatives sobre la naturalesa i el desenrotllament dels processos cognitius superiors del ser humà, com la intel·ligència i el pensament, distingir els factors que influïxen en la intel·ligència i investigar l'eficàcia de les tècniques utilitzades per al seu mesurament i sobre el concepte de CI.</p> <p>BL4.3. Reflexionar críticament sobre les possibilitats de la intel·ligència artificial, el seu abast i els seus límits i argumentar sobre l'equivocada humanització de les màquines pensants i la deshumanització de les persones.</p> <p>BL4.4. Reconèixer la importància de la intel·ligència emocional en el desenrotllament psíquic de l'individu.</p> <p>Bloc 5: La construcció del ser humà: motivació, personalitat i afectivitat</p> <p>BL5.1. Descriure la motivació, la seua classificació i la seua relació amb altres processos cognitius, explicar els diferents supòsits teòrics que l'expliquen i analitzar les deficiències i conflictes que en el seu desenrotllament conduïxen a la frustració. .</p> <p>BL5.2. Descriure què és la personalitat, les diverses teories que l'estudien i els factors motivacionals, afectius i cognitius necessaris per a la seua adequada evolució, en cada una de les seues fases de desenrotllament.</p> <p>BL5.3. Analitzar les influències genètiques, mediambientals i culturals sobre les quals es construeix la personalitat.</p> <p>BL5.4. Reconèixer els distints tipus d'afectes, així com l'origen d'alguns trastorns emocionals associats a estos.</p> <p>BL5.5. Analitzar la complexitat del concepte de trastorn mental, identificar alguns dels factors genètics, ambientals i evolutius implicats en el seu desenrotllament des de diferents perspectives psicopatològiques i descriure els seus mètodes d'estudi.</p> <p>BL5.6. Argumentar sobre la importància que en la maduració de l'individu tenen les relacions afectives i sexuals, i analitzar críticament els seus aspectes fonamentals.</p> <p>Bloc 6: Psicologia social i de les organitzacions</p> <p>BL6.1. Identificar els processos psicològics de les masses i la seua naturalesa, descriure les seues característiques i pautes de comportament i argumentar sobre les situacions de vulnerabilitat en què l'individu pot perdre el control dels seus actes i sobre les formes</p>	<p>CMCT CSC CMCT CAA CMCT SIEE CSC</p> <p>CMCT CSC CAA SIEE CMCT CAA SIEE CSC</p>	<p>4.2. Relaciona i aprecia la importància de les alteracions genètiques amb les malalties que produeixen modificacions i anomalies en la conducta, utilitzant el vocabulari tècnic precís: mutació, trisomia, *monosomia, deleció, etc.</p> <p>4.3. Localitza i selecciona informació en internet sobre diferents tipus de malalties causades per alteracions genètiques, com ara la síndrome de Down, la síndrome de Turner, síndrome del miol de gat o la síndrome de Klinefelter, entre altres</p> <p>5.1. Realitza, en col·laboració grupal, un mapa conceptual del sistema endocrí, apreciand la seua influència en la conducta humana i els seus trastorns, p. ex.: hipòfisi/depressió, tiroides/ansietat, paratiroide/astènia, suprarenals/deliris, pàncrees/depressió, sexuals/climateri, etc.</p> <p>5.2. Investiga les diferències endocrinològiques entre homes i dones i els seus efectes en la conducta, valorant el coneixement d'aquestes diferències com un instrument que permet un millor enteniment i comprensió entre les persones de diferent gènere.</p> <p>Bloc 3: Els processos cognitius bàsics: percepció, atenció i memòria</p> <p>1.1. Distingeix i relaciona els diferents elements que intervenen en el fenomen de la percepció (estímul, sentit, sensació i llindars de percepció), reconeixent-los dins de les fases del procés perceptiu (excitació, transducció, transmissió i recepció).</p> <p>1.2. Compara i valora les aportacions de les principals teories existents sobre la percepció: Associacionisme, Gestalt, Cognitivism i Neuropsicologia.</p> <p>1.3. Elaborar una presentació amb mitjans audiovisuals i en col·laboració grupal, desenvolupant la seua iniciativa personal, de les lleis *gestàltiques de la percepció, valorant la seua aportació conceptual, identificant exemples concrets de com actuen, p. ex. A través d'obres pictòriques o fotografies.</p> <p>1.4. Cerca i selecciona informació, utilitzant pàgines web, sobre alguns tipus d'il·lusions òptiques diferenciant-les dels trastorns perceptius com les al·lucinacions i l'agnòsia.</p> <p>1.5. Comenta i aprecia alguns fenòmens perceptius, com: la constància perceptiva, la percepció subliminal i extrasensorial, el membre fantasma i la percepció per</p>
---	---	--

	CMCT	<p>concrets, utilitzats en els mitjans de comunicació audiovisual.</p> <p>1.3. Descriu i valora la importància dels factors que influeixen en l'aprenentatge, com p. ex. Els coneixements previs adquirits, les capacitats, la personalitat, els estils cognitius, la motivació, les actituds i els valors.</p> <p>2.1. Elabora mapes conceptuals d'algunes de les actuals teories sobre la intel·ligència, valorant les aportacions que en el seu estudi ha tingut cadascuna d'elles, com p. ex. la teoria factorial de Spearman, la multifactorial de Thurstone i les de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.</p> <p>2.2. Utilitza la seua iniciativa personal per a elaborar un esquema explicatiu sobre les fases del desenvolupament de la intel·ligència segons J.Piaget, valorant la importància de les influències genètiques i del mitjà en aquest procés.</p> <p>2.3. Investiga, en pàgines d'internet, què és el *CI i l'escala de Stanford-Binet, que classifica aquests valors des de la deficiència profunda fins als superdotats, apreciament l'objectivitat real dels seus resultats i examinant críticament algunes tècniques de mesurament de la intel·ligència.</p> <p>2.4. Analitza què és el pensament, apreciament la validesa tant del raonament com de la creativitat en la resolució de problemes i la presa de decisions.</p> <p>3.1 Valora la importància de les teories de Gardner i Goleman, realitzant un esquema de les competències de la intel·ligència emocional i la seua importància en l'èxit personal i professional.</p> <p>4.1. Avalua, en treball grupal, els vessants positius i negatives de les aplicacions de la intel·ligència artificial, així com els perills que pot representar per la seua capacitat per al control de l'ésser humà, envaint la seua intimitat i llibertat.</p> <p>Bloc 5: La construcció del ser humà: motivació, personalitat i afectivitat</p> <p>1.1. Utilitza i selecciona informació sobre les teories de la motivació: Homeostàtica, de les Necessitats, de l'Incentiu, Cognitives, Psicoanalítiques i Humanistes, utilitzant mapes conceptuals i elaborant conclusions.</p> <p>1.2. Recorre a la seua iniciativa per a realitzar una presentació, amb mitjans informàtics, sobre les causes de la frustració, partint de la classificació dels conflictes de *Lewin i valorant les respostes alternatives a aquesta, com</p>
--	------	--

		<p>l'agressió, l'assoliment indirecte, l'evasió, la depressió o la seua acceptació (tolerància a la frustració).</p> <p>1.3. Argumenta, en col·laboració grupal, sobre la importància de la motivació en l'àmbit laboral i educatiu, analitzant la relació entre motivació i consecució d'assoliments.</p> <p>2.1. Descriu, establint semblances i diferències, les diferents teories de la personalitat, com les provinents de la Psicoanàlisi, l'Humanisme, les Tipologies, el *Cognitivismo i el Conductisme, valorant les aportacions que cadascuna d'elles ha realitzat en el coneixement de la naturalesa humana.</p> <p>2.2. Recorre a la seua iniciativa personal per a realitzar una presentació, a través de mitjans audiovisuals, sobre les fases del desenvolupament de la personalitat, p. ex. segons la teoria psicoanalista, elaborant conclusions sobre els canvis que es produeixen en cadascuna d'elles.</p> <p>2.3. Analitza, valorant críticament, les limitacions d'alguns mètodes i estratègies per a l'avaluació de la personalitat, com són les proves projectives (test de Rorschach, TAT, test de la frustració de Rosenzweig, etc.), les proves no-projectives (16FP, NEO-PI-R, MMPI) i les tècniques fisiològiques (tomografies, p. ex.), etc.</p> <p>2.4. Diserta sobre la complexa relació entre la funció de la consciència i els processos inconscients, analitzant alguns fenòmens inconscients com els somnis o la hipnosi.</p> <p>2.5. Investiga, en treball grupal, sobre els estats alterats de consciència provocats per les drogues, valorant críticament la seua influència en les alteracions de la personalitat i presentant les seues conclusions de forma argumentada.</p> <p>2.6. Indaga sobre la relació entre identitat i autoestima, valorant críticament la importància del concepte d'un mateix i les repercussions que això té en el nostre desenvolupament personal i vital.</p> <p>3.1. Descriu diferents perspectives i models d'estudi de la psicopatologia, reflexionant sobre els mètodes utilitzats per cadascuna d'elles.</p> <p>3.2. Utilitza la seua iniciativa personal per a realitzar un quadre esquemàtic, en col·laboració grupal i utilitzant mitjans informàtics, sobre les característiques relatives a alguns dels diferents tipus de trastorns, p. ex. els associats a les necessitats biològiques i les addiccions (sexuals, alimentaris, drogodependències), a les emocions (ansietat i depressió), a elements corporals (psicosomàtics,</p>
--	--	---

		<p>*somatomorfos i dissociatius), a la personalitat (esquizoide, paranoide, límitrofa, dependent, narcisista, antisocial), al desenvolupament evolutiu (autisme, retard mental, dèficit d'atenció i hiperactivitat, de l'aprenentatge, associats a la vellesa), etc.</p> <p>4.1 Explica els diferents tipus d'afectes (sentiment, emoció i passió) especificant els seus determinants hereditaris i apresos i analitzant la relació entre emoció i cognició. 4.2 Descriu les emocions primàries (por, fàstic, alegria, tristesa, ira, sorpresa) i secundàries (ansietat, hostilitat, humor, felicitat, amor), distingint-les de les emocions autoconscients (culpa, vergonya, orgull).</p> <p>4.3 Realitza un quadre comparatiu sobre les diverses teories sobre l'emoció p. ex. com a experiència, com a comportament o com a succés fisiològic, valorant la importància de la psicoafectivitat en l'equilibri de l'individu.</p> <p>4.4 Investiga, a través d'internet, alguns trastorns emocionals (indiferència emocional, dependència afectiva, trastorn maníac-depressiu i descontrol emotiu, entre altres), i problemes emocionals (por, fòbies, ansietat, estrés, depressió, etc.) exemplificant-los a través d'algun suport audiovisual i elaborant les seues conclusions.</p> <p>5.1 Identifica i aprecia la importància que, en el desenvolupament i maduració de l'individu, tenen l'afectivitat i la sexualitat, com a dimensions essencials de l'ésser humà, descrivint els aspectes fonamentals de la psicologia de la sexualitat: fisiologia de la resposta sexual, conducta sexual, etc.</p> <p>5.2 Diserta sobre la importància del llenguatge verbal i no verbal com a mitjans de comunicació emocional en la nostra vida quotidiana, exposant de manera clara i argumentada les seues conclusions.</p> <p>Bloc 6: Psicologia social i dels organitzacions</p> <p>1.1. Analitza i valora les diferències culturals i el seu impacte en el comportament dels individus en exercir la seua influència en els esquemes cognitius, la personalitat i la vida afectiva de l'ésser humà.</p> <p>1.2. Realitza una presentació, col·laborant en grup i utilitzant mitjans informàtics, sobre el procés de socialització humana i la influència dels grups, els rols i els estatus socials en el desenvolupament de la persona.</p> <p>1.3. Investiga sobre l'origen social de les actituds</p>
--	--	--

		<p>personals, valorant la seua utilitat per a la predicció de la conducta humana i la seua influència en conductes de violència escolar, laboral, domèstica i de gènere, entre altres.</p> <p>2.1. Cerca i selecciona informació en Internet sobre les característiques de la conducta de l'individu immers en la massa, com ara: impulsivitat, intolerància, inconsciència, falta de perseverança, volubilitat i falta de capacitat crítica, entre altres.</p> <p>2.2. Utilitza i selecciona informació sobre l'estudi psicològic de les masses, realitzat per Gustav Le Bon i elabora conclusions sobre el poder de la persuasió, el contagi de sentiments i emocions que es produeix en les masses i els seus efectes en la pèrdua temporal de la personalitat individual i conscient de l'individu.</p> <p>2.3. Indaga en la psicologia de Erikson i destaca algunes de les causes psicològiques explicatives que assenyalen sobre els actes terroristes, el pensament radical i irracional que es posa de manifest en alguns seguidors d'equips esportius, artistes, grups polítics, religiosos, etc.</p> <p>2.4. Elabora, en col·laboració grupal, conclusions i planteja pautes de conducta preventives amb la finalitat d'evitar que les persones es convertisquen en part de la massa, perdent el control de la seua conducta, pensaments i sentiments.</p> <p>3.1. Comenta i aprecia la importància de l'aplicació de la Psicologia en el món laboral, en temes com ara: els aspectes psicològics que influeixen en la productivitat i desenvolupament empresarial, la importància dels mètodes i tècniques psicològiques per a la selecció de personal segons els perfils laborals i la resolució de conflictes, entre altres.</p> <p>3.2. Cerca i selecciona informació sobre Recursos Humans: selecció de personal i desenvolupament de programes professionals afavoridors de la integració del treballador en l'empresa i la seua evolució personal i professional.</p> <p>3.3. Descriu la importància dels factors psicològics que influeixen en el desenvolupament laboral, com l'adaptació, la innovació, el treball col·laboratiu, la gestió de coneixements, la creativitat i l'autoestima, identificant factors fonamentals, com la proposició de reptes, la motivació, el foment de la participació, l'autonomia i la generació d'ambients creatius, mitjançant exemples de casos concrets i reflexionant críticament sobre la seua</p>
--	--	---

		aplicació en diversos àmbits de treball. 3.4. Investiga, en pàgines d'Internet, els principals riscos de la salut laboral, com són l'estrés, l'ansietat, l'assetjament psicològic i la síndrome de Burnout.
--	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència en comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

b) Estratègies i instruments d'avaluació.

Estratègies:

1. Explicitar sempre de manera clara i comprensible les pautes metodològiques a utilitzar en cada tipus d'activitats i subratllar els continguts essencials a assolir.
2. Corregir en públic sempre les activitats realitzades per tal que l'alumne les pugui autocorregir i realitzar el seu propi procés d'avaluació.
3. Afavorir i incentivar la participació de l'alumnat en aquestes tasques de correcció per a que siguin conscients sempre dels seus encerts i els seus errors.
4. Realització de diferents treballs per ser avaluats durant l'avaluació per tal que l'alumne pugui anar veient el seu progrés educatiu.
5. Revisar de manera general, i personalitzada si s'escau, aquelles treballs, controls o exàmens que l'alumne realitzi, amb la inclusió d'anotacions indicatives per part del professor, que assenyalen aquells punts o continguts que han estat satisfactòriament expressats i recollits i aquells que presenten deficiències.
6. Revisar el Quadern de treball de l'alumne per tal de veure, de manera global, quin és el seu progrés i quines són les seues mancances.
7. Indicar l'alumne/a, quan es cregui oportú, que reelabore, després d'haver-li donat les pautes oportunes, aquells treballs que presenten deficiències.

Instruments d'avaluació: *Proves escrites, dissertacions i comentaris de text. Lectura i treballs*

generals sobre obres de filosofia. Participació a classe. Col.laboració amb el grup de treball cooperatiu.

- Exàmens escrits i orals: Permeten avaluar alguns dels criteris proposats. No sols els que es refereixen a continguts sinó que permet a més veure el nivell de comprensió lectora, capacitat expositiva i argumentativa, etcètera.
- Observació del treball a classe: permet avaluar la participació i implicació de l'alumne en l'entorn, així com les actituds i les dificultats que este mostra.
- Treball a casa i tasques: Permet avaluar la capacitat de buscar informació, processar-la i comprendre-la així com d'exposar-la.
- Treballs grupals: Inclourien exposicions i debats encara que estos puguem desenrotllar-se de manera individual. Permeten avaluar el treball en equip i el respecte pels altres.
- Lectures i textos: Estes dos facetes no sols permeten avaluar la capacitat de comprendre i desenrotllar idees sinó que permet avaluar també els continguts.
- Actitud a classe: Gran part dels objectius de la matèria fan referència a les actituds que han de presentar els alumnes. Donat l'escàs temps amb què es compta, l'observació a classe és una eina necessària però insuficient. No es tracta de controlar la conducta sinó d'observar si l'alumne desenrotlla actituds positives i actives respecte a la matèria.
- Quadern individual de l'alumne/a. És un bon instrument per a valorar el treball diari, ja que permet detectar tant els encerts com les insuficiències, errors i elements poc treballats. En ell podem valorar aspectes com ara: la correcció i coherència en l'expressió escrita, tècniques de treball desenrotllades (anàlisi, comentaris, síntesi, investigacions, etc.), l'orde en la seua presentació, etc.

e) Criteris de qualificació.

La nota trimestral serà la suma dels percentatges següents:	
20 % Examen (a la puntuació de la prova es descomptaran 0,1 punts per cada falta d'ortografia, fins a un màxim d'1 punt)	
80 % Treball (apunts, activitats, quadern de classe, controls de lectura, activitats complementàries, etc.)	

Cal entendre per :

Treball a classe i a casa. Es valorarà :	Actitud. Es valorarà:
<ul style="list-style-type: none"> • Apunts • Activitats • Quadern de classe (ha d'incorporar les correccions realitzades a l'aula, ha d'estar completa) • Controls de lectura. • Treballs orals i/o escrits. • Entrega de les tasques i els treballs en la data indicada. • Tindre cura i portar el material a classe. • Realitzar els deures quan se'n manen per a casa i fer en classe la feina • Altres activitats complementàries. 	<ul style="list-style-type: none"> • Assistència i puntualitat. • Mostrar respecte, tolerància i solidaritat amb l'alumnat i professorat. • Atenció a les explicacions. • Participació. • Intervencions pertinents i respectuoses tant en els debats com al dirigir-se als seus companys o al professor/a. • Preguntar i demanar aclariments. • Fixar-se en la correcció realitzada pel professor/a i no reproduir les mateixes deficiències o errors. • Compliment de les normes establertes.

La nota final s'obtindrà a partir de la mitjana de les tres avaluacions.

Els treballs i controls que es demanen en cada avaluació seran corregits seguint els següents apartats:

- Presentació – ordre i respecte dels terminis de lliurament-.
- Ortografia i sintaxi.
- Riquesa i adequació del vocabulari utilitzat.
- Utilització escaient de vocabulari específic ètic-filosòfic.
- Grau de correcció i complexitat de l'argumentació i del contingut del que es diu.
- Capacitat de síntesi i/o anàlisi del material proporcionat.
- Utilització i aprofitament del material presentat o buscat sense repetir-lo textualment.
- Aportacions de reflexió personal i relació amb altres temes.

Depenent del treball demanat – comentari de text, dossier, mural, etc.-, es donarà més pes específic a alguns d'aquests aspectes.

És responsabilitat del professor/a que imparteix l'assignatura de Psicologia decidir quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses. Si bé, ha de quedar clar que la nota final s'obtindrà a partir de la mitjana de les tres avaluacions. En tot cas, per aprovar l'assignatura l'alumnat haurà de superar amb 5 punts o més sobre 10 cadascun dels anteriors apartats. Aquells alumnes que no es presenten a algun examen d'avaluació hauran de justificar correctament la falta d'assistència per a poder repetir-los-el, en cas contrari perdran el dret a l'examen.

d) L'alumnat amb alguna avaluació suspesa.

El professor/a que imparteix l'assignatura decidirà quan realitzar les recuperacions de les avaluacions suspeses. Aleshores:

1. L'alumnat que haja suspès dos o més avaluacions, realitzarà una prova de la matèria de tot el curs i/o treball d'un tema, llibre de lectura...
2. En un trimestre suspès amb una nota de 4, es farà la mitjana amb les altres avaluacions aprovades. Però si la nota del trimestre suspès és inferior a 4, l'alumnat recuperarà el trimestre corresponent.

f) Pèrdua del dret a l'avaluació contínua:

Aquell alumnat que haja falta un percentatge superior al recollit al Reglament de Règim Interior de les classes de manera injustificada perdrà el dret a l'avaluació contínua. Això significa que l'alumne deurà de realitzar una prova única de tota la matèria de l'avaluació que representarà el 100% de la nota. Aquesta prova serà realitzada en la darrera quinzena del mes de maig. Si la pèrdua del dret a l'avaluació contínua es relativa a la 1^a o 2ª avaluació aquestes seran avaluades com a insuficients en el butlletí de notes i actes corresponents.

g) Avaluació extraordinària

Els alumnes que atenen als criteris enumerats no hagen aprovat al juny, realitzaran la prova extraordinari de juliol composta de:

- Qüestions sobre els problemes o temes del programa, usant els conceptes i la terminologia pertinent.
- A més a més, s'hauran d'ajustar els treballs no realitzats o suspesos durant el curs.

5.3.6. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les assignatures. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge.

La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos

seleccionats dels autors i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són:

- a) Interacció i aprenentatge: l'objectiu últim és que tots els alumnes i les alumnes sense exclusió, adquirisquen els millors aprenentatges possibles.
- b) Aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària.
- c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que assegurin la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn.
- d) Didàctica específica de l'àrea, ja siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat, recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible. Però també és necessari treballar l'expressió oral. Treballs individuals o en grup, que requerisquen una exposició, debats, etc.

En cada unitat de treball es realitzaran exposicions per part de la professora per a introduir els coneixements nous, que partiran dels coneixements i idees prèvies de l'alumnat que seran valorats a través de xicotets qüestionaris o preguntes orals. A més d'exposicions, els coneixements s'elaboraran a partir de textos, articles de revistes, casos pràctics... etc per a aconseguir implicar l'alumnat més activament en el procés d'aprenentatge. Els continguts conceptuals estaran oberts a la reflexió i participació de l'alumnat per a aportar les seues idees, per això en les classes sovint es realitzaran debats. De cada tema es farà un treball per part de l'alumnat, que pot consistir en un treball monogràfic, o un treball pràctic. Es preveu dedicar algunes sessions a l'exposició dels treballs realitzats. Diàriament en les classes, es realitzaran preguntes orals a l'alumnat amb la finalitat d'obtindre informació diària sobre el domini dels coneixements de la matèria. Les activitats es concreten en les següents:

- Comentari de textos i articles de psicologia.
- Qüestionaris amb preguntes pràctiques.
- Estudi de casos.
- Debats organitzats.
- Cinema-fòrum
- Posada en pràctica de tècniques de dinàmica de grups.

- Treballs de recerca senzills relacionats amb els continguts estudiats.
- Aplicació i valoració de tests.
- Aplicació d'enquestes i qüestionaris.
- Elaboració d'una entrevista.
- Anàlisi d'obres d'art: percepció i inconscient.
- Jocs de rol a l'aula.
- Anàlisi d'estereotips culturals, socials, racials...

5.3.7 ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS.

Les mesures a adoptar pel professorat per a atendre als alumnes en la seua diversitat seran les següents:

- Programar seqüencialment continguts globalitzadors, bàsics i complementaris (conceptuals, procedimentals i actitudinals), definint activitats graduades (inicials, centrals, culminants i complementàries) i amb referència a uns criteris d'avaluació determinats, adequats i assequibles a l'alumnat, i utilitzar materials curriculars variats.
- Realitzar una avaluació inicial (setembre/octubre) com a punt de partida necessari per a ajustar les programacions a les característiques dels alumnes (a les seues diferents capacitats, interessos i motivacions), al mateix temps que es col·labora amb el Dep. Orientació, en la identificació i valoració d'aquells alumnes que requereixen una resposta educativa més específica (ACIS...).
- Programació de les activitats de reforç i recuperació, especialment dirigides als alumnes que presenten dificultats d'aprenentatge o promocionen de curs amb avaluació no positiva en una o diverses de les àrees instrumentals de matemàtiques, valencià i castellà. El professor de reforç es coordinarà amb el professor d'aquestes àrees en el grup de referència, per a valorar (trimestralment, abans de cada sessió d'avaluació) els procediments seguits i els instruments utilitzats i, si és procedent, modificar-los.
- Organitzar activitats que afavorisquen el coneixement, respecte i valoració de la diversitat social i cultura.

Les estratègies metodològiques a utilitzar:

- Presentar els continguts de forma recurrent i circular.
- Elaborar síntesi i realitzar posades en comú i repassos.
- Realitzar activitats globalitzadores a llarg termini (tallers, projectes de treball...), individualment o en grup cooperatiu, la qual cosa afavorirà la consecució de diferents tipus d'objectius i possibilitarà que els alumnes treballen a ritmes i nivells diferents.
- Alternar períodes de treball individual amb altres en xicotets grups o parelles
- Utilitzar mètodes que afavorisquen la interacció i comunicació entre tots.
- Seguiment diari, mensual i trimestral del professor dels alumnes amb dificultats, oferint-los ajuda i fent-los conscients dels seus progressos.
- Utilitzar material didàctic pràctic, normalitzat i pròxim als seus interessos: audiovisuals, ordinador, revistes, còmics...
- Proposar activitats obertes (perquè cada alumne les realitze segons les seues possibilitats) i amb una gradació de dificultat (suport, reforç, aprofundiment).

5.2.8.ELEMENTS TRANSVERSALS

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la comprensió i expressió oral, a l'expressió escrita, la comunicació audiovisual, les TIC i l'emprenedoria, i per descomptat els que es refereixen a la igualtat entre homes i dones i la prevenció i resolució de conflictes. A més es tracten de manera explícita elements transversals com el desenvolupament sostenible, els riscos de l'explotació humana, les amenaces per al medi ambient de determinades actuacions i els perills de l'ús indiscriminat de les TIC.

-6) ALUMNAT AMB MATÈRIES PENDENTS DE CURSOS ANTERIORS

Considerem a l'alumnat que tinguen matèries no superades de cursos anteriors, com alumnes amb matèries pendents, als quals haurem de prestar-les especial atenció dissenyant plans específics de suport i recol·liment.

Amb aquesta actuació es persegueix un doble objectiu:

1) Assegurar que tot l'alumnat aconseguisca els objectius de l'etapa, proporcionant els suports necessaris per a un adequat grau d'adquisició de les competències clau i les específiques de cada matèria. Aquests suports es dirigiran a:

- Preparar a l'alumne/a amb dificultats d'aprenentatge en les tècniques instrumentals adequades per a cursar amb garanties d'èxit la secundària obligatòria i postobligatòria.
- Propiciar en els alumnes una actitud positiva i activa cap a l'aprenentatge potenciant experiències d'èxit acadèmic.
- Fomentar hàbits de planificació i organització en el treball.
- Reforçar l'autoestima personal, escolar i social dels alumnes i alumnes amb dificultats.
- Implicar les famílies en la millora acadèmica dels seus fills i filles.

2) Planificar la intervenció coordinada del professorat i assegurar la col·laboració de les famílies, per a donar resposta a les necessitats de suport de cada alumne o alumna.

L'alumnat que no promociona de curs al qual s'aplicarà un Pla específic personalitzat (PEP). Aquest pla haurà de permetre que l'alumnat pugui recuperar la matèria pendent de manera independent a la matèria homòloga del curs següent. En aquest sentit, ha d'establir-se un procediment diferenciat per a la recuperació de la matèria pendent, si bé la sessió d'avaluació pot ser la mateixa que es realitza per a les matèries del curs acadèmic en vigor en la 1a, 2a o 3a avaluació. Això no exclou la possibilitat que, en el seu cas, quan els objectius i competències de la matèria del curs anterior es consideren englobats en els de la matèria homòloga del curs següent, el departament de Filosofia pugui establir la promoció automàtica de la matèria pendent si se supera l'homòloga del curs següent. Tal i com és el cas de l'assignatura de Valors Ètics al llarg de l'Educació Secundària Obligatòria, a diferència de la matèria optativa de Filosofia de 4t ESO i, de la resta de matèries del Batxillerat. Per tant, en conseqüència l'alumnat de la ESO rebrà un tractament diferenciat de l'alumnat que estudie batxillerat.

En qualsevol cas, el departament garantirà la difusió de la informació corresponent entre l'alumnat afectat per matèries pendents i les seues famílies. No obstant això, es responsabilitat del centre informar amb precisió a les famílies de l'alumnat amb matèries pendents sobre el número i la denominació d'aquestes, així com el procediment per a la seua recuperació.

Abans de la primera setmana d'octubre els caps/as de departament, orientadors, tutors i/o professors/as implicats convocaran la primera de les sessions informatives trimestrals amb

l'alumnat amb assignatures pendents per a la fixació de metes en els plans de recuperació. L'ordre del dia d'aquesta reunió serà el següent:

- Procediment a seguir i pla de recuperació, instruments d'avaluació i criteris de qualificació.
- Lliurament del pla de treball individualitzat que ha d'incloure les seqüències didàctiques proposades, les tasques quinzenals a realitzar per l'alumnat durant el primer trimestre i el material necessari (si escau) per a realitzar-les. Els alumnes/as i les famílies han de signar la recepció del mateix en la mateixa plantilla i retornar la còpia signada.
- Informació sobre les dates de lliurament i fites més rellevants del procés (dates de les entrevistes de seguiment, proves, activitats o projectes de la primera avaluació intermèdia, disponibilitat del professorat per a consultes, etc.).

En aquest context, es poden definir fins a tres tipus d'avaluació possibles a aplicar:

a) L'avaluació contínua o de seguiment.

- A través d'ella controlem l'execució de les diverses tasques i/o treballs programats supervisant i constatant la seua realització, la consecució de les metes previstes i la resolució de les dificultats que es puguin anar presentant.
- A través de reunions o entrevistes periòdiques els alumnes i alumnes juntament amb els docents valoren si s'està complint el pla de recuperació, si s'estan aconseguint les metes proposades en els temps previstos i si ha sorgit o es preveu alguna dificultat. Aquestes reunions de seguiment tindran caràcter trimestral (primera quinzena del mes de novembre, segona quinzena del mes de febrer i segona quinzena del mes d'abril).

b) Les avaluacions intermèdies o parcials.

Coincideixen amb les sessions d'avaluació ordinària del primer, segon i tercer trimestres. La característica d'aquesta avaluació és que no és integral; és a dir, no requereix avaluar la totalitat de les activitats i treballs que s'inclouen en el pla de recuperació sinó que es focalitza més aviat en les que es consideren més rellevants en aqueix moment per a l'èxit en la consecució dels objectius plantejats en el primer i segon trimestres del curs actual.

c) L'avaluació final.

En el tercer trimestre, abans de l'avaluació final ordinària o coincidint amb l'extraordinària del curs actual (segona quinzena del mes de maig) . En aquest cas sí que s'ha de fer una avaluació de conjunt que considere el nivell de compliment de tots els objectius plantejats, així com la forma en què aqueixos resultats es van anar aconseguint al llarg del temps.

La programación didáctica de referencia pel professorat que atenga aquests alumnes amb matèries pedents será aquella que reculla els mínims; *continguts, criteris d'avaluació i qualificació*.

7. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS

El departament didàctic té previstes realitzar una sèrie d'activitats tant complementàries com extraescolars, sempre i quan la situació sanitària ens permetrà la seva realització.

Tendran caràcter d'activitats complementàries aquelles activitats didàctiques que es realitzen amb l'alumnat en horari que majoritàriament és lectiu i que, tot i formar part de les programacions dels departaments, tenen caràcter diferenciat pel moment, l'espai o els recursos que utilitzen. Aquestes activitats no seran discriminatòries i tendran caràcter obligatori per a tot l'alumnat. Així, cal considerar les visites, els treballs de camp, les commemoracions i altres de semblants.

Pel contrari, tendran caràcter d'activitats extraescolars aquelles que, organitzades pel centre i recollides a la programació general anual, aprovada pel consell escolar, es realitzen fora d'horari lectiu. La participació hi serà voluntària. En aquestes activitats les percepcions econòmiques que se'n derivin no poden tenir caràcter lucratiu. Atès que es tracta d'activitats voluntàries per a l'alumnat, no poden contenir ensenyaments inclosos en la programació didàctica, ni ser objecte d'avaluació amb caràcter acadèmic. El programa d'activitats extraescolars ha de ser aprovat dins la PGA.

Cadascuna de les activitats i sortides origina un expedient en el qual ha de figurar un resum de les dades de l'activitat, incidències i circumstàncies esdevingudes i també l'aprofitament didàctic aconseguit. L'expedient, quan es tracti d'activitats de grups concrets, ha de romandre en poder de qui ha organitzat l'activitat (departament didàctic, tutoria, etc.). Quan es tracti

d'activitats que afectin grups diferents, o sortides escolars, l'expedient ha de romandre en poder de la secretaria del centre.

L'òrgan competent del centre, segons el que s'hagi establert al reglament d'organització i funcionament, determinarà, segons el tipus d'activitat i l'anàlisi de les pràctiques habituals dels centres, el nombre d'acompanyants, d'acord amb les directrius següents:

- a) Els acompanyants han de ser sempre, i com a mínim, dos.
- a) La relació mínima d'alumnes/professorat i acompanyants per a les sortides s'ajustarà a 15/1 per a alumnat d'ESO/Batxiller.

L'organització de les activitats complementàries o sortides programades ha de preveure l'atenció dins el seu horari lectiu de l'alumnat que per algun motiu no hi participi.

A continuació es plasma la proposta de totes les activitats programades per al present curs:

AVALUACIÓ	CURSO I GRUPS	Tipus d'ACTIVITAT	PROFESSOR RESPONSABLE
1a Avaluació	4t ESO Primer i Segon de Batxillerat	Celebració dia Mundial de la Filosofia. “La filosofia a l'Àgora” “Manifest en defensa de les Humanitats” 17 Nov	Professorat de la matèria
1a Avaluació i 2a Avaluació	4t ESO, Primer i segon de Batxillerat	Olimpiades Filosòfiques Oct 2022 - Març 2023 Concurs d'Assaig <i>Pepe Tormo</i> <i>Març 2023</i>	Professorat del Departament.
1a Avaluació	Valors ètics (ESO) Primer i segon de Batxillerat	Dia Internacional per a l'eliminació de la Violència contra la Dona. 25 Nov.	Professorat de la matèria
1a Avaluació	Valors ètics (ESO) .	Dia Internacional dels Drets Humans. 10 Desembre 2022	Professorat de la matèria

2a Avaluació	Valors ètics (ESO)	Dia Internacional de la PAU. 30 de Gener 2023	Professorat de la matèria
2a Avaluació	Valors ètics (ESO)	Dia Mundial de Tolerància Cero a la Mutilació Genital Femenina. 6 de febrer 2023	Professorat de la matèria
2a Avaluació.	Valors ètics (ESO) i Primer i segon de Batxillerat	Dia de la Dona. 8 de març 2023	Professorat de la matèria
2a Avaluació	4t ESO Primer i Segon de Batxillerat.	Setmana Cultural Gincana Filosòfica Exposició Filotogràfica : “ La Mental”	Professorat del Departament. (Diürn i Nocturn)

-8) AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT A TRAVÉS D'INDICADORS D'ÈXIT

Avaluació del procés d'ensenyança aprenentatge

L'avaluació té una doble funció:

- Com a **avaluació del desenvolupament i progrés de l'aprenentatge dels alumnes.**
- Com a **avaluació de la pròpia pràctica docent**, l'adequació de les tasques didàctiques a les necessitats dels alumnes. Com a tal ha de suposar un ajust de l'ajuda pedagògica.

L'objecte de l'avaluació són tots els elements que han intervingut en el procés educatiu. Ha de considerar-se la relació que existix entre les necessitats del propi alumne/a i la proposta educativa de manera que l'avaluació no es quede a mesurar el rendiment de l'alumnat ni en una descripció de les seues deficiències i limitacions sinó que s'avaluen la resta d'elements que intervenen en el procés d'ensenyança-aprenentatge, com ara la programació, els materials, les estratègies utilitzades, les actituds del professor/a, l'organització de l'aula, etc. Que són coresponsables dels resultats.

Àrea: Curs: Responsable/s:		
INDICADORS	VALORACIÓ (SÍ / NO)	PROPOSTA DE MILLORA (les respostes amb no)
1. Motivació inicial dels alumnes		
1. Presente i propose un pla de treball, explicant la seua finalitat, abans de cada unitat.		
2. Motivació al llarg de tot el procés		
2. Mantinc l'interès de l'alumnat partint de les seues experiències, amb un llenguatge clar i adaptat...		
3. Done informació dels progressos aconseguits així com de les dificultats oposades.		
3 . Presentació dels continguts i actituds de la matèria		
4. Relacione els continguts i activitats amb els interessos i coneixements previs dels meus alumnes.		
5. Estructure i organitze els continguts donant una visió general de cada tema (mapes conceptuals, esquemes, què han d'aprendre, què és important...).		
4. Activitats a l'aula		
6. Plantege activitats que asseguren l'adquisició dels objectius didàctics previstos i les habilitats i tècniques instrumentals bàsiques.		
7. En les activitats que propose existeix equilibri entre les activitats individuals i treballs en grup.		
8. Utilitze recursos didàctics variats (audiovisuals, informàtics, tècniques d'aprendre a aprendre...), tant per a la presentació dels continguts com per a la pràctica dels alumnes, afavorint l'ús autònom per part d'ells.		
5. Instruccions, aclariments i orientacions a les tasques dels alumnes		

9. Comprove, de diferents maneres, que els alumnes han comprès la tasca que han de realitzar : fent preguntes, fent que exposen el procés, a través d'un port-foli, amb un diari de reflexió, indistintament.		
10. Facilita estratègies d'aprenentatge: com sol·licitar ajuda, com buscar fonts d'informació, passos per resoldre qüestions, problemes, done ànims i m'assegure la participació de tots.		
6.Clima de l'aula		
11. Les relacions que establis amb els meus alumnes dins de l'aula i les que aquests estableixen entre si són correctes, fluïdes, des d'una perspectiva no discriminatòria. Afavorint situacions que faciliten als alumnes el desenvolupament de l'afectivitat com a base del seu sistema de valors i educació integral.		
12. Fomente el respecte i la col·laboració entre els alumnes i accepta els seus suggeriments i aportacions, tant per a l'organització de les classes com per a les activitats d'aprenentatge.		
7. Seguiment/Control del procés d'aprenentatge		
13. Revise i utilitzi processos de correcció freqüent dels continguts, activitats proposades i estructures d'aprenentatge -dins i fora de l'aula-. Així com l'adequació dels temps, agrupaments i materials utilitzats.		
14. Proporcione informació a l'alumne/a sobre l'execució de les tasques i com pot millorar-les i, afavorisc processos d'autoavaluació, co-avaluació, correccions en assemblea...		
15. En cas d'objectius insuficientment aconseguits propose noves activitats o mètodes que faciliten la seua adquisició.		
8. Diversitat		
16. Tinc en compte el nivell d'habilitats dels alumnes, els seus ritmes d'aprenentatges, les possibilitats d'atenció, etc..., i en funció d'ells, adapte els diferents moments del procés d'aprenentatge (motivació, continguts, activitats , col·laboracions...).		

17. Em coordine amb altres companys del procés d'aprenentatge (professors de nivell i/o suport, equips d'orientació), per modificar i/o adaptar continguts, activitats, metodologia, recursos..., als diferents ritmes i possibilitats d'aprenentatge.

Observacions:

Tot i que, aquestes altres taules, també poden servir a aquesta finalitat:

QÜESTIONARI D'AUTOAVALUACIÓ (B)

1	PLANIFICACIÓ DE L'ACTIVITAT DOCENT	A	B	C	D
1.1	S'han definit adequadament uns mínims exigibles, així com continguts d'ampliació.				
1.2	En les programacions de les meues classes, els criteris d'avaluació i qualificació són objectius i clars, i l'alumnat els coneix i entén en tot moment.				
1.3	Tinc previstos sistemes de recuperació per a l'alumnat que no haja superat inicialment els objectius d'aprenentatge, d'alumnat amb pendents del mateix curs i, si és el cas, del curs anterior.				
1.4	Tinc previst el calendari de proves, processos i sistemes d'avaluació.				
2	EXERCICI DE L'ACTIVITAT DOCENT				
2.1	En les activitats d'ensenyança i aprenentatge, utilitze mètodes i estratègies, incloent-hi l'ús de tecnologies audiovisuals, de la informació i de la comunicació, per a aconseguir una ensenyança efectiva.				
2.2	Oriente el treball personal dels meus alumnes per a afavorir el seu autoaprenentatge.				
2.3	Promoc la motivació i l'interès de l'alumnat amb recursos didàctics i estratègies variades.				
3	SEGUIMENT DELS APRENENTATGES DE L'ALUMNAT I DECISIONS ADOPTADES PER A AFAVORIR LA MILLORA D'AQUESTS				
3.1	Utilitze instruments i procediments d'avaluació variats i aplique diferents criteris.				
3.2	Porte un registre individualitzat dels progressos i realitzacions de l'alumnat.				
3.3	Conserve les proves d'avaluació el temps reglamentari				
4	LA GESTIÓ DE L'AULA				

4.1	Planifique la meua activitat docent amb antelació, preparant materials, estructurant la intervenció, organitzant l'aula o altres que siguin necessàries, reservant aules específiques, etc.				
4.2	En el desenvolupament de la classe tinc previst i realitze una presentació inicial d'objectius i continguts que enllace amb temes anteriors.				
4.3	En les meues classes promoc un ambient de treball que fomenta el respecte i la col·laboració				
4.4	En les meues classes promoc un ambient de treball que fomenta el respecte i la col·laboració.				

No/Mai/Totalment en desacord.....(A)

Generalment no/Poques vegades/En desacord.....(B)

Normalment sí/Quasi sempre/D'acord.....(C)

Sempre/Totalment d'acord.....(D)

QÜESTIONARI D'AUTOAVALUACIÓ (C)

REFLEXIONS SOBRE LA PRÀCTICA EDUCATIVA		Si	No
En relació amb les activitats plantejades			
1.	Responen a una seqüència didàctica lògica?		
2.	Les situacions d'aprenentatge es plantegen amb preguntes o com a problemes a resoldre?		
3.	Els continguts treballats es relacionen amb fets reals o problemes quotidians?		
4.	Suposen aplicar coneixements adquirits i fer nous aprenentatges?		
5.	Es permet la relació de coneixements de diferents àrees o matèries?		
6.	Es preveuen tasques que comportin l'ús d'habilitats cognitives de complexitat variada?		
7.	L'alumnat coneix l'objectiu de les tasques?		
En relació amb l'ús de recursos i materials			
1.	S'utilitzen recursos i materials diversos?		
2.	Estimulen la curiositat i la creativitat en l'alumnat?		
3.	Connecten amb els seus interessos?		
En relació amb l'organització social de l'aula			
1.	Es fomenta l'autonomia?		
2.	S'intervé amb preguntes adequades més que amb explicacions?		
3.	Es complementa el treball individual amb el col·lectiu?		
En relació amb l'atenció a la diversitat			

1. Es respecten els diferents ritmes de treball de l'alumnat?		
2. Es preveuen activitats multinivell?		

Xàtiva, 22 d'octubre de 2022

Cap del Departament.

Jaume Tuset i Andújar.